

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 360 Lel.
Fél évre ... 180 Lel.
Negyed évre ... 90 Lel.
Havonta ... 30 Lel.

Hirdetések díjazás szerint vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

Szerkesztőség
Arad, Acser-palota,
Kiadóhivatal:
Bulv. Regula Ferdinand 22,
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat)
Sürgőnycim: Közfőny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Angyal ül a kövön.

1.
... És jövének az asszonyok, hogy megsirassák a Názáreti Jézust, s illatos gyölcsökbe göngyölgessék az Ő testét és drága kenőcsökkel kenegessék az Ő bőrét. S akkor ők egy angyalt láttak ülni az elhengerített sírkövön. De a sirt, azt üresen találták. Kérdezték őket az angyal: Kit kerestek?

Később pedig jöttek a tanítványok is.

Az angyal pedig még mindig ott ült a kövön. És a tanítványok a sirt ismét üresen találták.

S az angyal ma is ott ül a kövön.

2.
Ül a kövön az angyal és figyel. Körülötte remeg a föld és vérszomjasok a tengerek. Az emberek eleresztették egymás kezét. Mindenki magára maradt. Álszókalt ragasztottak a próféták és minden arc profilja a Judasé, ha kell. Árulják egymást a tanítványok is és nincs hűséges a Mesterhez senki. Templomok előtt vak koldus énekel. Néha, éjszaka, fölriadsz és eszedbe jut Doberdó. Pénzért asszonyt kapsz és politikát, Erkölcstől és kötelet. A Názáreti sírjáról elhengergették a követ.

1923. Ül pedig a kövön az angyal és figyel.

3.
Mi pedig sajnáljuk az angyalt, mert ha már elszállt a gödörből a Názáreti, kérdezzük tőle, az angyaltól:

— Nem lenne-e jobb, ha vissza lépne a Názáreti helyébe és maga fölé emelné a követ, hogy ne figyelne és ne látna a síralmakat, amikhez föl se ér a Jeremiás verse?

Virrasztók, feküdjetek a halottaitok mellé.

4.
Ifjenkor zsolozsmás ünnep a szívünk. Kacagó tavaszi szentség. Szent tavaszi kacagás. Lehullik rólunk a Tél és a sariadó mezők vajudó rengéseiben új életet rügybepattanását csodáljuk.

Mert föltámad a fű és a fa, a virág és lepke és nem halt meg senki és semmi itt a Földön. — Ujra kivirulnak a szépségek és nem igaz, hogy nincs megújulás Mienk minden igazság, amit a Názáreti itt hagyott.

Csak a sír köve marad elhengerítve. És a kövön ott ül az angyal. Üres az a sír.

5.
A húsvéti Jézus Alleluja-szobra járjon körül közöttetek. Hígyjétek. Hínnetek kell, ha a mezőkre mentek és hínnetek kell, ha az őszibarack levétől lesz zamatos az inyetek, mert télen kopasz volt

a barackfa is. Most nemsofára virágzik. Ujra virágzik. Örökké virágzik.

Csak az angyal marad változatlanul. Ül a kövön. És figyel.

6.
Látja ám, hogy kopott a Könyöke a fixizetéseknak. Azt is látja, hogy a mellbeteg munkás-asszonynak nem teik teire. Zöld asztalnál nemzeteket lát kvaterkázni nemzetek fölött. Kis nemzeteket a nagyok fölött. Vagy nagyokat a kicsik fölött. És hallja ám, ki hogy köt békét.

És hogy döfi a tört abba, akivel megkötötte.

Angyal ül a kövön.

7.
Kiki megásta a maga ideájának a síriát enmagában. A Názáreti mindenkiben külön halt meg. Krisztus sírját viseljük a mellünkben 1923-ban. Temetőszaga van az emberi kedvnek. Pattogó rügyek tavaszán, csodálatos megújulás tündérvirágai között tévetege fejjel jár az Ember. Elvesztette a Békét. A termő szirmok bársonyán szeretné megsimogatni a Harmóniát, ami helyre állt közötté és a világ között. De kizökkentünk a Békéből és a Harmóniából. Hétedik keserves esztendeje.
Vajjon hány esztendeje ül az angyal a kövön?

8.
Rímekbe és ritmusokba cizelált szavakat kellene ötvözni most.

Feltámadott!

A Názáretit várjuk. Soha szomjasabban, soha hittel égőbb módon. Jönni kell neki, mert szenvedtünk és megértjük már a sebeit. Emberek lettünk és isteni módon halunk meg. Háboruban vagy spanyollásban, éhségben, vagy jóllakottságban, fölistenült emberek vagyunk, akik a szenvedés borából ittunk. Emberek vagyunk, rosszak és nagyszerűek, eleresztettük egymás kezét és mégis megakarjuk keresni a testvéreinket. Jönni kell valakinek, aki egymáshoz vezet a tévedt nyáj szerteszedt tragédiáit.

Feltámadott!

Az elhengerített sírkő fölött pedig figyel az angyal.

9.
A Körmenetben szaládjának elől a gyermekek. A keserves ma gyermekei, akik nem tudják a tegnapi gyötrelmeit, s akik úgy születtek már, hogy egyetlenegy cipőben járnak két esztendeig iskolába. Szaládjának elől kis csemettyükkel és ezüstvirágokkal a gyerekek, akiknek a szeme tükrén még nem vágott be bánatot az Élet. Akiknek az arcára még nem tépett éjszakás gondrongyokat a küzdés. Akik dalolják a Feltámadás zsolozs-

A szerelmes grófné.

— Lukácsy Lajosnak „Esetek az életből” című könyvéből. —

R. Béla megyei birtokos egy 25—26 éves körüli gentry-család tagja, elegáns, jó megjelenésű, csinos fiatalember, szórakozás céljából az Adria gyöngyén, a bájos Veneziában szórakozott a zöldeskék színű tenger hullámaiban. Legfőbb mulatsága volt, hogy esténként, midőn a hotelvendégek a table d'hotról jöttek, vagy a színházba mentek, a Hotel D'Italia nagy halljában gyönyörködött a jövő-menő szép asszonyokban, akik mesés, estélyi toilletjeiket, mélyen kilátszó szép fehér vállalkat mutogatták és briliánsaikat csillogtatták. Nem volt senki ősmérese, ez volt a legkedvesebb esteli szórakozása.

Egy reggel, midőn emeleti szobájából távozni készült, két elegáns úri nő haladt el előtte a folyosón, akik a közelben levő szobából jöttek ki. A fiatalabb a fiatalember előtt elejtette értékes retikuljét, amit az gyorsan felkapott és átadta a szép nőnek, aki néma fejbiccentéssel köszönte

meg az előzékenységet. Majd a két hölgy után haladt reggelizni, akiket a hotel halljában talált, a hol a szálloda igazgatója előzékenyen átvette tőlük szobájuk kulcsait és helyére akasztotta. R. Béla megállapította, hogy a kulcs helyén, amely három szobát jelzett, e név állott a hotel tábláján:

— *Comtess Lacroma!* Majd kiment a hotel teraszára, ahol a hotel lakói reggeliztek. Ott minden asztal el volt foglalva egy kis asztalon kívül, amely a bejáratnál állott. R. Béla helyet foglalt anélkül és megrendelte a reggelijét. E percben megjelent a bejáratnál a már látott két elegáns hölgy is, a kik szintén reggelizni óhajtottak s a fiatalabb arany lorguettjával körülnézve a reggeliző közönségen, odaszólt németül társnőjének:

— Minden hely el van foglalva. Egy üres asztal sincs! R. Béla mint kifogástalan gavallér, felugrott a helyéről, megemelte kalapját és odaszólt a hölgyeknek:

— Tessék, kérem átadom az asztalt!

— Igen, elfogadjuk, szólt a fiatalabb, de csak ama feltétel

alatt, ha Ön is velünk reggelizik. Mire R. Béla bemutatta magát a hölgyeknek és helyet foglalt velük. Sietve költötte el reggelijét és udvariasan elkészönt a hölgyek től. A Lidóra sietett. Egy jó félórát ügylgett a Szent Márk-téren, midőn a Lidóra induló hajó kürtölését hallotta, amely a hajó indulását jelezte. Odasietett s a hajó éppen a horgonyait szedte fel az indulásra, de a fiatalembernek sikerült még az utolsó percben a hidról a hajóba ugrania. A fedélzet teljesen zsufolva volt kirándulókkal. Az oldalakon lévő ülőhelyek is mind el voltak szorosan foglalva. Amint körülnézett, észrevette a szép grófnőt a társalgónóval és köszöntötte őket. A grófné oda intette magához, szébb szorult a társalgónóval és helyet szorított a padon.

Most pedig revanchsirozzuk, mi csinálunk önnek helyet. A fiatalember hálásan köszönte meg a figyelmet és helyet foglalt a grófné mellett. Közömbös dolgokról beszéltek és a Lidóra való érkezésük után elváltak. A grófné társalgónóval baka, a női fűrdő részre, ő pedig a férfiak részére fenntartott helyre távozott. Am-

dön aznap este szokása szerint a hotel halljában a jövő-menő, elegáns nőkben gyönyörködött, a grófné is megjelent a hallban a table d'hotról jövet. A fiatalember udvariasan emelte meg kalapját.

— Csak nem fekszik már le? — kérdezte a grófné, bájosan mosolyogva. Ha nincs egyéb terve, jöjjön fel egy félóra mulva hozzánk. Egy nagy erkélyünk van a Canal Grandra, ott kényelmesen hallgathatjuk a szorenádokat. — Tudja a szobánkat, hisz ugyszólván egymás mellett lakunk.

A fiatalember mélyen meghajtott megát, kezét csókolta a szép grófnőnek és örömet fogadta el a kedves meghívást.

A bájos grófnő a fiatalembert nagyon szívélyesen látta és egy nagy, a Canal Grandra nyíló erkélyre vezette, ahol 3 fotel állott egymás mellé helyezve. A grófné közvetlen, a fiatalember mellett foglalt helyet, aki nagyon jól érezte magát a bájos asszony társaságában, ugyszólván a sötét erkélyen, mert a Canal Grand lámpái nem nagyon világítottak fel oda. A fiatalember mintha ugy érezte volna, hogy a grófné időnkint nagyon közel jön hozzá, szin-

máit és akik hiszik, hogy ami elmult, nem jöhet többé vissza és hogy a föld alatt nyögő huszmillió csontváz csak tévedés lehetett. Jöjjenek ök, akik miatt feltámad minden évben egyszer a Názáreti, ök jöjjenek, akiknek pinciny, remegő kezét között karcsu és szökkenő liliumvirág a Jövendő. Ök jöjjenek most, a gyermekek és apró hegedükön kísérje őket csöndes muzsikával az égi kórus.

Jöjjetek, gyermekek, mert a Ti kis karotokban támad föl a Világ. A Ti kis kezetek építi majd a Názáreti igazi fűsvétjét. Bennetek támad életre a koporsó halottja, akit a szívünkben viszünk.

10.

És ha ti jöttök, gyermekek, mögöttetek tört karokkal és homályos szemekkel támolyog majd a processzióban a Ma kiábrándult anyaserege, apasora, a Ma tévedt, tépett embertömege.

És ha ti jöttök, gyermekek, fűsvét lesz és Feltámadás lesz a világon. Ti vagytok a hitünk: a gyermek.

S a processzió élére oda áll majd az angyal, aki eddig ült a kövön. (f. t.)

Magyarok

a szerb parlamentben.

(Horvátországban négy Radicspárti magyar képviselőt választottak.)

Belgrádból jelentik: A képviselőválasztáson annak ellenére, hogy a Magyar Párt nem vett részt a szavazásnál — mégis bekerült néhány magyar ember az új szerb parlamentbe, még pedig Horvátországban. Természetesen nem a Magyar Párt listáján kerültek be a képviselőházba, hanem a Radics-pártéval. A következő Radics-párti magyarok kaptak képviselői mandátumot: *Domby István, Salamon Balázs, Raffay Ferenc és Csapó Mihály.*

Arad-Bánát gazdasági különválása.

(Országgrész, amely önállóan látja el magát.)

A gazdasági világháború alakulásai egymásután döntötték le a régi tantételek vasszilárd várát. A pénz- és áruforgalmi áruk már nem a régi szabályok szerint alakulnak és a gazdasági élet fejlődése sem a régi alapon halad. — Szinte természetesnek látszott, hogy Erdély gazdasági súlypontja Kolozsvárra kerül. Nemcsak azért mert ez a legnagyobb erdélyi város, hanem az eleinte oda irányuló centralizálási tervek, az alkormány ottani székhelye és az „Erdély fővárosa” jelleg szinte természetessé tették volna, hogy az erdélyi politikai, társadalmi, kereskedelmi és gazdasági élet gócpontja Kolozsvárra legyen. És nem így történt. Sem politikai, sem társadalmi, sem pedig gazdasági vagy kereskedelmi életnek az irányítása nem központosult Kolozsvárra. A „vidék” decentralizációs törekvései nem engedték meg, hogy Kolozsvár minden tekintetben a többi erdélyi város fölé emelkedjék és így ma ez a város is tulajdonképpen csak olyan, mint a többi. Nem sikerült Kolozsvárnak az sem, hogy súlyával, amit a „fővárosi” jelleg adott ennek a városnak, egész Erdélyt uralja. Az erdélyi városok külön-külön mindinkább és mind nagyobb önállóságot értek el és ma előállott az a különös helyzet, hogy Ujromániának egy annyira összefüggő területe, mint a Magyarországtól Romániához csatolt rész, nem alkot önálló gazdasági egészet, hanem egészen világosan megkülönböztethető részre szakad.

Legelőször akkor lehetett tapasztalni ezt a külön állást, amikor az erdélyi bankszindikátus megalapítását tervezték. A kolozsvári első értekezleten Arad, a Bánát és a Körösvidék képviselői szinte

egyöntetűen állást foglaltak a Kolozsvári tervezet ellen és ezután a mozgalom irányítása egészen nyugatra terelődött. Arad, Temesvár és Nagyvárad állandó érintkezésben voltak egymással, míg végre Nagyvárad kirukkolt egy új tervezettel. Az összehívott gyűlésre az aradiak és a bánátiak azonban már el sem mentek, az erdélyi bankgyűlés nélkülük alakult meg és amint az idők mutatják, semmi szükségük sincs a szoros kapcsolatra, mert üzletkörüik és érdekeik egymástól más távoli irányban helyeződtek el.

Az arad-bánáti kereskedők egyesülete szövetségének megalakítása szintén élénk bizonyítéka Arad és a Bánát egymásrautaltságának és a külön való tömörülés szükségességének. Talán a közlekedési viszonyok okozták azt főleg, hogy a jóformán minden kellekkel felszerelt Kolozsvár nem tudta a vezetést megtartani. „Erdély fővárosa” olyan szerencsétlen összeköttetéssel birt Erdély és a Bánát városait, hogy a legnagyobb városokból is csak átszállással lehetett Kolozsvárra jutni, aránytalanul hosszú utazási idő alatt. Kolozsvár nem tudott annyit kivívni, hogy közvetlen vasuti összeköttetése legyen Araddal és a Bánáttal. Valószínűleg ez az oka Nagyvárad elszakadásának is. Az impérium átvételének negyedik esztendejében még mindig nincsen közvetlen vasuti összeköttetés a szomszédos Arad és Nagyvárad között. Átszállással és Kolozsváron át haladó hosszú és drága utazás elriasztja az aradiakat és bánátiakat a nagyvárad utól. A rövid ideig tartó autót szintén drága. Talán, ha egyszer majd elkészül a kisjenő-szalontai vasut, ez meghozza Nagyvárad közele-

desét Arad-Bánáthoz és bizonyos, hogy ekkor a Körösvidék és a Bánát még élesebben elszakad gazdaságilag Erdély többi részétől és tart ez a szakadás mindaddig, amíg a nyugati rész végleg át nem veszi egész Erdély felett a gazdasági hegemoniát.

A statisztikai tudomány itt még sok kívánni valót hagy maga után, hiányos táblázatok és adatgyűjtemények mellett nehéz kellő áttekintést nyerni és azokból következtetéseket levonni. Mégis, a hiányos statisztika mellett is meglepően kidomabol Arad és a Bánát gazdasági előreszökése a többi részekkel szemben.

Nem régebben megjelent egy ki-mutatás, amely az erdélyi nagyobb városok jan. adófizetéseit tartalmazta. A nagyobb adó erősebb forgalmat és fejlettebb gazdasági életet mutat és szinte meglepő az a fölény, amit e tekintetben Arad és a Bánát tanúsít Kolozsvárral és a többi erdélyi várossal szemben. Luxusadóból január hónapban Temesvár fizetett a legtöbbet, 400.000 leit, Kolozsvár 380.000 leivel szemben és Aradnál (205.000) csak Nagyvárolyban szedtek ebben a hónapban több luxusadót (250.000 leit.) A többi városok luxusadófizetése mindenütt alatta áll e számoknak.

Ennél jóval élesebb a forgalmi adó fizetése terén mutatkozó fölény. Forgalmi adót tudvalevőleg mindenféle kereskedelmi ügylet után fizetni kell és ez adómnem mennyisége, (lévén egy százaléka a kiszámlázott összegnek) szinte pontosan meghatározza leiben az illető város kereskedelmi forgalmát. Ebből az adóból is Temesvár fizetett a legtöbbet, közel három milliót, 2.900.000 ami háromszáz milliót jelent január havában. Arad (1.600.000), mindjárt Brassó (1.700.000) után következik, míg Kolozsvár csak a negyedik helyet foglalja el, fél-

te érezte a szép asszony forró karját, amidőn az hozzá ért. Beszélgettek a napi eseményekről, a lidói fürdésről és a tenger kellemesen hűsítő hullámairól. Egyszerre, miként az adriai tengeren gyakran megtörténik, hűs szellő csapott át a levegőn. A hölgyek megrázkódtak és a társalkodónó melegebb ruhák után sietett be a lakásba. Alig maradtak egyedül, a grófné szó nélkül megragadta a fiatalember fejét és a félhomályban annak jobb arcát hevesen megcsókolta. R. Béla e váratlan meglepetés csöppet sem érintette kellemetlenül, de hallgatnia kellett, mert ebben a pillanatban jelent meg a társalkodónó a meleg felöltőkkel. Röviden beszélgettek még, amidőn veneziai szokás szerint az Arzenál ágyuja eldőrdült, az éjfél jelezve. Bár a hölgyek a fiatalembert marasztalták, mégis felkelt, udvarlans köszönt és távozott. Ő sem mulasztotta el a szép grófné kezét erősebben megszorítani és kezeit hevesebben megcsókolni. Ugy érezte, mintha a grófné a távozáskor egy papírszeletet csusztatott volna a mellény zsebébe. Szobájába sietett és mohón olvasta a kis fehér lapot.

— Éjfél után várom!

Barátunk, bár végtelen holdog-gá tette a kis írás, aggodalmi voltak, mert erre nézve eléggé világfi volt és elég élettapasztal-

lással rendelkezett, hogy a szerelmem örve alatt nem kerül-e szélhámósok hálójába? Lesietett az igazgatósági irodába, ahol a grófnéról díszkréten tudakozódott. A hotel igazgatója szívesen állott rendelkezésére s közölte vele, hogy a grófné részére egy bécsi bank 30.000 lírás hitellevelet deponált, amely pénz a grófnó rendelkezésére áll. R. Béla megnyugodva távozott és úgy érezte, hogy ezek után, miután az anyagi gondok nem gyötörték s kétségei el lettek oszlatva, ő is fűlig szerelmes a szép grófnéba. Izgatottan leste, hogy a hotel-szolga a legutolsó folyosói lámpát is eloltta és lábujjhegyen csendesen surrant a grófné szobája felé, a mely, midőn az ajtóhoz ért, önkény nyílt meg előtte, ahol a grófné már várta. A lámpára borított vörös selyemernyő misztikus fényvel vont be a hálószobát s a grófné igéző selyem pongyolában forrón ölelte át a fiatalembert.

— Szeretem, imádom önt!

Kora hajnali órák lehetnek, amidőn a kanálisokban a napi keresemények után igyekvő gondolatok lármája és veszekedése ébresztette fel őket. A fiatalember boldog volt és észébe futottak lord Byron által oly szépen megéne-

kelt velencei szerelmi éjszakák, amelyeket ő most átélt.

— Egyre kérem önt, szólt a szép grófné szerelmesen suttogva. Holnap, holnapután és minden éjjel, amíg itt leszünk, jöjjön el. Én várom önt. De egyre kérem, hogy a világ előtt nem ösmerjük egymást. Ha akárhol is találkozzunk, fordítsa el fejét és ne ismerjen meg sem itt, sem máshol. Ne üdvözljön, ne ösmerjen meg, mintha teljesen idegenek volnánk. Amíg Veneziában vagyunk, az éjjelekkel mindennel kárpótolom és boldoggá teszem.

Forró ölelések és csókok között váltak el. A fiatalember úgy viselkedett, ahogy a szép grófné meghagyta. Kérését parancsnak tekintette. Nappal kerület, azonban órákat töltött a Lidó teraszán, ahonnan a tenger habjaiban, a fürdőző szép asszonyokban gyönyörködött és a grófné tudta ezt, tudta, hogy két forró szem őt keresi s csak őt látja. — Nem is mulasztotta el a tenger szélére kijönni, vagy a tengerpartján a sekély vízben és a forró homokban hemperegni, hogy észbontó szép természetben, bájos időmaiban, amit a fürdőruha csak kacéran takart, a fiatalember gyönyörködjék. De hát meg van írva a sors könyvében, hogy semmi sem tarthat örökké. Egy napon R. Béla mintha nem látta

volna a Lidón a szép grófnét fűrödni. Izgatottan távozott haza és a hotel tábláján a Comtess Lacroma nevet letörölve találta. A portás felvilágosította, hogy a grófné a társalkodónóival a dél-élti bécsi gyorsvonattal haza utazott. Kellemetlenül hangolva ment szobájába, nem értette a történeteket. Kétségbe volt esve, hogy a szép grófné egy szó hirdás nélkül otthagya. Midőn szobája ajtaját kinyitotta, az ajtó alsó nyílásánál egy levélborítékot talált címetlenül. Izgatottan szakitotta fel és a borítékból néhány szál pármái ibolya esett ki minden sor írás nélkül. A fiatalember felszedte az ibolyákat, hevesen csókolta meg, majd a borítékba visszatéve, a tárcájába rejtette. — Első percben arra gondolt, hogy a grófné után utazik Bécsbe, de észébe juttott akkor, hogy a grófné ezt megtiltotta. Kétségbeesetten kóborolt még néhány napig Velencében, de azt most már üresnek és unalmasnak találta. — Megutálta a tengert a Lidó-fürdővel együtt, ahol a szép grófnét már nem találhatta. A gondolás szerenádok a Szent-Márk-teri banda cittadria éjjeli hangverse nye többé nem szórakoztatta. — Csomagolt és haza utazott. De itt sem volt maradása. Éjjel-nappal a grófné szép alakja lebegett szemé előtt. Százszor kivette a tár-

annyi forgalmi adóval, (1.500.000) mint amennyit Temesvár fizet. — Brassó már békében is központja volt a regáttal való kereskedelmi forgalomnak és ma is ez alkotja kereskedelmének főforgalmát. Arad, Temesvár és Lugos összesen 4.960.000 lelt forgalmi adót fizettek januárban míg Kolozsvár, Brassó, Nagyszombat és Marosvásárhely együtt csak 4.220.000 lelt. Ezek a számadatok nyíltan mutatják Arad és Bánát fölényét Erdély többi részeivel szemben és hogy ez a fölény nemcsak gazdasági, hanem kulturális téren is erősen fejlődik, mutatja az, hogy látványossági adóként Temesvárott két milliót, Kolozsvárott 1.400.000, Aradon 1.200.000 lelt fizettek múlt év április 1-től az év végéig. A többi város ilyenmő adója már a millió alatt áll.

Felesleges most külön feljegyezni és bemutatni Arad és a Bánság iparának és kereskedelmének nagymérvű fejlettségét. Általánosan ismert tény ez. Számítlan olyan iparcikket termel ez az országrész, amilyenre az egész országnak szüksége van. Arad és a Bánság gazdaságilag teljesen önálló egészet alkot. Az importárakat önmaga hozza be külföldről és nem várja be távolabbi részek közvetítését. Dusan termő földje mindennel ellátja és a négy esztendő s átmeneti idő megmutatta, hogy ennek az országrésznek új helyzetében nincs szüksége gazdasági, sőt kulturális téren sem Irányításra. Románia legnyugatibb része már nyugaton van és ez a nyugati fejlettség adja meg az erőt, hogy a távolabb fekvő országrészekről függetlenül és gazdaságilag önállóan fejlődjen.

Kócsy Jenő.

Fakuló fotografiák. (Arc képsorozat a régi Aradról.)

Avarffy Ferenc.

A Bul. Régele Ferdinand József főherceg-uti) irodájában fogad. Akták a kezében. Egy válogatott tanulmányoz. Csiky Károly — aki ezekben az arcképgyűjteményekben kedves, tiszteletré méltó segítő társam — némiképpen konferált már erről a fotográfusról. Avarffy Natalosan fölugrik, egy karosszékre tiszkoz, ami még a nagyapja hagyatéka és nyomban utána egy zöldesbarna íveget tesz elém, amin fiatalfej vigyorog. „Méreg” — ez áll a vignettán. Megköstölöm, s miatt Avarffy Deszél, csöndesen mérgezem magam tovább a Tiszti Lajos receptje szerint agyusztált — magyar-úti borral.

— Nem dicsekvés: egy förténelem könyv az, amit Aradmegye és Aradváros történetéből hetvenkét esztendő alatt láttam. Végigéltem a Schimerling és Bacsi szisztemáját, láttam az 50-es években, mikor az embereket a borbélyműhelyekbe vitték, ott megborotváltatták az osztrák zsendárok, hogy osztrák, modern embereket formáljanak belőlük. Mint normalista megfanultam a schein krajcár és schein forintokból az átmenetet a pengő pénzre.

Ismertem az 1860—61. években ad hoc össze ílt bizottsági tagokat, kik már 1848-ban tagjai voltak a törv. hatósági bizottságoknak. Ennek az elnöke az öreg Bohus István volt (neje a hírneves Szögyényi Antonia, ki sok szabadságharcost megmentett az

osztrák üldöztes elől). Az első alispán Nagy Sándor volt, (ki 1872-ben lett az aradi kir. törvény szék elnöke). Végig éltem a Bach-rendszer, amikor az alkotmányos tisztviselők mind leköszöntek s a nép az adófizetést megtagadta, láttam azt a hat katonát, akiket atyám Ferenc-téri házába bemaliteroztak, mert nem akart az osztrákok adófizetője lenni. Akkoriban versekben fújták ezt a nótát:

En istenem egy életem,
En az adót nem fizetem!

A katonák beszállásolásának maguk a katonák vetettek véget, akik nem akartak adóbehajtás végett a közönség nyakán ülni, mert ők a haza védelmére vannak s nem az adóbehajtásra.

Láttam a Bacsi-rendszer bukását és hallottam a megyeházán a cigányzenét, mely az 1867-es ki-egyezőskor azt a nótát húzta: Már sies hazába vissza bus seroga.

(A Fábán-korszak.)

Következett ezután egy új korszak s láttam akkor a Fábán Gábor-féle és 1870-ben az Aczél Péter—Csemegi-féle híres követválasztásokat és 1881-ben a Náray-féle választást, melyben már én is mint szavazó polgár aktív részt vettem. Ott voltam az 1875-ik évben az ügyvédi kamaránk megalakulásánál, mert akkor lettem ügyvéd s azon időben kértem az ügyvédi kamara lajstromába való felvételemet. Ezen a tengelyen körül futottam meg Aradon carieremet, míg elértem ügyvédi gyakorlatom 48-ik esztendejéhez. — Ennek az illusztris karnak 25 éven át voltam választmányi tagja egyhuzamban s ennek elteltével lettem kinevezve a kir. Kuria ügyvéd tanácsába, hol hat éven át feyelmi birói tisztelet töltöttem be.

cájából e pár szál ibolyákat, százszor csókolta össze azokat. Izgatott volt és föltette magában, hogy mindenáron látnia és találkoznia kell a szép grófnéval, még a pokolban is felkeresi. Bécsbe utazott. Itt az első dolga volt, hogy egy könyvkereskedésbe sietett, hogy meg vegye a Gothai Almanachot. Szorgalmasan átlapozgatta annak minden oldalát, sem Lacroma gróf, sem Lacroma grófné nevet nem talált benne. Ez még fokozta izgatottságát és most már biztosan tudta, hogy a szép grófné álnév alatt volt Velencében és most még inkább tudni akarta, hogy ki volt az a hájos, az ő szerelmes képzelete szerint nem is földi, hanem mennybéli lény? Minden tudakozódása és kutatása sikertelen maradt és már lemondott arról, hogy megtudja, hogy viszontláthassa valaha.

Egy este aztán a bécsi nagy Operában úgy vélte, hogy a grófnét látja egy földszinti páholyban társalkodójával. Felvonás közben előkelő rendjeles urak és magasrangú katonatisztek tettek látogatásokat a páholyban. Színházi távcsövét nem vette le a páholyról, izgett-mozgott, hogy feltűnővé tegye magát és végre mégis magába szugerálta, hogy a szép grófnéjának kell lennie. — Szerepelt volna feltűnést kelteni,

hogy magát a grófnéval észrevétesse, de fáradtsága hiába való volt.

A bécsi nagy Operában az a szokás uralkodik, hogy a közönség az előadás után az Opera előcsarnokában, e talán páratlanul álló márvánnyal és arannyal díszített csarnokban gyűl össze és különösen a páholy közönsége itt várja be a kocsiját, amelyet a kijáratnál álló operai portás szokott harsány hangon jelezni. A fiatalember mintha észrevette volna egy magasabban álló márvány terrazon a szép grófnét egy társaságban. Amennyire csak lehetett, közelébe furakodott, hogy észrevétesse magát és úgy rémlett előtte, mintha a grófné tekintetével egy pillanatra találkozott és a grófné összeráncolta homlokát, bosszusan, tagadólag rázta meg a fejét, mintha ismételné a Veneziában mondottakat:

— Nem ismerjük egymást!

E percben a komorna jelezte urnőjének, hogy a portás a kocsijukat kiáltotta. A grófné szívélyesen bucsuzott el a társaságtól és a kijárat felé igyekezett. Parátunk nagy tolokodással utána rohant és éppen akkor ért a kijáratához, a midőn a hölgyek már a zárt kocsiban ültek s egy lakái becsapva a kocsit ajtaját, felugrott a bakra a kocsis mellé, aki gyorsan elhaj-

tott. Egy inspekciós rendőrtiszt feleszen szalutált a kocsiban távozóknak. A fiatalember izgatottan a rendőrtiszthez sietett, bemutatva magát, bocsánatot kért, hogy alkalmatlankodik és udvariasan megkérdezte a rendőrtisztől, hogy kik voltak e hölgyek, akiknek kocsijuk éppen most robogott el.

— Ihre Kaiserliche Hochheit die Gemahlin des Erzherzogs X. — volt a válasz.

Ifjú barátunkkal mintha megfordultak volna a házak Az Operaház oszlopához támaszkodott hogy el ne essék. Támoalyogva ment a legelső bérkocsi állomáshoz és a hoteljába hajtatott. Rubástul az ágyra dobta magát, testileg-lelkileg meg volt törve a váratlan felfedezéstől. Az egész éjszakát álmatlansággal töltötte. Tanácstalannul állott, teljesen meg volt zavarodva, hogy mitévő legyen. Eleinte arra gondolt, hogy hátha tévedett a grófné személyében, hátha nem is ő volt. De a szűró, parancsoló tekintet, amely a grófné őt az Operában előcsarnokában leintette, elszlatta a Kételyét. Mégis ő volt. Első percben arra gondolt, hogy elmegy a főhercegi palota elé. Minden áron észre fogja magát vétegni, ha kell: botrányt csinál, ott öngyilkos lesz, de a botor tervé-

(Avarffy és az Aradi Közlöny.)

A nyolcvanas években, Tabajdy főispánsága alatt, Boncs Döme első aradi kir. közjegyző, mind a szabadelvű párt elnöke irodájában létesítettük az „Aradi Közlönyt”, mely kezdetben 25 forintos részvényeken alapult. Az első szerkesztője „Hindy papa” volt. Több éveken át voltam ennek a lapnak munkatársa. Többnyire tárcákat írtam „Lucifer” álnév alatt. De írtam verseket is. — Irodalommal már diák koromban foglalkoztam. Első cikkem az „Alföld” hasábján jelent meg, midőn 67. (vagy 68. évben) Pakotán voltunk a diák dalárdánkkal és ott voltam Zadraváz (később Záray) községi tanító évrő vizsgáján.

(Klein, a költő.)

Erről írtam és akkor ott ismerkedtem meg Kis József költővel (akkor Klein volt) és nevelői állást foglalt el egyik uradalomnál, mintegy 20—22 éves lehetett, szeplős arcú, kellő emberke volt. Ott olvasott fel nekünk költeményeiből, mert már akkor verseket írt. Hosszu éveken át voltam a „Jog” című jogtudományi lapnak a munkatársa. Részt vettem a magyar polgári törvénykönyv tervezete munkálataiban. Mindezek mellett volt időm arra is, hogy az ének művészet szolárlatába álljak. A diák dalárdánkkal a hatvanas évek végén részt vettem a „Debreceni dalárversenyen”, mely kitűnő sikerrel folyt le. Nagy Sándor 6-ik gimnazista volt a karmesterünk. A „Párisi ifjuság” éneklése után „Erkel” a zsűri elnöke felszaladt a tribünre s előbb Nagy Sándort, aztán engemet megölt és felemelt.

A versenyen egy ezüst karmesteri pálcát nyert a dalárdánk.

tól elállott. Legfeljebb kompromitálja magát és kinevetik. Amint Bécs utcáin így töprengve kóborolt, egy fellábu sarki koldus kintornájának hangja ütötte meg a fülét, amely recsegő hangon huzta a Traviatta ösmert dallamát:

— La donna e mobile!

Figyelt. Mintha ez észretérfette volna. Meghallgatta kétszer-háromszor az ismert dallamot — talán az ő kedvéért húzta a kintornás, hogy kijózanítsa. Egy nagyobb papírpénzt dobott oda neki. Ez észretérfette. Az első vonattal haza utazott. Egyedül akart lenni gondolataival és fájdalomával. — Egy fél fülkébe ült. A vonat indulása után kivette tárcájából a párnai ibolyákat, emlékébe idézte a történeteket, még egyszer forrón összeökölte azokat. Hirtelen felrántotta a fülke ablakát és kiszórta azokat a hóval tele mezőre, melyeket a szél tova repített. Majd végig feküdt az ülőhelyen s cigarettára gyujtva, annak bodor kék füstje nézésében átgondolta a vele történeteket és most is fülébe csengett a kintornás nótája, hogy:

— Az asszony ingatagi

Szegény fiatalember! Azon Balhiten él, hogy az asszony szerepe örökké való.

DÖRNER JÁNOSNÉ

lakásában midőn körülnéztünk, az ATE-ből vezetőségétől kapott gyönyörű virágdísz öltött szemünkbe.

— Fáraót vagyok — mondja Dörnerné — kifárasztottak a farsangi jótékonycselekmények, amelyek némileg kezeimet is megviselték. Csaknem magam rendeztem a Rózsa-bart és teljesen egyedül az ATE műsoros táncestélyét, mely egyik legsikerültebb bálja volt a szezon táncmulatságainak. Segédkeztem ezen kívül a Gyermekfelruházó Egyesület baba-bálijának rendezésében, amely jelentős anyagi eredményt hozott az egyesületnek. — Körülbelül öt éve vagyok tagja a jótékony egyesületek vezetőségének és ezalatt az idő alatt mindig azon voltam, hogy szerény tehetséggel hozzá járuljak a siker előmozdításához.

Dr. SZALAY KÁROLYNÉT,

az Aradi Polgári Jótékony Nőegylet elnöknőjét kerestük fel ezután. A jótékonyágáról ismert uriaszony halljában fogadott, nem is várta a kérdéseinket, hanem folyékonyan elmondta a téli szezon alatti jótékonyági tevékenységét. Rendezett novemberben egy jól sikerült tea-délutánt és februárban két műkedvelői előadást a színházban, melyeknek tiszta jövedelmét 34 ezer lejt a Nők Otthona javára fordították, a hol 34 öreg uriaszony talál hajlékot és gondtalan megélhetést. Ezekért fázodik dr. Szalay Károlyné, mert nemesen dobog szívén folyton csak a jótékonyágra serkent. A Nők Otthonát 1920-ban Averescu akkori miniszter felesége is meglátogatta, aki elragadtatással fejezte ki a jótékonyág eme megnyilvánulása felett és szívből gratulált ezért dr. Szalay Károlynénak, a védasszonynak.

— Legközelebb a tavasz közepén elsőnek rendezünk egy parkünnepélyt — mondotta — mert szükségünk van pénzre, hogy büszkeségünket, a Nők Otthonát fentarthatassuk.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Juhász Gyula:

Negyven évvel.

1.

Ó asszonyom, ki csókot, lelke adná

Hiába vártalak egy életen,
En szomjamat ottottam több partaknál

De te volnál a tenger, végtelen
En lelkemet kínáltam több kalandnál

De lelkem lelke, nem jöttél velem,
Ó asszonyom, még tavaszok lehetnek

S te nem fogsz jönni semmi ki-keletnek

Uj balzsamával: a sírom felett
Kihajtasz tán, mint netelejcs, leht!

2.

Már jubiláljak? Eddig jajgatott csak

Fajtam s magam sorsán e méla dal,

És engemet sohse pártfogoltak
Drága urak és olcsó diadal.

Már jubiláljak? En biz azt tudom csak,

Hogy negyven éve vagyok már fiatal!

Operett-premier a kulisszák mögöl.

(Hogy fest közéről a bemutató előadás?)

Villanykörték száza ontják a fényt, a páholyokból villan a dekolázs, plasztromok fehérlenek, ékszerek szikráznak. A páholyok egymásután telnek meg, a földszinti zsöllyék unatkozó, piros ölébe is publikum kerül. Halk morajja egyesül a sok beszéd, vita, csevegés. Előkerülnek a látcsövek, ismerősök keresik egymást. Színházi újság példányok lapjait forgatják, zizzenve hull a bonbonok papírja. Csöngetés, a nézőtér elsötétedik, a rivalda lámpasora kigyullad. Szét megy a vasfüggöny és mire ez megtörténik, a nézőtérben a csend, a várakozás az ur. Csányi Mátyás kezében meglendül a dirigenspálca és Leon Jessel melódiai suhanak föl, a karzatig. Ez a nézőtér elől, a nézőtér a nézőtérrel, amelynek ilyen a képe Aradon, egy operett-premieren. A nézőtérben a hangulat, az illúzió az ur, innen csak azt látják, hogy a színpadon hercegek és grófnők adnak egymásnak találkat s jó kedvvel énekelnek, táncolnak, kacagnak. — A függöny össze hull és eltűnt a hercegi szalon. Tíz perc csupán és a színpad egy hajó fedélzetét ábrázolja híven. Mire harmadszor libben föl a függöny, már Egiptosz piramisainak tövében, pálmák árnyában találkoznak: a herceg, a grófnő és a detektiv-kisasszony.

A színház földszinti folyosójának egyik végében van egy vasajtó. Ez választja el a boszorkány konyhát az illúziótértől. Ebben a konyhában főznek mindent, amiből előadás lesz. A szünetekben a folyosón sétáló néző úgy áll meg a vasajtó előtt, mint Ali baba valamikor régen. — tán éppen a mesében — az előtt az ajtó előtt, amely csak a „Szeszám“ megszólításra nyílt ki. A néző ha törte a fejét, hogy ez az ajtó vajon milyen jelszóra nyílik, azt hiába tette, mert ezt a jelszót csak Bohémia fiai tudják, akik azt a világot minden kincsért el nem árulnák.

Miután a sajtó képviselői Bohémia legelismertebb tagjai közé tartoznak, én is tudom a jelszót és így számomra felnyílt a vasajtó. Ezen túl már vagy kitűnő részletes térkép kell, vagy nagyszerű helyrajzi ismeretek, máskülönben eltéved az ember ebben a labirintusban, amely az aradi színház színpada mögött terül el. A legelső Csányi Matyi volt, akivel találkoztam. A kapt, — így hívják hátul a karmestereket — megkérdezte, hova megyek. Megmondtam neki, hátulról akarok kritikát írni. A kulisszák mögöl.

— Igen, ez is érdekes — mondotta Csányi közismert szellemességgel.

— A közönség úgy se tudja, hogyha a színpadról mennyőrdörgést hall, hogy olyankor hirtelen kóristát görgetnek egy bordóban.

Elképedtem, mit csinálják!? Végül is nevettem egyet! De gyereink tovább. Pont nyolc óra, amikor a színpadra lépek. Jakabffy Dezső rendező éppen világításpróbat tart. Bánáti ügyelő és Ferenczy Laci, a sugó nagy megbeszélést tartanak. A sugónak és az ügyelőnek együtt kell működnie. Közben hangos vita keletkezik a színpad oldalán levő félemeleten. A villany nem mindenütt superál. Nosza, nekifeszülnek az utolsó pillanatban, cserélnek, vágnak és a villany jó. Bánáti már ideges. A darab nem indul pontosan. Az ügyelő elrendeli a tsöndet és kiadja a jelszót, hogy mehet a vas. Miközben megy a vas, az ügyelő az asztala fölött megnyom egy gombot. Erre megszólal a zenekar, láthatatlanul, a zöld plüs függöny előtt. A nyitány utolsó akkordjai szüremlenek be a függönyön át a színpadra, amikor az egyik vasajtón belendülnek Galetta Ferenc és Halmos Mici. Egy suhanás és a függöny fenn van, az ügyelő, aki egy nagy könyvvel, az ügyelőkönyvvel a kezében szaladgál a színpalak mögött, már belökte a színre a kezdő szereplőket.

Selmecey Miskát taps fogadja, amikor bemegy a színre, s a taps a kulisszák mögött úgy hangzik, mint távoli szekérező. A színpalak mögött gyengén lehet hallani, amit a színpadon beszélnek és az ügyelőnek nagyon kell figyelnie. A darab már régen megy, mire kifejlődik hátul az élet. A diszletezők jönnek-mennek, egy tüdőző bölcs nyugalommal áll két dekoráció között és onnan figyel az előadást. Aladár, az aradi kávéházak közismert rikkancsa butorokat hord. Általában a színpalak mögött senki sem törődik azzal, hogy mi történik lent a színen és a nézőtérben. Az ügyelő és a rendező azonban állandóan izgatottak.

Halmos, Bányász és Selmecey egy tánc-terzett befejezése után lihegve jönnek ki a színről. A felzúgó taps nem akar szünni, de a grófnő, a rendőrkapitány és a főispán fáradtak, nem akarnak ismételni. A rendező dirigálja őket vissza a színre azzal a szigorú utasítással, hogy ismételni kell. Balogh Böske egy énekszám után kijön a kulisszák mögé és egy baloghbösket mozdulat kíséretében ezt mondja: „na, amíg ezt leadtam!“ A közönség ezalatt kint tapsol.

Sohsem tudtam elképzelni, hogy miért hullámzik olyan gyakran a

háttérdiszlet. Ha parkot ábrázol a háttér, hullámzott az egész park bokrostól és fástól, mindenestől. Most már tudom, mi az oka. Akiknek dolguk van előadás alatt, diszletezőnek, butorosnak, kelékesnek, a „háttér“ mögött mennek el, egész nyugodtan neki dörögölöznek a háttérnek s előlőt ilyenkor nem egy park, de a hullámzó Balaton benyomását kelti.

Annyi minden történt az első felvonás alatt hátul, hogy meg sem figyelhettem, mi történik a színen. Míg se tudom, hogy mi van az első felvonásban. Arról tudtam meg, hogy vége az első felvonásnak, hogy Czirkó, a diszletmester elkialtotta magát: a háttér mehet! Erre három emelet magasságból egy szerkezet segítségével fölhúzták az első felvonás háttérét s leeresztették a másodikét. Egy vezényszó, és a diszletezők megragadták a színpalakot, a furókat kihúzták, amelyekkel a diszletek meg voltak erősítve s a falakat tova gördítették. Pár perc és már furókkal erősítették a következő felvonás diszleteit. Miután néhány diszletező már meggyilkolt a szemével, engem a színpadon lábatlankodót, elmentem az öltözőket látogatni. A földszinten, az egyik színpad vasajtóval szemben van a férfi szolista öltözője. Ebben a szobában öltöznék: Selmecey, Darvas, Inke, Bányász és még sokan mások és a szoba sarkában egy külön ketrec van deszkákból, ebben öltözik Galetta. A másik színpad vasajtóval szemben öltöznék az elsőrendű nők. A segédszínészek és a kórus az emeleten festik magukat. Sminkelnek. Még a színpalak mögött is folyton sminkelnek.

A második felvonásban előfordul egy hajófedélzet és az is előfordul, hogy két sülyesztőlyukon kell feljönni a szereplőknek. Felhasználtam az alkalmat és én is leszálltam a színpad mélyseges fenekére. Egy vaslépcsőn mentem le a rövid nadrágos kórista leányokkal, akik ezural matrózok voltak, mint ilyenek. A színpad alatt pincészetű, de a lábatok alatt deszkák s a deszkák között rések s a rések alatt még egy mélység, ahol semmi sincsen a sötétségben és a büzőn kívül. Már itt ebben a felsőbb sülyesztő pincében is szinte fojtó volt a levegő. Szegény Tibor Lőri, meg a kóristalányok olyan rozogán álló létrákon bujtak fel a színpadra, hogy minden pillanatban a nyakuk épségét féltettem. Mindegy azt hittem, hogy gép hajtja az aradi színpad sülyesztőit s most kiderült, hogy csak egyszerű kézilajtasással kerülnek a felszínre az angyalok és az ördögök. Amikor a sülyesztőpincéből visszamásztam a színpadra, úgy éreztem magamat, mintha egy mély bányából kerültem volna fel a napvilágra.

Még egyszer végig néztem fönt a zsákszövetekre festett, hátul festetlen és ócska, szátkás lécekre eszkábált diszleteken. Főnéztem a színörpadlásra, lenéztem még a sülyesztő pincébe, végig néztem a csupa festékes arcú színésznőknél és színészeknél, akik különben a színpadon nagyszerűen hatnak a festéssel és elhatároltam, hogy nem megyek többé a kulisszák mögé operett-premierért nézni. (b. i.)

Az élet hajótöröttjei között.

(Látogatás az aradi ügyészség fogházában.)

A törvényszék előtt és a törvényszék folyosóján nagy tömeg ember vitatkozik. Sürgős-forgás mindentűt, ügyvédek irattáskájuk kál a hómok alatt, egyik szobából a másikba sietnek, keresik ügyfeleik igazságát. Midőn az ügyészség folyosójára lépünk, mint egy láthatatlan hatalom parancsára, megszűnik minden zaj, a komoly helyiség folyosóján néma csend uralkodik; amit csak lépteink kopogása zavar meg. Bejelentenek Meculescu Sándor főügyészek, aki lekötözött szívélyességgel fogad és feljebb ama kérésünket, hogy hűsvéti riport szerzése céljából sétát tehesünk a fogházban. Selariu fogházigazgató a legnagyobb készséggel áll kalauzolást végett rendelkezésünkre, pár pillanatra mulva megvívja előttünk a nehéz vasajtót a fegyveres fogházhoz és ezzel ut nyílik a bűnhődők lakosztályára. A fehérre meszelt fogház kőmór falai között mélységes csend uralkodik. Három fogházor teljesít a folyosón szolgálatot, akik „trejesc“ köszöntéssel fogadnak. Egy fogházor szegődik hozzánk a zárkák kinyitása céljából és az első helyre, ahová belépünk, a rabok konyhája, ahol három fegyveres káposzta főzeléket főz ebédre a foglyoknak, akik pészere az asztalon már felszeletelve fekszik, 140 adag szép fehér írtss kenvér. Mindentűt a legnagyobb rend és tisztaság, amely Meculescu Sándor királyi főügyész mindenre kiterjedő gondosságát igazolja.

Mikor utra a folyosóra lépünk, ott látjuk Mold József vasuti főfelügyelőt, aki tudvalevőleg vizsgálati fogságban van és, aki most ügyvédjével tárgyal. A főfelügyelő elegáns ruhában, cvikkerrel, felöltöben érkezik jogi képviselőjével, akir magyarzó kézmozdulatokkal kíván meggyőzni ügyének igazságáról. A leíró zárkában az intelligensebb foglyok vannak elhelyezve, akik irodai munkákat végeznek. A lithografia-teremben négy rab dolgozik, köztük van Papp László is, akit több betörés büntette miatt a törvényszék három és fél évi fegyházbüntetéssel sújtott. A rabok lázbeszédet, rovatok jegyzőkönyveket lithografálnak igen izléses kivitelben. Érdekes és sok ideig szenzációként hatott bűnügy egyik vádlottját látjuk a következő zárkában. Stern Lipót, akit a Kornis-rablás ügyében, mint bűntársat a törvényszék három évi fegyházzra ítelt, melyet az ítélet tábla is jóváhagyott, itt áll le szomorú rabságát.

— Teljesen ártatlanul bűnhődöm — mondja — de remélem, hogy a semmitlenség legfelsőbb ítéllete visszaadja becsületemet. Egész nap ágyamon fekvé, olvasással töltöm az időt. Benicskynétől olvasok társadalmi regényeket, melyből 4—5 kötetet hoznak be havonként egyszer testvéreim.

Ugyanebben a cellában van a sikkasztásért letartóztatott Gidofalvy postamester és az ugyanebben a bűnbe esett Schiff adótárnok, akik kenyérből gyurt sakkfigurákkal, a faasztalra rajzolt sakkablán sakkozással töltik rabságuk idejét. Az 58. számú zárkában van Kontrass Demeter, az utóbbi hetekben elfogott testvér-

gyilkos. Rémes fette arca kifejezésén is meglátszik. Fekete, apró szurós szemei görnyedt termete, halottsápadt arca, az első pillanatra megdörmeszt a látogatót.

A határátlépők két zárkájában nézünk be ezután. Körülbelül 50 határátlépő van az ügyészség fogházában. Megkérdeztük, miért jöttek át a határon? Egyértelmű választ kapunk; munkakeresés céljából. Szökni pedig azért voltak kénytelenek, mert nem volt pénzük utlevél és vízumváltásra, a mely Magyarországon 14—15000 koronába kerül.

A következő zárka rabjai közül legérdekesebb Zorilla Valea, volt csendőr, a mult hónapban elhalt tamandi gyilkos; Baleán Aurél társa, aki ellen az ügyészség szintén gyilkosság miatt emelt vádat, de sikerült a gyilkosság idejéről alibit igazolnia és a törvényszék csak lopásban mondotta ki bűnösnek, melyért két évi fogságot kapott.

— Megérdemelték, hogy meghaljanak, mert engem ártatlanul gyilkossággal vádolt — mondta Zorilla szemel könyvesek lesznek.

A 32. zárka szintén nagy bűnösöket tart foglyul, a Novák-testvéreket, akik január végén Pancota határan kegyetlen módon megfojtottak egy parasztagdát és a nála levő 300 leit elrabolták. Ugyanebben a rabszobában van Crisán Miklós is, aki rablási szándékából baltával megölt egy katonát.

A szenzációs Mold-ügyben szereplő és vizsgálati fogságban lévő csevénék külön zárkában vannak elhelyezve. Cigán Traján anyagyilkos, Denszki József testvérgyilkos és Kapsos Péter cellájában nézünk be ezután. Kapsos szomorúan néz a belépőkre és midőn kedélyállapota felől érdeklődünk, elmondja, hogy nagyon szomorú, mert ártatlanul bűnhődik.

— Igaz, hogy mint kórházi ápok megvertem Medve János elmebetegét — mondja Kapsos — de azoktól az ütésektől örökké élhetett volna. Nagy sóhajtással végzi szavait, ezért azonban rendreutasítják. Jantó Béla a legkaraszterisztikusabb alak a 30. számú zárkában. Tizenegy betörést követett el, melyért két évi fogságot büntetést kapott, de ő ezt fel sem veszi, hanem állandóan derűtségben tartja rabtársait, a lopásokért öt évi fogságot kapott Ungur Tódort, az öreg Répást, aki lopások miatt már tizenöt évet ült különböző fogházakban és fegyházban. Farcas György, a szerelem lovagja vigan él a fogházban. Kövér cigány arca mosolyogva fogadja a belépőket. Egykedvűen viseli a rabságot, mert felesége megbocsájtott neki és mindennap finom ebédet hoz be részére, ennek dacára azonban láthatóan megfogyasztozza a fogház levegője. Dávid Ernő, akiről az utóbbi időben sokat írtunk, ugyanebben a zárkában várja büntetését és mint Selariu fogházigazgató megjegyzi, a legkedélyesebb lakója az ügyészség fogházának. Sabeo Mátvász volt rendőr, akit erőszakos nem közömbösséggel és hivatali hatalommal való visszaéléssel vádolnak. Farcas volt

rendőrtársával együtt szíjja a fogház levegőjét.

A katolikus és a román templomokat mutatja meg ezután Selariu igazgató. Szép tágas imahelyek oltárokkal és szent képekkel. A bűnös emberek lelkiülete vasár- és ünnepnapokon itt nyer megkönnyebbülést. Innen a női rabosztályba megyünk és az első szobában ott látjuk Szarda Juliannát, a híres rablót, aki már sokat halatott magáról és akit legutóbb a detektívek lakása képményében fogtak el. A cigány jóasszony most itt idézi a szerelem ördögét. Érdekes női rab még Szabó Mária, akit hitvesgyilkosságért még 1918-ban életfogytiglani fegyházzra ítéltek. Több cseléd leány pedig lopásért van pár hónapra elzárva.

Megköszönjük a fogházigazgató szíves kalauzolását és elhagyjuk a rabtanvát.

A fogház kapuja előtt több asszony áll, ételhordóval a kezükben. Déli egy óra van, ételt hoztak a meghotlott férjnek, apának, testvérnek vagy rokonnak, mert a hitvesi, gyermeki vagy rokoni szeretet felülemelkedik minden és kegyesen bocsájt meg még a gyilkosnak is.

oooooooooooo

A „Sátán.”

(Aradi német költő legújabb műve.)

Aradon még bizonyára sokan emlékeznek Schmidt Miklósról, a volt asztalos-munkásra, aki egyszerre mint német költő vonta magára a figyelmet. Évekkel ezelőtt, amikor még Aradon élt Schmidt Miklós, megjelent „D u d e l s a c k e d e r“ (Csimpolyadalok) című verseskötete, amely a kritika egyhangú elismerésével találkozott. A szinpadra is megpróbálkozott a jeles poéta. A „Medve“ című komédiáját szép sikerrel mutatták be Aradon. Azóta Schmidt Miklós elkerült Aradról. Budapesten él, ahol egy német nyelvű lapot szerkeszt. Nemrég újabb munkája jelent meg a zsigmondházi születésű német poétának. A mű címe: „Die Komödie der Ideen Satanas“ (Sátán, vagy az eszmék komédiája.)

Aki ismeri Madách „Ember tragédiáját“ és a középkori restaurált misztériumokat, az élvezettel fogja olvasni a Sátánt, amelynek intuíciója és szerkezete teljesen elüt Madách remekművétől és a középkori misztériumoktól. Schmidt Miklós finom nyelvezettel, zenei ritmussal vonultatja fel alakjait. A szinpadra hozza a világhistoria nagyjait és mindezt oly izlésel cselekszi, hogy nem sérti meg az irodalmi jóízűt. Versei gyönyörűen gördülnek. Ebben a tekintetben a hatalmas drámai költemény legértékesebb része a szférák és szellemek kardala. A föld szellemének dikciója Göthei magaslatra emelkedik.

A volt aradi asztalos legújabb munkájával bizonyosságot tesz eredeti és hatalmas talentumáról, amelytől még sok értékes alkotást lehet várni. Valószínű, hogy a Sátánt valamelyik nagyobb német szinpad elő fogja adni. Az sincs kizárva, hogy Schmidt Miklós drámai költeményét lefordítják magyarra és magyar szinpadokon is hirdetni fogja az aradi német poéta dicsőségét.

Vasárnap a moziban.

(Mi történik az első helyen?)

Három órakor kezdődik a mozi előadás. Szép filmet játszanak. A hercegnő szerelmes lesz a lakájba. Pedig a lakájnak felesége van Gyilkosság, börtön a végén, a bűnös bűnhődik és ámint ilyenkorlik, a becsületesek elnyerik jutalmukat és egymásé lesznek. — Aztán meg szép tájképek, meg egy vicces kép, amelyiken az ember halálra neveti magát. A Rozl ugyan nem látta tegnap este a képet, neki a Julius beszéte el, aki elkísérte a naccságot. A konyhában fűrgén járnak a Kezek. Siklanak a tényérok a törölgető ruha alatt. Nedvesen kerülnek be a szekrénybe. De nem baj, estig megszáradnak. Félháromra kell befejezni a mosogatást, öltözködni, mosdani és három előtt a mozi előtt kell lenni, mert vár a Pista. Az édes, a drága. Az Erzsi nagyot sóhajt, amikor rá, meg a mozi zira gondol és dolgozik, gyorsan, ahogy még soha.

A tavaszi napsugár jószágos mosollyal simogatja a téli álmukból felébredt nyugtózó párokat. Ünneplőben van mindenki. A legényeken feszes fekete nadrág, ragyogóra vikszolt csizma, a leányok bő szoknyába bújtak, ríktó bluzt vettek fel és színes pántlikát kötöttek a hajukba. Mindenki és mindenkin érzik a tavasz frissessége. Mindenkinél az arcáról csillog az a különös várakozó izgalom, amelyet a tavasz lop az emberek szívébe.

— De hát mi van a mozival? Miért nem esengetnek már? En nem értem, ez az Adolló minden vasárnap délután úgy megvárakoztatja az embert.

Egy pantallós fiatal legény mondja ezt a kariába kapaszkodó leányoknak. A leányon a többi várakozóktól eltérőleg, kalap van. A fiu botot forgat az ujjai között, büszkén szopogatja a füstölő cigarettát és bele kezd egy mozi-dráma elbeszélésebe, amelyet áhitattal hallgat a leány.

Berreg a csengő, a szívek feldobhannak. Leányok, ifjak izgatottan sietnek a kitért aijaju mozijba. A homályos nézőtér mindenki igyekezik elhelyezkedni. A nézőtér alatt most az első helyet értem, vagyis azokat az ülőhelyeket, amelyek legközelebb vannak a vászonhoz. Arra hátra, vagy fenn a páholyokban csak a naccságák, meg az urak ülnek. Csak azért, mert drágább ott a hely. Pedig itt az első helyeken jobban lehet látni, jobban is lehet mulatni. A hangulat kissé ideges a hosszú várakozástól. A zürzavaros zajba belevegyül a ventilátor bugása. — Néha-néha izgatottan nézik a kifeszített vásznat. Csak már kezdődnek, hallatszik itt-ott.

— Nézze naccsága — szól egy piros képu leány, az előtte ülő kalapos hölgynek — miért nem megy a páholyba, vagy ha sajnálja a pénzt, vegye le a kalapiját.

A kalapos hölgy megfordul, egy kicsit méltatlankodik — de a kalapot nem veszi le. A piros képu leány mellett az udvarlója ül. Most ő veszi kezébe a kalap problémát. Nem szól direkt a kalapos hölgyhöz, csak úgy a hajusza alatt dörmög:

— Ha ő nem szedi le, majd leszdedem én, csak audion el a vil-

őse nevéf: Csikmadarasi Lengyel-Máriaffy Kuno stb.
 — Atyja neve?
 — Zoltán.
 — Lakása?
 Kissé habozik. E pillanatban előlép rejtekéből Poppr s hangosan közbeszól:

— Szerencsen-utca 7.
 Kuno meglepetés nélkül visszafordul. Egy arcizma sem rándul. Megigazítja a monokliját. Végig nézi a közbeszólót tetőtől talpig.
 — Nyert! — mondja nyugodtan s megkezdi a vallomását.
 Darvas Lajos.

A modern Babel? Milyen az élet a háboru után Monte-Carlóban.

(Az Aradi Közlöny alkalmi tudósítójától.)

Kilenc éve, hogy nem voltam Monte-Carlóban. Háboru és összeomlás esnek a mostani és a legutóbbi látogatásom közé. San-Remóból jöttem, ahol ebben az évben különösen minden csendes, mert az olasz terület, s Mussolini nem tűri a hazardjátékot és így a „Petits chevaux“-t is be kellett szüntetni. A sportolási alkalom pedig kevés, ellenben mindenre magas illetéket és adót vetettek ki, ezért minden üdülni kívánczó a francia Riviera felé gravitál.

Én pedig még egyszer akartam látni a modern Babelt, magamba szívni a könnyű levegőjét, élvezni azt a pompás keveréket, amely a luxus legmagasabb raffinement-jából és a csodálatos természeti szépségekből tevődik össze. Bár figyelmeztettek, hogy ott nagyon meg kell húzódnom, mint gyenge valótákkal felszerelten elindulóknak és mert erős a gyűlölet a németül beszélők ellen. De ez mind nem riasztott vissza és elutaztam Monte-Carlóba. A határállomáson Ventimigliában a kérdések özönével fogadtak a határőrsztek, de mind mosolygó arcúak és udvariasan... Mentore-Cap Martin... Cabré Roquebrun — vissza csendő hangok, emlékezősek elmúlt szép időkre — Monte-Carló. Kék és kacagó Monte-Carló, minden olyan, mint egykor. A kaszinó, a parkok. De most már nem a Hotel de Parisba költözöm be, mint valamikor, hanem csak egy kisebb hotelbe, amelyben azonban szintén, a magától értetődő luxus és a régi és a mostani számlák között bizonyos arányos távolság van és ez éppen elég filozófiára ad nekem okot. És már nem is érzem magamat itt egy, mint egyszer régen, hanem valahogyan kívülről álló szemlélőnek látom magamat.

De sok minden dacára minden megszépült. Új épületek emelkedtek: a „Beaux Arts“ palotája, lakóházak „appartements a louer“-ékkah, kiadó lakrészekkel, új üzletek a legszebb párisi divatcikkekkel, a kertek és parkok tele vannak pompás tropikus növényzettel, a pázsit kővér és művészi gondozott, minden pompázik, minden virágzik, a háboru dacára, az ellenségeskedések dacára, minden éppen úgy, mint kilenc esztendővel ezelőtt. Sőt még azt sem érzem, hogy legyőzött állam-belinek tekintenének.

Délelőtt a terrasra megyek le,

a tenger kék, jobbra, balra pazar kilátás, a közel és a távolban kacagó, kék partok. De még mindig hallom a lövések csattanását, a melyek egy-egy szegény galamb halálát jelentik, még mindig hallatszik a galamblovások monoton Reddy-Pull-ja. A késő délelőtti órákban találkozom az első sétálókkal, mind fashionable emberek, de ezek mind élemedetebb koruak, akiknek az este már nem ünnep és most csak a rendez délelőtti sétájukat végzik. Ahányan csak elmennek mellettem, azoknak a beszédtemája kivétel nélkül politika. Essen és pénz, de semmi közvetlen és személyekkel foglalkozó társalgás. Akiket látok, azok mind a francia burzsoázia tagjai, meg angolok és amerikaiak. A Ciro-ban, vagy a Párisban lévő lunch-nél már egymásután jelennek meg Monte-Carló előkelő vendégei; a nők kipihentek és frissen sminkelték, a férfiak előre jönnek, asztalt foglalnak és összeállítják a menüt. Akadnak emberek, akik 500 frankot fizetnek egy lunch-ért és természetesen a maitre d'hotel-ről sem feledkeznek meg, aki nagyszerű finesszel és grondezálás-ral találattott. Délután az autók egymást kergetik, mert a vendégek Mentone-ba mennek teázni Rumpelmayerfőz vagy pedig Corniche-on át Nizzában, a Buhl vagy a Negresco hotel five o'clock-jára.

Este, amikor Monte-Carló frakkot huz, kezd pompázni ez az érdekes város jellegzetesen luxuriók fényében. Még soha sem láttam, sem Biarritzban, sem Kairóban, de még Ostendében sem szebb toaletteket, ilyen pazar ékszereket és a társas élet ilyen szintén eszeveszett tulhajtottságát, mint itt este, Monte-Carló főszezonjában, márciusban, a Sporting Clubban. Már a dinernél, amely meglehetősen későn, este kilenc óra felé kezdődik a Ciroban, a Párisban vagy magában a Sporting Clubban és amelyen aránylag „olcsó“ egy teríték: 25 frank, — négy fogás és csemege, mind raffináltan finom — olyan „tohuwabonni“ a kép, amilyent sohasem látni. Kacagás, több nyelvű beszéd összetevődő hangzavar, pohár-csevegés és a teremben átlibbenő elegáns felszolgáló személyzet. — De mindez olyan esztétikusan szép formában történik, hogy külön élvezet ennek a látása és hallása. Minden a jólétet és a vagyont tükrözi vissza ebben a csupa kedély életben. A gála diner-estély azonban a Hotel de Parisban van zenével és a publikum tánccával. Ehhez hasonló a Café de Paris estélye, amely azonban professzionátus táncosnőket is szerződötetett az estély élénkítésére, akiket a gyönyörűen feldiszi-tett teremben táncolni látni és az ott zajló élet részesének lenni hasonlíthatatlan élvezet. Itt mindenki a pillanat gyönyörének adja át magát, senkinek törődik a hol-

nappal, de minnek is? Itt a jólét és a luxus ölelkeznek. A mámor, a kék, az élvezet. Az ember, a szociális kérdést itt nem jut szóhoz.

A Sporting Clubban 11 órakor kezdődik az élénk élet. A nők csillognak, gyöngyökkel és drágakövekkel vannak ékesítve, mélyen kivágott, ujj nélküli estélyi ruhában, de a karjaikon a gyémántos karkötők egész serege, kalap nélkül, csak „en cheveux“, vagy modern lapos és sima frizurával, úgy, hogy a homlokokon egy szál haj sincsen és ez a hajviselet tényleg nagyon előkelően hat. Itt látom az angol Country Hous hölgyeit, akik derűs, de viharos multal dicsekedhetnek; gazdag amerikai nőket és szinte ellentétképpen fiatal és üde tekintetű leányokat s a szemük mélyen villan gyémántos homlokdiszük alól, amikor egy-egy hanyagul odavetett aranyuk „en plein“ nyert. Elvonulatom a szemem előtt minden játékos arcát, figyelem őket. Mindenfelől arcokat látok, amelyeken a közöny álarca ül, az arcvadások egyszer sem rándulnak meg, nem árulnak el semmit, felegyelmezettek, nehogy láthatóvá váljon a bensejükben végbemenő küzködés és az idegesség. Semmi izgalom, látszólag végtelen nyugalom. És erről lehet felismerni a legbiztosabban a Sporting játékosait és azt, hogy Monte-Carló legelőkelőbb játéklklubjában vagyunk, amelynek a közönségében új gazdagok nincsenek, itt még mindig a régi ugynevezett „felsőbb tízezer“ tagjai uralkodnak. De mindenesetre csak az antant-országokból. Ezek aztán éppen olyan merészen és nagy tettekben játszanak ma is, mint azelőtt. Ők a tradíciókhoz hűek.

Kilépek a szabadba. Fölöttem a mélyen kék csillagos ég, lent, a lábaim alatt pedig a tenger hullámai csapkodják a partot.

Hát tényleg volt háboru? Valóban volnának világrengő gazdasági válságok? Harcok, ideák és eszmék? Küzdés és verkedés a mindennapi kenyérért? Én most úgy érzem, hogy ez az a hely, vagy legalább is azok egyike, ahol az értékek eltűnnek.

De a szép mellékalkakok eltűnnek s Monte-Carló luxusával, pompájával álomnak tűnik fel nekem. Az égboltozat és a tenger — a természet — szígonan mutat vissza a való, a küzdéses életbe, a kötelesség és az ideálok világába.

Tavaszi sportok.

Irta: Strifler Ferenc.

Az a szemképráztaóan fehér hótakaró, mely vastagon borította a rögöt és annyi port, piszkot eltakarva sima mezőt alkotott, lehetővé tette a flatalság egy-egy kedvelt téli sportjának kultiválását: a rodlizást és hólabdázást. A csikorgó, dermesztő hideg megteremtette a szenvedélyes korcsolyázóknak, ha csak rövid időre is, a tükrös sima, acél jeget. Azután a borongós, sűrű fellegeken győzedelmeskedve, mégis csak keresztül tör a tavaszi napsugár életető melege, elolvasztja a vastag hóréteget, megtöri a jeget és feltámasztja az alvó természetet dermedéséből. Kikeleti hóvirág, majd az illatos szerény ibolya, mint a tavasz hírnökei a lágyan esőkös napsugár csalogató hívására későbbi társaikkal, a kis

gölyahírral és orgonával, mind-mind kibontakoznak. A minorita-templom előtt öreg asszonyok erősen kinálják a virágot s a lépcsőn álló kis fiú folyton kiáltja: „tessék a hóvirágból és ibolyából.“ — Futkosó bogárkák, fűregyikok, zümmögő méhecskék milliói támadnak. Minden-minden élni akar a tavaszi napsugáron, az enyhe, füstös levegőn. Így a fiatal gyermekesereg is megindul, hogy a nemes szabadtéri testedző játékokban, testgyakorlatokban felvidítsa lelkét és feffrissítse testét. A tornatermek zárt levegőjét felváltja a Maros-part üde, enyhe levegője. Az apák téfikkabátjaíróf levagdosott gombokkal és a mámak csonthajtúivel üzőtt „pöckölés“ helyett a szabadtéri játékok, kapuvédő, rugdáló, mungó stb. kerülnek napirendre. Így volt ez régen, így van ma, így lesz ezután is. — Jól emfékszem. Háboru előtti időkben történt. Azóta elmúlt egy évtized, még a Liceumban, egy tornaórára bementem az első A) osztályba. A tanári asztal tele volt friss ibolya-csokorral. Mindjárt sejtettem, hogy készül valami.

— Fűk! Ti akartok valamit. — Azt mondják az ibolyák.

Néma csend. Egy pár másodperc. Aztán a kis br. A. L. előhuz a padból egy vadonatúj footballt és kezd szavalni:

— Olyan szép idő van. Kérjük a tanár urat, vigyen le minket a Liceu footballozni“ (a Liceum keribe.)

— Tudtok ti footballozni?

— Hovne! kiáltották egyhangulag. Magyarázattam, hogy ehhez a játékhöz, hiszen angol játék, a legnagyobb foku hidegvér, intelligencia és gyakorlott ügyesség kell, nehogy baleset történjék. A nagy hév elragadhat, könnyen baj lehet. Ők tudnak, ők vigyáznak, ők ügyesek, fogadkoztak valamennyien. Jól van. Mentünk le. Felállnak. A labda a földön. A szipelt megadom. Erre a két csatársor vadul ront egymásnak, nem annyira a labdát, mint egymást rugdalva. Persze a játékot ily módon le kellett fejeznom. Eredmény: 1:0. Tudniillik egy lábtörés és 0 gól. Sokan rossz néven veszik tőlem, de nem tehetek róla, hogy nem szeretem a rugdalózó gyermekeket, mert azokban a rosszindulatok is gyakran feltámadnak és a józlést, rendet, felrugják s mindent szétrugnak. Az életrekeltő tavaszi napsugár nem csak az iskolákba, a gyermek-társaságba jut el, de behatol a vastag üvegtáblákon át a homályos, füstös levegőjű kávéházak legrejtettebb zugába is, ahol a felnőtt kiskorúak lehasított gombok helyett, csontos kezekkel a 32 lapu bibliát forgatják, játszanak. Széken ülve, állandóan lopják a napot és egymás zsebéből a hitvány tartalmat vándoroltatják. De megkondulnak az elnémult harangok. Kongják, zugiák, erős érhangjuk belekialtja a léha homályba: „feltámadott.“ Tavasz sportok! Igen. A felnőtt gyermekek is tréningbe fognak. Vannak még jó emberek is. Atletika, játék, evezés megkezdődnek. Ki a szabadba! Napsugár, levegő, víz, az éltető erők, mitől a megbarnult egészségtől duzzadó izmu atléta is újjá születik, feltámad és a „meus savo in corpore sano“ eszméjének megfelelőleg Istennek tetsző életet élhet.

Arad a perzsa-szönyegek városa.

(Orvosok és főtisztviselők, mint háziparosok. — Új lakásberendezési mód ifju házások számára.)

Egy este a Horia (Széchenyi-utcai) Szántay-ház előtt jöttem el. Sötét volt. Az egyik földszinti lakás ablakai nyitva voltak és a lakás ki volt világítva. Elegáns, szépen berendezett lakás és kont-raszként egy hatalmas szőnyegszövőállvány állott a szoba közepén. Durván gyalult és festetlen fából. Egy fogorvos szalonjában. Az állványon már megkezdett szőnyegmunka.

Tegnap egy pénzügyi főtisztviselő lakásán jártam. Ott is a szalonban állott a szőnyegszövő, ugyanolyan otromba alkotmány, mint amilyent a fogorvosnál láttam. A főtisztviselő és a felesége kis számolyokon ültek az állvány előtt és kötötték a görcsöket. A Központi szálló előtt heteken keresztül bánta az aradi korzó közönsége a perzsáktól, a valódiaktól alig megkülönböztethető aradi készítményű perzsákat. — Valamikor az volt a hamisítatlan komfost, a nagyon elegáns lakásberendezés, a fényezés netovábbja, ha egy lakás perzsa-szönyegekké volt teletölve, amelyek szépek voltak és főként drágák.

A háboru alatt és utána ezen akadályok voltak a perzsa-szönyegek behozatalának. A legszegényebb középosztály új megélhetési forrásokat keresett. Németországból meg Bécsből indult ki a kézi perzsa-szőnyegszövés és egymásután jelentek meg az „Orientalische Teppichkunde“ című könyvek. A minták ezreivel. De nemcsak, mint új kereseti forrás lett népszerű a perzsa-szőnyegszövés, hanem kitűnőnek bizonyult ifju házaspárok számára is, akik ujonnan akarnak berendezkedni. Ma a legközönségesebb szőnyegek is horribilisan drágák s ezeknél sokkal olcsóbbak az itt és házilag készült perzsák.

Két év óta egész sereg tanfolyamon tanították Aradon és a megyében az intelligens embereket a perzsa szőnyegszövésre. Orvosok, ügyvédek, tanárok, kereskedők, urilányok és asszonyok tanulták meg Aradon a perzsa-szőnyeg utánzásának módját. A szőnyegszövés megtanulásához két hét se kell. Egy egészen olcsó faállványra egymás mellé megfelelő távolságban zsinegeket húznak. A zsinegeket egyszerű fonállal szövik át, igen egyszerű módon. Azután színes fonalból bogokat kötnek. Egy aradi festőművész műtermében egy négyzetméterre 80.000 bogot kötnek. — Minta szerint. A mintától és attól függ, hogy mennyit vágnak le a bogból ollóval, hogy a szőnyeg milyen lesz. Bokhara, jomud, smirna vagy másmilyen perzsa. A pénzügyi főtisztviselő 78.000 bogot köt egy négyzetméterre. A szőnyeg, amit készít 1.30 méter és 2 méter méretű lesz 200.000 boggal. 4000 leibe fog kerülni a hozzávaló anyag. Egy kítő szőnyegszövő gyapjufonál 300 lei. A legkülönbözőbb színekben lehet kapni. A főtisztviselő mondja, hogy az ő szőnyegét 10.000 leiert se kapná meg készen. Egy hónap alatt fogják megcsinálni.

Egy bizonyos, hogy a bogkötő-

zés meglehetősen egyhangú munka. De van olyan smirna szőnyeg, amelybe négyzetméterenként sem kötnék 20.000 bognál többet. A nyolcvanezer bogos egy kvadrátméteres szőnyeg, anyaga még 1500 leibe se kerül s egy ilyen szőnyeg készen megér 400 leit.

Aradon már csináltak a szőnyegszövésre egy üzemet. Lányok dolgoznak benne. 1000 görcsért 12 leit kapnak s egy hónap alatt megkereshetnek 1600 leit vele.

Alig tudja még szakértő szem is megkülönböztetni, a valódi és az Aradon készült perzsa-szönyegeket. Már a régiségét is utánozzák: vagdosással. Perzsiában ezt úgy csinálják, hogy hónapokig kiint hagyják az esőben a szőnyeg-et és egész tevecsordákat hajtának rajtuk keresztül. Így lesz a perzsa-szőnyeg, bármennyire lehetetlennek látszik is, szép és értékes. Lehet, hogy majd ez a dívat Aradra is eljut.

A költészet.

Irta: Albert Delpöt. Fordította: Dálnoki Nagy Lajos.

A nap tört sugarán leszállt az alkonyat,
Adám ott üldögélt egy árnyas tölgy alatt;
Körötte jól lakott állatsereg pihent,
S elvégezve napi robotját ide lent
Nézte a fölötté cikázó madárnak,
A mint szét nyílt szárnyán az ég felé haladt,
Álmadozva nézte a végtelen eget,
Az arca elborult, a szeme könnyezett.

Oh Istenem, mért is nem adtal szárnyakat?
Hogy meglebbenthetné a vágy az akarat?
Mielőtt még testem a sírban megpihen,
Vágnék bolyongani kék eget fényiben,
S a mi fejem felett tengerként drad el,
Összeformú titkon azur felhőivel,
Mindjárt eltűnnének tört szívem sebei,
Hogy ha horgonyával ott lent köthetne ki.
... S míg bus könnyeibe tájó sóhaj vegyül
Már szólt az ur.

Adám kérésed teljesül.
Szenvedsz. S szárnyal vágnál övezni testedet,
S úgy repülhess vele a földi tér felett,
S madárként szállj a nap sugárzó fényével.
... Adok szárnyat, de azt majd telked öltse fel."

S a mi eszmény nélkül eddig porban maradt,
Arany szárnyat kapott a földi Gondolat,
Majd Bánat röpti, majd rózsás képzelet,
— S így teremtett Isten dalt és költészetet.

A TÖRÖK MOLNÁR. A koporsólakó sváb első meséje

Az öreg Honvéd József, aki csak a koporsófedelén, meg az előre elkészített keresztfáján viseli a hivatalos és törvényes Hans József nevet, nagyon sok különös dolgot mesélt el annak idején, amikor kriptaházában meglátogattam. Az érdekes ember rendkívül hálás téma. Excentrikus életmódja és bizarr gondolkodása, amely mindig alaposnak látszott és magán hordta a megfontoltság és az átelmelkedés bélyegét, megannyi napi probléma, megvilágításánál adna új és megkapó színeket. Kimerítőbben csupán a svábság történetéről és a jubileumi ünnepségekről beszélgettem vele.

— Mit ünnepelnek most, minek rendeznek most jubileumot? — kérdezte, de hangja nem annyira az érdeklődés, mint inkább a felelőségre vonás hangja volt. — Jenő herceg 1718-ban zavarta ki innen az utolsó törököt, miért nem ülték meg 1918-ban a felszabadulás ünnepét? Akkor volt az igazi jubileum, a felszabadulásnak kétszáz éves évfordulója!

Amikor kivette szoba kályhájának sütőjéből a hagymával együtt sült sertés fiust és savanyúsággal, barna cipóval falatozni kezdett, akkor már régen messze járt. A sváb ősök kétszáz esztendő utját járta. Sok ócska könyv nyomán, amikből rengetegét összeolvastott és semmit nem felejtett, különös egyéni felfogásán át, érdekes történeteket mesélt a svábok történelmi idejéből

és ezek közül egyet így jegyeztem fel, aminél következik.

A temesvári basának a XVIII. század első éveiben gyönyörű háreme volt. Asszonyait nem láthatta idegen férfi szem és mégis messze tájakra vitték a híret azok szépségének. Ezek az asszonyok nem voltak bántások. Törökországból hozta magával feleségeit a basa, mindegyik neje Mohamed vallását követte. De azért kivétel is volt közöttük. A kilencvenkilenc asszony közül egy. Ez az egy nem született töröknek. Görög származású volt és keresztény. Még fiatal korában lopták el a janicsárok anyjától, aki markotányos asszony volt a táborban, de egy tiszt lefűlte a tolvajokat — mindegyiknek jól megkenegette magyorfájjal a talpát, a kislányt pedig magához vette. De jött ám a kapitány. Leszidta a tisztet, hogy nőt, idegen nőt tart a táborban és még hozzá olyan kis lányt! A tiszt szorult, a kis lányt pedig a kapitány elvitte. Nem melegegett azonban meg nála sem. Úgyesen szervezték meg hirszolgálatukat a törökök. Jöttek a kapitány fellebbvalói, sorban egymásután és a gyönyörű kis lány a nélkül, hogy valaki is érintette volna, szép sorjában a basához került.

A basának is voltak fellebbvalói, de azok messze voltak. Eltette tehát a leányt üvegházába, várta, míg megéri. Talán azt is

gondolta, ha jó hizemű volt, hogy felséges gazdáját, a padisáht megajándékozza egyszer vele, ha rosszul megy a dolga és szüksége lesz a magas porta jóindulatára. A kis lány jó helyre került: asszonyok közé, akiknek nem volt más gondjuk, csak magukat cicomázni, a Nagyurnak tetszeni. Ápolta is a kis lányt valamennyi, mert látták, hogyha a Nagyur egyszer asszonnyá teszi, akkor ő lesz az első asszony a háremben, akivel jó jóban lenni.

A hárem palotáját hatalmas kert övezte. A kert sok-sok kertész tartotta rendben és volt közöttük egy, akinek a szakála nem volt fekete, de nem volt fehér, barna, vagy vörös sem, sőt még szőke sem volt, ami különben is nagyon ritka szakálszín a törököknél. Az ő szakála valahol a fehér és a szőke között fénylett, mert fényes volt, mintha ezüst volna, de olyan szőkés ezüst, mintha majdnem arany lenne. Ez az ifju ember nagyon értette a mesterségét, ügyes munkás volt, szerették is fellebbvalói a főkertészek, de a palota asszonyait soha sem volt alkalma látni. Egyszer azért mégis meglátott egyet véletlenül, azóta nem aludt többé nyugodtan.

Tavaszi volt akkor, megnyiták a díszlák ágait, a rózsákat ojtották és sok egyéb tavaszi munka lérasztotta a kertészeket. A mi fiatal, hirtelen szőke kertészünk véletlenül elaludt egy bokorban és bent maradt a kertben. Arra ébredt, hogy egy gyönyörű szép lányt látott maga előtt. Meglát-szott a lányon, hogy nem török. Fekete haja, szemöldöke, talán annak mutatta volna, de a szeme kék volt. Ő is észre vette az ifjút és mindjárt a barátot benne. — Barátra, őszinte barátra vágyott már régen az idegenek között. Nem beszéltek sohasem (mindkettőnek fejébe kerül, ha észreveszik), de titkos jellel többször jelezték, hogy tudnak egymásról. Ha a bokor mellett, amelynek tövében a kertész elaludt, egy szép rózsza feküdt, az ifju küldte üdvözlését a lánynak, aki megértette azt, felvette és egyszer egy illatos kendővel viszonzta.

Már közeledett volna a kis görög lány asszonnyá avatásának ideje, de éppen akkoriban boros napok jártak a temesvári basai feje felett. Jenő herceg megint nagy erővel jött és egyre nyomult előre, végül is a basának menekülni kellett. Volt nagy riadalom a háremben és a nagy zavarban egymásra talált a kertész és a kis kék szemű görög leány. Egymásra találtak, aztán megszöktek.

Közel ahhoz a részhez, ahol most az aradi vár fekszik, egy malom állott 1723-ban, amikor az első német telepések érkeztek Ujára. Eleinte győzte bőven a munkát, kevés volt a termés, de idővel aztán kevés volt az egy malom és másikat is felépítettek. Természetesen telepes lett a molnárja az új malomnak és amikor az megindult, akkor merült fel a kérdés, hogy tulajdonképpen mit is akar ezen a vidéken ez az itt rekedt török? Miért nem ment el ez is a fajtája után? Kérdőre vonták és ekkor elővett a pántos ládából a török darab papírost: az okmányait. Nem volt a neve a török molnárnak. Elszászból került Jenő herceg katonájának, harcolt a törökökkel és 1714-ben

fogságba esett. Kertészkedett a töröknél s végül megszökött a basa menyasszonyával. A malom éppen üres volt, elmenekült gazdája helyére telepedett. A török molnár sváb volt, az első sváb telepes ezen a vidéken.

Az öreg honvéd így mesélte el Ujarad első sváb lakójának telepedését. Ma a kétszáz év távából úgy tűnik fel, mint egy bübajos mese és mégis történelmi dokumentum. Öreg, rojtosszerű fakó könyvek mondják el a török molnár történetét, aki Ujarad legelső sváb telepe volt. K. Ö.

Alaptalan vádak a kórház ellen.

(Milyen betegek panaszkodnak? Szükség van szigorú rendszabályokra. — Látogatás az aradmegyei kórházban.)

Az a sorozatos támadás, amely az aradvármegyei kórházat egyes bucaresti lapok részéről érte, élénk viszhangot talált az erdélyi sajtóban is. A támadások olyan mulasztásokkal vádolták a vármegyei kórházat vezetőjét, amelyek ha bármily csekély részben is igazaknak bizonyulnának, súlyos következményekkel terhelnék az igazgatóságot. Arad város közönségének és a vármegye lakosságának egyik legfontosabb intézménye a vármegyei kórház. A kórházban tapasztalható esetleges hiányok vagy mulasztások pedig a város és a megye lakosságának érdekeit érinti. Ezért tartottuk szükségesnek, hogy betekintsünk a kórház legbelső ügyeibe, hogy meggyőződjünk arról, hogy a támadások mennyiben fedik a valóságot. Az *Aradi Közlöny* munkatársa látogatást tett a kórház különböző osztályain és a tapasztalatairól a következőkben számol be:

A sebészeti osztály.

A tágas udvaron csikos kórházi köpenyben sülkereznek a lábadozó betegek. Először egy az udvaron sétáló kórházi köpenybe bújtatott lábadozót szólítottunk, aki valószínűleg minden érdek nélkül fogja bevallani, hogy éheztek-e a kórházban, fagyoskodott-e télen, vagy tényleg nem részesült-e orvosi kezelésben? Kérdésünkre a beteg ezeket mondta:

— Egy másik városbeli kórházból kerültem Aradra súlyos betegem. Most már hála istennek gyógyulófélben vagyok és ezt nagyrészt a gondos ápolásnak és a jó kosznak köszönhetem. *Senki és semmi ellen sincs panaszom*, mert ha panaszkodnék, *hálátlanság volna tőlem*.

Ennyit mondott a beteg. Dr. *Moldován* János igazgató-főorvost kerestük fel. A sebészeti osztályon volt elfoglalva. Rövid várakozás után megjelent a főorvos imponáló alakja az operációs terem ajtajában. Amikor elmondottuk jövetelünk célját, a legnagyobb szíveséggel állott rendelkezésünkre és végig vezetett a kórtermeken. A sebészeti osztály kórtermei tágas nagy helyiségek. Sápadt vagy láztól égő arcu embereknek fekszenek a kórházi vaságyakon. A frissen surolt padlóra fényes sávokat rajzol a márciusi napsugár. Az ágyakon tiszta huzatok vannak. Hol van itt a rongy, a piszok? A fehér főkötős nővérek forgolódnak a betegek körül. Figyelmes gondoskodással hajolnak a betegek felé és aggódva figyelnek, hogy a halk sóhajokkal együtt nem hagyja-e el kivánság a láztól cserepezett ajkakat? Hol van itt a brutális bánásmód? A főorvos beszél:

— Minden héten tiszta ágyneműt kapnak a betegek. Itt a sebészeten azonban gyakran megtörténik, hogy némelyik betegnél naponta kell ágyneműt változtatni.

Dél van. Az ápoló nővérek széles fatálcaikon hordják a kórtermekbe a párolgó ételeket. A harmadosztályú betegek húslevest, főtt húst és főzeléket kapnak, azonkívül hetenként kétszer főtt vagy sült tésztát. A másodosztályú betegek naponta levest, húst, főzeléket, tésztát. Az első osztályú betegeket külön szobában ápolják és ugyanazt a kosztot kapják, mint a kórházi orvosok. Lementünk a konyhába. A legnagyobb tisztaság és higiénia uralkodik itt. Hatalmas üstökben fő a leves, gőzölög a főzelék és sül a serpenyőben a borjúszelét. A szakács alumínium edényekbe adagolja a betegek részére az ebédet. Mindenki annyit kap, hogy jóllakhatik belőle. Vannak diétikus kosztos élő betegek, akik részére külön főz a konyha. Hol van itt az éhezletés?

Az éjszakai lepkék között.

A veneriás betegek női osztályát látogattuk meg. Akik az élet mélységéből, az éjszaka fertőjéből kerültek ide, elégedetlenek. Fáj nekik otthagyni a könnyelmű életet. A bort, a finom nyenc fatalakat nem szívesen cserélik fel az egyhangú kórházi kosztal. És a gondatlanság, a nemtörődomség megszokottsága nem tűri magán a fegyelem bilincseit. Nekik börtön a kórház. Börtön a szó leg szorosabb értelmében, mert ezeket a könnyelmű teremtéseket a legszigorúbb fegyelem alatt kell tartani, hogy fel ne borítsák a kórház rendjét. Találkoztunk dr. *Demian* Aurél aradmegyei egészségügyi felügyelővel, aki érdekesen világította meg a kórház elleni támadások alapját.

— A panaszok a vármegyei kórház ellen — mondotta dr. *Demian* — kizárólag a női veneriás betegektől eredhetnek. Ha egy ilyen nő kikerül a kórházból, kigyót békát kiált az orvosokra, a kosztra, az ápolásra. Hogy van-e a vádaknak alapjuk? Van. A veneriás betegek pavillonja a kórház 2-ik elmebeteg osztálya. Az a hallatlan türelmetlenség, ami ezeket a nőket jellemzi, szigorú rendszabályokra kényszeríti a kórház vezetőjét. Súlyos fertőző betegségük dacára sem képesek belátni azt, hogy két-három hónapi gyógykezelésre és higiénikus életre van szükségük. A legkétségbeesettebb sárkányok a kórház. Elégedetlenkednek, verekednek és minden módot felhasználnak arra, hogy megszökjenek. Ezért *szükségesek a szigorú rendszabályok*. Némelyiket külön

cellába kell tenni, mert a közös teremben összefergethetlenek. Különösen szükségessé vált az elkülönítés azért, mert perverz szenvedélyüket nem tudják elnyomni és a gyógyulófélben levő beteget megfertőzi a legsúlyosabb stádiumban lévő beteg.

Benyitottunk a közös terembe. Alig egy-két nő fekszik az ágyon. A többiek idegesen, türelmetlenül sétálnak fel és alá, vagy lehajtott fejjel gubbasztanak az ágyuk szélén. Amint meglátnak, ösztönyszerű mozdulattal kapnak a hajukhoz, hogy hirtelen lesimítsák. A festékmarta arcokról itt lekopott a szín. Sápadt, ráncos arcok mosolyra torzulnak és a fonnyadt ajkak hiszterikus kacajra nyilnak.

Ezek a szerencsétlen, könnyelmű teremtések nem is érezhetik jól itt magukat. Törődnek is ők a betegségükkel, gondolnak is ők a holnapra? Nekik csak egy gondolatuk van: Élni és élvezni a mátt. Azt pedig itt nem lehet. Nincs zene, nincs parfüm. Csak tiszta hideg víz van, egyhangú, unalmas gyógykezelés és a kórház orvosságzagu nehéz levegője. Ezért türelmetlenkednek, ezért panaszkodnak a közös terembe.

A függöny legördült. (A színpadtól visszavonult művészeletről.)

Csige Böske.

Szinte észrevétlenül tűnt el a színpadról, a színházból, az emberek közül. Csendesesen ment el, nem volt körülötte a bucsuzkodás zaja, művészi hiúságában és emberiségében megbántódottan távozott a legteljesebb és legcsendesebb visszavonultságba. Nem azért ment el, mert talán már nem kellett a közönségnek, hiszen, a mint eltűnt: keresték és kérdezték, hova lett és még a színház legbenfentesebb habituéi sem tudtak erre válaszolni. A szomszédai is alig tudnak róla, nem jár emberek közé. Több mint egy esztendeje lakunk egymással szemközt és sohasem láttam.

A Cosbuc (Wesselényi-utca 20-a) számu házában azt mondták, hogy hátul az udvarban keresem. Az egyik sarokban bekötött fejű nő áll, a lábán papucs, megkérdezi:

— „Kit tetszik keresni?”

Egy pillanatig keresgélek az arcmemóriámban, s megismerem, hogy ő *Csige Böske* s megmondom, hogy őt keresem; megmondom a nevemet is és ő erre azonnal betessékel a lakásába s ezt mondja:

— No jól nézek ki, hogy így kell fogadnom!

Az alagsorszerű lakás utcai ablakain bekacag a tavaszi napsugár. A lakás berendezése kedves és művészi. Az íróasztalon könyvek: *Dosztojevszky*, *Daudet*, *Leüllet* és kijelenti, hogy a színház pletykáit szívesen meghallgatja, de magáról és művészi múltjáról nem beszél, mert megcsömörlött mindentől, ami a színpadhoz kötötte. Szerette a színművészetet, szerette a közönséget, a tapsot, a babért, de az a mód, ahogyan távoznia kellett, csömört keltett benne. A sok szabadkozás vége mégis csak az, hogy beszélni kezd, megfélekedzik újságíró voltomról, arról a bizonyos csömörről és amikor emlékezni kezd, minden szavában érezni a vágyat: vissza a színpadra.

— Színészygyerek vagyok. Itt

kodnak a veneriás betegek osztályán kezelt nők. Ők kürtölik szét, hogy éheztek őket, rosszul bánták velük.

Alaptalanok a vádak.

A férfiak ezen az osztályon türelmesebbek. Nincs velük baj és meg vannak elégedve. Dr. *Moldován* János főorvos elmondotta, hogy állandóan kilenc orvos áll a kórház rendelkezésére. Szóval nem felel meg a valóságnak az sem, hogy nincs orvos a kórházban. Éjszakánként egy ügyeletes orvos gondoskodik a betegekről. Szükség esetén a kórház többi orvosait is behívják a kórházba.

Szétnéztünk mindenütt, láttunk mindent és megállapítottuk, hogy a kórház vezetősége ellen felhozott vádak alaptalanok. Őket nem terheli felelősség. Ha vannak hiányok, azoknak az illetékes tényezők szűkmarkúsága az oka. És a hiányokat semmiesetre sem érzik a betegek, akik semmit, semmiben sem nélkülöznek. Legfeljebb a kórház vezetősége végez fáradhatatlan, szinte emberfeletti munkát, hogy a hiányokat valahogyan pótolja.

születtem Aradon. Az apám *Csige Lajos* baritonista volt és az anyám az aradi színház drámai hősnője. Pici gyerek voltam még, amikor innen elkerültünk. Pöttyömyi koromban már színpadon voltam. Az apám énekelte a „*Rip van Winkle*” címszerepét és mi a megboldogult *Ujj Kálmán*nal játszottuk a darab két gyerekszerepét. 14 éves voltam, amikor beállítottam Budára *Krecsányi Ignáchoz*, hosszú hajjal és azt mondtam neki, hogy el akarom játszani az „*Arany ember*” *Noémi*-jét. *Krecsányi* hűmögött ugyan ehhez a kivánsághoz, de én mégis eljátszottam *Noémi*-t. A legtöbb időmet *Krecsányinál* töltöttem, azután jöttek *Megyeri* társulata, *Kolozsváron*, *Faragó* *Ödöné* *Kásán*, *Füredy* *Pécs* és a budapesti *Visszínház*. A háború végén kerültem vissza Aradra: a szülővárosomba. A szüleim nem színesznőt akartak belőlem csinálni, azt akarták, hogy apáca legyek! Talán jobb lett volna, ha az lettem volna, akkor nem ér annyira keserűség. De hát láttam, hogy gyengén áll a baritonista háztartása és elmentem én is kényeret keresni. De persze kedvem is volt a színművészethez, most is szeretem. Sok minden dacára.

— Férjnél is voltam, de hogy hány éves vagyok, azt nem mondom meg. *Thury Elemér* volt a férjem, drámai hős, később soproni színigazgató. A házasság, mint a legtöbb művész házasság, válással végződött. Visszavonultságára jellemző, hogy ebben a szezonban még a színház tájékán se járt. Az, aki tízenyok esztendőn át volt hívtásos színésznő, *Galetta Ferencet* se látta, még az utcán se, *Balogh Böske*t se, *Gergely Gizit* se, *Jávort* se és még többeket nem. Tőlem kérdezi, hogy milyenek? Referálok neki. Elvezetel hallgatja a pletykákat és a sok kulisszatitkot. Meg mondom neki, hogy *Ráthonyi Ákos* meghalt. — Ezt se tudta. Összerázkódott, a mikor ezt meg mondtam neki és

a szemében egy könnycsepp jelent meg. Fölkel, átvezet az előszobájába, megnutat egy ezüst feketekávé készletet, amelynek a tálcájára ez van bevésve: „Ráthonyi gyerekek.“ Az Ákos bátyjának, egy soproni fogorvosnak a gyerekeitől kapta, akik nagyon szerették. Eksiratjuk még Sarah Bernhardtot, akit a „Sasfiók“-ban látott. Örök élmény lesz számára.

— Aradon is volt sok szép színházi estém. A „Névtelen asszony“ a „Magdolna“ és Sardou „Boszorkánya“ voltak jobb szerepeim, amelyeket most hirtelen kiragadhatok az emlékezetemből. Szép estém volt, amikor Hegedüs Gyulával, a „Tajfun“-ban játszottam. Az utóbbi időben azután összecserelbéltek a szerepköröket. A naivának adták a drámai hősnő szerepét és fordítva. Mellőztek. Jött a gázsi leszállítás. A direktor beleburkolódzott a színpártoló egyesületbe és a szerződéses 1200 gázsim helyett csak kilencszázat ajánlott fel továbbra. Érthető, hogy nem maradtam.

Ez most már valósággal tragédia, amit elmond.

— Képzeld el, kitesznek a lakásomból. Egy tisztviselő részére elrekviráltak az egész lakásmat, ezt az egy szobát és előszobát.

Valami formásági hiba történt akkor, amikor elfoglalta a lakást, amelybe beköltözött, mert egzisztenciális kérdés volt ez számára. Ma kösztot ad. Három urnak. Kettőnek elküldi s ezek nem is tudják, hogy kitől kapják az ebédjüket. Addig, amíg a színészkedésből megélhetett, jó volt a konyha nélküli butorozott szoba is. De amint meg kellett válnia a színháztól, rajta kívül álló okokból, amikor még szerette a közönség, kenyér után kellett néznie. Konyha nélküli butorozott szobában nem lehet kösztot adni s ezért költözött be mostani lakásába. Az ünnepekre még irgalomból benne hagyták a lakásában, de az ünnepek után könyörtelenül kiteszik a lakásából butorostól. És akkor mindenképpen szegényére be fog költözni a házban levő faskamrába. Hotelre nincsen pénze. Hisz alig, hogy megél. — Még ő támogatja Szombathelyen élő nyugdíjas édes apját, aki 900 korona nyugdíjat kap egy hónapra. 100—150 leit küld neki minden hónapban.

Csige Böské mást érdemelt. Nem faskamrában való lakást. A város vezetőségének, a lakáshivatalnak tennie kell valamit, egy színművésznek nem mehet a faskamrába lakni, a butoráival, a melyek ott mennének tönkre.

Azzal bucsuzik el tőlem, hogy sok minden dacára talán még az ő függönye sem gördült le végleg.

Balogh István.

Életédesség, reménység, üdvözlég!

(Uj lórettói litánia.)

Titkos értelmű rózsá, asszonyom, értem éheznek éhed
titkos értelmű rózsá, félignyílt életédesség: méhed,
üdvözlég titkom, értelmem, rózsám, énekek énekét írom im Néked
kérlek, hogy vess már vágyam aranyos paripáján teszőlő féket,
lásd, hogy fejemben mit csavart el tizévnvi bus tivornya,
üdvözlég Gabriella-Mária, Dávid királynak tornya,
üdvözlég jeruzsálemi szentkép, mit nem régen raboltam,
templomi kockán, keleten, csak álomban, vagy holtan,
életédesség, reménység, üdvözlég, Loretto,
mögöttem Páris, Baranya, s egy régi, régi gettó,
lásd, hívő lettem, s hinni Benned nem hit már, de mániám,
érted litániám,
üdvözlég Gabriella, üdvözlég Máriám,
frigynek szent szekrénye, titkos értelmű rózsá, asszony,
örizzen szerelmem, hogy téli fagy sohase hervasszon,
szerelmem, büszke, óriási, mint egy messzi hegyorom,
üdvözlég édes, jézusi vágy, életútcsontról való torony,
Aranyház, drága, jai, fogadj be engem!
Mert hívő lettem már és a Te hitedet zengem!
Elteltek minden régi bálványt,
márványt,
kikre hitem ráment,
lórettói litániák után mondok áment,
mert fölöttünk angyalok, orgonák, égi kéj, örök, mély, fényesség:
üdvözlég asszonyom, kényesség, reménység, édesség!

Fekete Zivadar.

Utazás Aradtól—Aradig.

(Fejezet egy aradi polgármesterről.)

Visszakocsizunk 1873-ba. Ötven esztendő. Akkor mondott le a városi tanács és Arad új érája következett. Vörös Pál helyett Salacz Gyula lett a polgármester. Két tanácsos, Horváth Ferenc és Fazekas Menyhért helyébe Parocz Pista és Csiky Károly kerültek. És a kitűnő Varjassy Lajos, a későbbi polgármester, ekkor lépett be — aljegyzőnek!

Aradot — mondják, — a legjobb akarat mellett sem lehetett városnak nevezni ebben az időben. 30 ezer lakosu falu volt inkább. Korrupció mindenfelé. Térképet rajzoltak. Nincs közigazgatás. A tereken buckák és kösziklák. Az utcákon petróleumlámpa. Gödrökben emészto büz, fertőző pocsoltyák. Az utvonalaikat szemétdombok jelzik. Schol egy park a Marospart őserdei eredetiség. A védőtűtéseknek nyoma sincs, a város lakosságát állandó rettegés gyöttri és pusztítja a ragályos betegségek... Városház nincs. Az egész város egy kórház, hát természetesen, ha a városi hivatalok a Freiszberger-féle kórházban vannak. Iskola legfeljebb három. — Csatornázásnak csak álomképei lehetnek.

És jön Salacz Gyula. Megtisztítja a közigazgatást. Reggel hat órakor felkel. Ellenőrzi a városi munkákat és a városi munkásokat. Meglátogatja a szegényházat, a városi kertészetet és az istállókat. Mindent akar tudni és mindent tud is. Reggelenként vizitál az ügyosztályok vezetőinél. Olyan kis és látszólag jelentéktelen ügyekre terjed ki a figyelme, mint amilyen a porrongrázás az emeleti ablakokból. (Szabályrendelettel?) És szabályrendelet arról, hogy a teherárusok és a hordárok és a kofák ne járjanak ott, ahol a sétálók és szabályrendelet arról, hogy a boltiornyók magassága feljebb terjedjen az embernagasságnál, hogy az esővíz ereszeket át foly-

jon és ne zuhogjon a polgár friss gallérjára. — ezer kies, praktikus és minuciózus ötlet — ezer grandiózus terv mellett! Felépül az új városháza. Új iskolák keletkeznek. Aszfaltoznak, csatornáznak és vízvezeték létesül. Védgátak keletkeznek. Sétányok és parkok nőnek ki a földből. Városlárvaház, laktanya és szegényház épül. Tüzoltóságot szervez. És mindezek mellett — horribile dictu — a városi községi adó mind össze csak 30 százalékot emelkedik!

Harminc esztendei polgármestersége után vagyontalanul, szegényen vonul nyugalomba. Ménesi szöllőjét el kell adnia, hogy rendezhesse adósságait. Egész életében szerénven és visszavonultan élt a családjával. De ahogy ő puritán és tisztakezü férfi volt, úgy ezt követelte meg a tisztviselőitől is. Ezek rajongtak érte. Páratlan jó szíve és igazságérzete mindig a tisztviselői oldalán dobogott. Ha valamelyik tisztviselőjét bánat, vagy csapás érte, együtt sirt vele és vigasztalta.

Ötven esztendő alatt elfelejtették.

Sirius jósol.

(Nagyon rossz idők előtt állunk.)

A Sirius időjös minden évben jelentkezni szokott és leadja az illető évre többé-kevésbé humoros jóslatait. Ez évben, úgy látszik, husvéti ajándéknak szánta jóslatát, amely elég változatos s amely azzal a rezignált jóslással végződik, hogy „Nagyon rossz idők előtt állunk.“ Azt mondja a modern Kalkhás, hogy áprilisban kissé szélséges napok ígérkeznek. Ezt már megszoktuk áprilistól. 1—8-ig egész szép idő jön, 9—16-ig „erős lehülés“, úgy, hogy hócsapadék és éjjeli fagy ígérkezik. Ennek természetes következménye az erős meghűlés.

Májusban nagy hőség várható.

A fensőbbiség bizonyos öntudatával teszi hozzá: „keves esőre van kilátásom.“ Juniusban „kritikus idők várhatók.“ Ezek a kritikus idők, úgy látszik, egészen zavarba hozták a jóst, mert még magyarul is elfelejt beszélni, mondván a következőket: „Nagyobb zivataros esők és viharok ígérkeznek. Szaturnus gyűrűs fogyatkozása lesz, amelyet a Holdfénye fogja eltakarni. Meg hogy a keleti részen csak egy csekély kis része lesz látható. Május 15 vagy junius 14-én lesz éjjel.“

Juliusban átlagos meleg időjárás ígérkezik. Sirius azonban mindjárt megbánja a jóslatot és hozzá teszi, „de nemcsak hogy meleg, de igen nagy hőség és 40 Celsius fok is lesz egyes országokban.“ — Augustus félcsapadékosnak ígérkezik. 5-től kezdve újra lehülünk, de ezek után újra melegünk lesz. Ez a meleg kissé furcsa lesz, mert „hűvös szelekkel jár.“

Egyelőre Sirius jóslatait tovább nem folytatjuk, meglegszünk a tavaszra s a nyárra vonatkozó jóvondolésekkel. Nem akarjuk ugyanis olvasóinkat elrettenteni azzal a konklúzióval, amellyel jóslatát Sirius bezárja. Szószertint ugyanis a következőket mondja: „1923-ban nagy hőségek ígérkeznek, silány lesz a termés, kérem a hatóságokat, hogy a kivitelt szüntessék be. Nagyon rossz idők előtt állunk.“ Nekünk is kérni kell a hatóságokat, hogy Sirius jóslatát fogadják meg, annál is inkább, mert a maga igazságát azzal igyekezik meggyőzőbbé tenni, hogy megjelent nála 1922. december 25-én, születésnapján éjjel 12 órakor az ágyánál egy nagy, magas ember, nagy fehér szakállal és az mondotta el neki ezeket a csodás dolgokat. Mi után a nagy, fehérszakállu ember elmondotta a mondókáját, udvariasan meghajtotta magát és eltűnt. Ezután Sirius felébredt és most kellemes husvéti ünnepeket kíván híveinek.

Uj magyar anekdóta-kincs.

A prédikáció.

Virágh püspök, Könyves-Fóth Kálmán és Baksy Sándor voltak a papjai egymásután Kunzentmiklósnak. Ugyanott felkészített Szász Károly is, a későbbi püspök. Szász Károly már abban az időben is oly sokoldalú, megfeszített szellemi munkát végzett, hogy naponként szüksége volt egy-két órai szótárbizásra. A kaszinóban, a jósmérősöknél, vagy a saját házában szivesen eltarokkozgatott a barátjaival. — Egy szombat este nála ült össze a rendes tarokk-kompanya s bizony alaposan megköpásztották a nagytiszteletű urat. Másnap délelőtt valamennyien a templomba mentek, de ugyancsak kapkodták a fejüket, amikor Szász Károly felment a szószékbe. A jeles költő-pap ugyanis elkönyörögve az Ur imáját, felnyitotta a bibliát s hatalmas hangja szédörgött a templomban:

— Keresztyén Híveim! É ma szent alkalomból elmélni kívánok előttetek azon igékről, a melyek írva találtnak a Job könyve XVI. részének 10. versében, ahol is írva vagyón: „Eljöttek hozzám az én barátaim és megverték engem az én ágyasházamban.“

HIREK.

Ujarad jubileuma.

Készülődés a pünkösdi ünnepségekre.

A kétszázéves ujaradi jubileumra már nagyban folynak az előkészületek. Az előkészítő bizottság már állandóan munkában van és a pünkösdi jubileum és az azzal kapcsolatos kiállítás fényességére minden lehetőséget megtesznek. A kiállításra különös gondot fordítanak, mert azzal az ujaradi svábság fejlett gazdasági teljesítményeit szándékoznak bemutatni az egész ország területéről, valamint a külföldről összeseregülő vendégeknek. Az ünnepély és a kiállítás megnyitásának napja pünkösdkor, május 20-án lesz és a programot a következőképpen állította össze a rendezőség: **Első nap.** 1. Az érkező vendégek, előkelőségek ünnepélyes fogadtatása. 2. Bandériumos bevonulás a községbe és a vendégek elhelyezése. 3. Ünnepi vacsora, ismerkedési estély. **Második nap.** 1. Ünnepi istentisztelet. 2. A német-sváb kulturszövetség diszközgyűlése. 3. A sváb gazdasági egyesület kiállításának megnyitása. A kiállítás a következő csoportokra oszlik: 1. Kerti vetemények, főzek és virág csoport. 2. Gazdasági állatkiállítás. Ló, szarvasmarha, sertés és baromfi-csoport. 3. Gazdasági eszköz- és gépcsoport. 4. Szőlő és borkészítési csoport. 5. Méhészeti csoport.

A kiállítás napján *Pallavicini* Alfréd őrnagy rendezésében lövész és ügetőverseny lesz, amelyen csak tenyésztek vehetnek aktív részt. Délután és este az ujaradi fülharmonikus egyesület, az ujaradi állami középiskola, a timisoarai (temesvári) tanítóképezde és az ujaradi német reálgimnázium zenekara és dalárdái szórakoztatják a közönséget.

LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA a rom. kat. húsvéti ünnepek miatt szerdán jelenik meg.

Feltámadás. Ma délután hat órakor megkondultak a Minorita-templom harangjai és jelezték, hogy megtörtént a feltámadás és megkezdődik a feltámadási körmenet. Majd megindult a templomból a menet, amelyben résztvettek a római katolikus iskolák növendékei és a római katolikus vallásos egyesületek. A baldachin alatt dr. Lakatos Ottó minorita házfőnök háradt a kezében a szentségtartóval. A körmenet megkerülte a főteret és azután visszatért a templomba. Az ünnepélyes körmenetet hatalmas közönség nézte végig. A menetet pedig, díszruhás rendőrök nyitották meg.

A prefektus Bucurestiben. Georgescu János prefektus, belügyi vezérfelügyelő holnap Bucurestibe utazik, ahol több megyei ügyet fog intézni. A prefektus utazásának célja főleg iskolai ügy.

Távozó rendőrtisztek. Birkenhauer József és Tinódi János rendőrtisztek április elsején kilépnek az aradi rendőrség szolgálatából.

Az Aradi Közlöny húsvéti száma. Huszonnégy oldalas terjedelemben kapja kézhez az Aradi Közlöny olvasója az Aradi Közlöny húsvéti számát, amely érdekes tartalmával, változatosságával bizonyára ki fogja érdemelni az olvasó közönség elismerését. Közérdekű közlemények, helyi riportok, érdekes budapesti és egyéb külföldi események sorakoznak fel a szövegoldalak hátsó oldalain. Az Aradi Közlöny bucarestii, budapesti és bécsi tudósítói a napi eseményekről adnak tájékoztatást. Az Aradi Közlöny szerkesztősége fáradságot nem kímélve, olyan lapot ad olvasói táborának, hogy a két napos húsvéti ünnepen is kiérdemelje eddigi szeretetét és elismerését.

Eljegyzések. Steiner Boriskát, Steiner József okl. építész-mérnök leányát eljegyezte dr. Strausz László Budapestről.

Marián János aradi építési vállalkozó eljegyezte Vlatt István bájos leányát, Erzsikét.

A magyarországi új lakbérrendelet. Budapestről jelentik: Egves lapok tévesen közölték az új lakbérrendeletet és azt írták mintha a lakbérek emelését százalékokban állapították volna meg. Ezzel szemben a valóság az, hogy az új lakbérrendelet, amelynek a hiteles szövege ma jelent meg a hivatalos lapban, így hangzik:

Ez év május elsejétől kivételek nélkül minden lakás bére az 1919. évi bér harmincszorosára, augusztusban pedig még további huszszorosára, vagyis a békebér ötvenszeresére emelkedik. Az üzletek bére május elsejei esedékeséggel a békebér ötvenszeresére, augusztusban százszorosára és novemberben a százötvenszeresére emelkedik. A kormány célja az, hogy legkésőbb 1925 első negyedére a házakat teljesen felszabadítsa a lekötöttség alól.

VIDÉKI ELŐFIZETŐINKHEZ! Az új előfizetési negyed alkalmával felkérjük úgy hátralékos, mint előfizetéseket negyedévenként megnyitó vidéki előfizetőinket, hogy az Aradi Közlönyért esedékes előfizetési díjat a hiadóhivatalnak haladéktalanul be- küldeni sziveskedjenek.

Hoi kell beadni az adóvallomásokot? Adóvallomásokot a pénzügyigazgatóság az I. adókerülethez tartozók a város háza felőli bejárat földszinti folyosóján levő 17. számú helyiségben, a második adókerülethez tartozók a Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) felőli bejárat mellett levő földszinti 1. számú helyiségben adhatják be.

Szünet a dohányraktárban. Az aradi monopolfelügyelőség értesíti az érdekelteket, hogy a dohány- és a söraktárak kedden és szerdán fognak dohányneműeket illetőleg sőt kiadni és akkor mindenki lássa el magát megfelelő készlettel, mert csütörtöktől kezdve ismét öt napos szünet lesz a raktárakban a román húsvéti ünnepek miatt. Ezekben a napokban nem fogják betartani a sorrendet és akármelyik napon lehet ellátmányt igényelni minden kereskedőnek.

Gyermek fekvő- és sportkocsik nagy választékban Hegedűs cégnél.

A timisoarai (temesvári) sörmai hirdetésére felhívjuk a sörrelárusokat és sörfogyasztókat figyelmükre.

Egyházi zene a minoriták templomában. Húsvét napján ünnepélyesen bemutatkozik a minoriták templomának ujonnan szervezett ének- és zenekara, melynek első programja hívta van kielégíteni a művészi igényeket. A feltámadási körmenet után a következő számokat adják elő: Weirich, Regina coeli, Rihovsky, Te Deum, Kristinus, Tantum ergo, Vasárnap és hétfőn a 10 órai misén: Stehle, Missa Salve Regina (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei), Mozart, Ave verum, Kristinus, Panget lingua, Karvezető: Trittinger Adolf orgonaművész, orgonál: Fischer Ernő zongoraművész. A fél 12 órai misén mindkét napon a sz. Antal énekkar énekel Buja Sándor dr. vezetésével. Orgonál: Kaletsky Vilma zongoratanárnő. Előadják: Goller, Missa de Loreto. (3 szólamú női kar). Huber, Intonuit (2 szól. női kar.) Koenen, O Cor amoris (4 szól. női kar.) Stojanovics, Regina coeli (3 szól. női kar.)

Az aradi református egyház az ünnep második napján a templomban feltizenkét órakor húsvéti vallásos ünnepélyt rendez, melyen közreműködnek Z. Várady Margit (ének, kíséri Gellért Pál), Göz Aranka (szavaltat), Gutzjahr Erzsike (hegedű játék, kíséri Unger Lucy), Ladiszlay József (ének, kíséri Gellért P.) Imát mond és a „Biblia szépségei”-ről felolvasást tart a lelkész. Gellért Pál karnagy külön két orgonajátékot ad elő. Az ünnepélyen mindenkit szívesen látnak és a közönség részéről aldozatos szíves adományokat a templomjavítás szükségleteire hálával fogad az egyházi előjáróság.

Ötvenezer koronás bankjegy Magyarországon. Budapestről tájékoztatják: Az Uj Nemzedék arról értesül, hogy Zürichben 50.000 koronás bankjegyeket készítenek. Eddig a legmagasabb értékű bankjegy a 25 ezer koronás volt.

Április tizenötödikén nagyarányú és érdekes tavaszi divateseményben lesz része az aradi közönségnek. A városi színházban a népszerű cluji (kolozsvári) Színház és Társaság című színházi lap modern tavaszi divatrevüt rendez. Ez a revü arányaiban, eleganciában, színekben és a kiállító cégek számában is, merőben eltérő lesz az eddigi aradi hasonló látványosságoktól. Eltekintve attól, hogy a városi színház színpadán mutatja be a rendezőség a legfrissebb kreációkat, eltekintve attól, hogy az aradi színház minden elsőrendű tagját, a közönség operett és drámai kedvenceit sikerült megnyerni a közreműködésnek, — mintegy negyvenötven aradi elsőrendű divatcég forja a kosztümjeit, selymi kreációit, szövött és kötött árukat bemutatni. Az est szenzációja legfőképpen az a díjtalan sorsolás lesz, amely a színpadról történik és amely a közönség a legnépszerűbb aradi cégek ajándékait nyeri el. A divatrevüt, amelyet Tompos József, a kitűnő cluji (kolozsvári) színész irt, Szántó Jenő, az aradi színház rendezője instruálja, konferálni Darvas Ernő fog és a szintársulat legnépszerűbb és legelegánsabb színésznői vesznek részt benne. Az érdeklődés máris oly nagy, hogy ajánlatos a színházi pénztárnál a jegyeket előjegyezni.

A Meteor kerékpáros kirándulása vasárnap d. u. Németságra lesz. Indulás Piata Avram Iancu (Szabadság-térről) pontban fél 2 órakor. Vendéget szívesen látnak.

Befizetések a pénzügyigazgatóságán. Az aradi pénzügyigazgatóságán 5-én lehet ismét befizetéseket eszközölni és akkor ismét ötnapos szünet lesz úgy, hogy azután a legközelebbi pénztári nap 11-én, szerdán lesz.

Szenzációs találmány a fogászat terén. Egy erdélyi fiatalember nagy sikeréről érkezett ma híradás Berlinből. Roth István, aki keze előtt körülbelül egy és fél évvel utazott ki Clujról (Kolozsvárról) tanulmányútra Berlinbe, megoldotta az artikuláció problémáját, melyet a berlini fogászat-professzorok sem tudtak megoldani. A probléma megoldása a berlini fogászati körökben nagy feltűnést keltett és Roth István Schröder professzor meghívására a Deutscher Zahnärztlicher Vereinben előadást is tartott a probléma megoldásáról. A fiatalembernek, aki alig 20 éves, Berlinben kiterjedt praxsisa van és a feltalálás óta még többen keresik fel műtermét. A találmány kivételének sikeréhez sokban hozzájárult két aradi fiatalember segítségével, akik közül különösen Domar Sándor mérnökjelölt a technikai részt oldotta meg feltűnő ügyességgel.

Művészt a Központi étteremben. Húsvét vasárnapjától kezdődőleg országos hírű zene- és ének művészek fogják szórakoztatni a Központi étterem esti közönségét. Kemény Miklós zongoraművész, Kemény Miklósné táncművésznő és Kalmár Tibor zeneszerző esténként valóban magas kultúrívón álló előadásokban fogják gyönyörködtetni a vacsorázó közönséget. A kitűnő hírű művészek előadása naponta záróráig tart Belépti díj nincs.

Az ARADI POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR DEVIZA OSZTÁLYA (Bul. Regina Maria 22. sz. I. emelet) a legelőnyösebb feltételek mellett és leggyorsabban teljesíti külföldi fizetéseket

Nemzetközi football-mérkőzés Aradon. Minden tekintetben kimagasló sportesemény előkészítésén fáradozik az ATE vezetősége. A húsvéti ünnepek alatt Timisoarai szereplő-wieni elsőosztályú csapatot, a Floridsdorf kitűnő csapatát óhajtják hozni Aradra és pedig az eddigi tervek szerint szerdán délután a Gloria-CFR. csapattal, csütörtökön pedig az ATE-AMTE kombinált csapatával játszana. Külön érdekessége a mérkőzésnek, hogy a Floridsdorf csapatának négy tagja állandó osztrák válogatott és hogy erre a mérkőzésre az aradi csapatok átigazolást alatti levő kitűnő játékosai engedélyt kaptak a szereplésre, ezért egy klasszikus igazt football mérkőzésben lesz részünk. A végleges lekötést falragaszokon, röpcédulákon és a szerdal lapokban közli a rendezőség.

Hibás perzsa, smyrna, stb. szönyegetek szakszerűen csak a „Spárta” szövőmüipar javít! Bohuspalota.

Arca, keze a hidegtől többé ki nem pállik, mert az ellen Kaiser-Borax biztosan beválik.

Poloskairást, specialista, egy évi jótállással vállal Mattheine Vállalat Arad, Bulev. Regele Ferdinand (Boros Beni-tér) 1. sz.

— A javithatatlan betörő. Annak közlésére kértünk fel illetékes helyről, hogy Szimonics Antal, akit a rendőrség betörés miatt elfogott, nem szökött meg az aradi ügyészség fogházából, hanem onnan büntetése kitöltése után szabályszerűen szabadon bocsátották.

— Évtizedek egész sora mulott el azóta, mióta minden okos ember Brázy sósborszeszt használ egészség megővésére, ifjúsága megőrzésére. Mindenütt kapható!

— Elveszett. Badovics Sándor pénteken délután a Piata Avram Iancu (Szabadság-téri) „Vaskapu“ ház előtt 26 leit talált, melyet igazolt tulajdonosa kiadóhivatalunkban minden délután átvehet.

Az új lakbértörvény.

Irta: Dr. Zeiner Gusztáv ügyvéd, az Aradi Lakók Szövetségének titkára.

Az új lakbértörvény javaslat, melyből néhány napon belül törvény lesz, nem sok örömet okoz a háztulajdonosoknak, ami a bucuresti tüntetésükből is kivüláglik, de vegyes örömmel fogadjuk mi lakók is, mert újabb megterhelést jelent a mi számunkra. Az 1916-os évben fizetett házbérnek háromszorososa lesz a lakások lakbérére és miután 1916-ban az akkori kormányzat engedélyezett házbéremelést, a lakbérék a most fizetett összegek duplájára fognak emelkedni, ami a mai kereseti viszonyok mellett a lakók nagy tömegében súlyosan fog latba esni.

A házbéremeléssel szemben viszont a lakók megnyugvására szolgálhat, hogy további két évvel az összes lakbérleti szerződések meg vannak hosszabbítva (1. §.), tehát úgy az üzletekre, mint a lakásokra és más helyiségekre vonatkozó bérleti viszony további két évre fennmarad és amennyiben továbbra is nem lesz nagyarányú építkezés az országban, úgy e két év letelte után is újra meg kell e törvény hatályát hosszabbítani.

A mellékdíjak tekintetében a törvényjavaslat végre világosan kimondja (11. §.), hogy a vízdíjak, szeméthordási díj és a községi illetékek a lakó által fizetendők. Ed dig ezt semmiféle jogszabály meg nem állapította és ez okból is volt annyi surlódás lakó és háztulajdonos között. Nem indokolt a javaslatnak amaz intézkedése, hogy a butorozott szobák bérének fele illeti csak meg a bérbeadó lakót és a fele a háztulajdonost és pedig azért nem, mert aki albére ad ki szobát az rá van szorulva annak jövedelmére és ő érzi azt az ezernyi kellemetlenséget, ami a butorozott szobák kiadásával jár és a lakónak a butora rongálódik és nem a háztulajdonosé. Az igazság az volna, hogy a háztulajdonost a bérnek egy negyede, a lakót viszont háromnegyede illesse meg.

A kilakoltatások tekintetében újítást hoz a törvényjavaslat annyiban, hogy az 5. § kimondja, hogy ama háztulajdonos, aki a törvényjavaslat benyújtásáig vette meg a házat és nem lakik a saját házában, kilakoltathatja lakóját, amennyiben lakását annak átadja. Ez esetben sem fakoltathatók ki közhivatalnokok, nyugdíjasok, hírlapírók, színészek, orvosok, ügyvédek, hadirokkantak, hadiárvák, hadiözvegyek, iparosok, ipari munkások és mérnökök. Amennyiben évi 250.000 lei

jövedelmük van, úgy ezek is kilakoltathatók.

Az új lakbértörvényjavaslat sem dönt el ugyan minden fontosabb jogvitát lakó és háztulajdonos között, de azért a meglevő törvénynél tartalmasabb és világosabb és a birói gyakorlat majd ki fogja küszöbölni annak hiányait.

Eminescu Mihály költeményeiből.

Ag, ha zörög ablakomon,
Ag, ha zörög ablakomon
És a nyárfa megrezzen,
Hozzad szállok gondolatban,
Megleslek szép csendesen.

S tó vize, ha megringatja
Az égnek csillag-képét,
Bánatomat elosztatja
És örömré kelt végkép.

S ha kiderül a felhős ég,
S a hold vonul rajt végig,
Hozzad visz engem szent emlék,
Eszemben vagy te mindig.

Hosszu távollétem alatt,
Hosszu távollétem alatt
Szomorú magányomban,
Azt hittem, hogy hó szerelmünk
Régesrég felejtve van.

Most, hogy újra viszontlátlak
Bánatdulta szépségben,
Ugy, mint hajdan, leborulok
Lábad elé, kedvesem.

Szánlak lánykám, megsiratlak,
Csókolom kis kezedet...
Kis kacsók, míg távol voltam,
Ugyan mit is tetettek?

Kara Győző.

A Kölcsey-díjak.

Az aradi Kölcsey-Egyesület az elmúlt évben irodalmi pályázatot hirdetett, amelynek a határideje 1922. december 31-én járt le. A színmű-, novella- és értekezés-pályázatok eredményét a most összeállított bíráló bizottságok döntötték el. A színműpályázatra tizenöt mű érkezett be. Ennek az első, ezer leies díját a Klári című 3 felvonásos társadalmi színmű nyerte el, amelynek a szerzőjét a darabhoz csatolt jellegű levél nem közölte. Az ötszáz leies második díjat Székely György (Arad) nyerte „A Balle Bleuben“ című egy felvonásos drámájával.

A novella-pályázatra tizennyolc mű érkezett be. A 800 leies első díjat Jávora Béla (Turnu-Severin) nyerte „Krizantém“ című novellájával. A 400 leies második díj nyertese Rab Géza „Szinház“ című novellája. Dicséretben része sültek a következő novellák: „A senki fia“, „Az egyszerű leány“, „Bellington ezredes szökése“, „A detektív“, „A szobor“.

Az értekezés pályázatára öt pályamű érkezett be. A bizottság úgy döntött, hogy az 1000 leies pályadíjat megosztja „Az értékelő funkciók jelentősége az akarat kialakulására nézve“ és „Az erkölcs keletkezése“ című dolgozatok között. Az első pályamű szerzője dr. Olasz Lajos (Kisjenő), a másodiké pedig Balázs Ferenc Cluj Kolozsvár.) A díjazásban nem részesült pályaműveket szerzők az egyesület hivatalos helyiségében kedden és csütörtökön délután 5 és 7 óra között vehetik át.

A megye is megadóztatja Aradot.

(A belügyminiszter jóváhagyta a megye költségvetését.)

A prefekturához most érkezett meg a belügyminiszteriumtól a megye költségvetésének jóváhagyása. Az idei költségvetés, bár most csak kilenc hónapos költségvetési évre szól, jóval nagyobb összeget tüntet fel, mint az elmúlt 12 hónapos költségvetési év. Ennek az az oka, hogy április elsejével életbelép az új pénzügyi törvény, amely megszünteti az állami hozzájárulást és a megyének magának kell fedeznie a kiadásait. A régi adókból a megye április elseje után csak a hátralékokat szedheti be, míg az új adókat még nem szedheti, miután azokat még nem vetették ki.

A megye az új törvény értelmében a jövőben nemcsak a községekre vehet ki adót, hanem magára Arad városára is, amit meg is fog tenni. A földjövödelmek után 5 százalékos, az épületek után 2 százalékos, a kereskedelmi jövedelmek után 2 százalékos, egyéb foglalkozások után pedig 1 százalékos megyei adót szedhetnek. A megye még nem ismeri a megyebeli adózóképességet ilyen mérvben, mint amelyet az új pénzügyi törvény előír és ezért ebben a kilenc hónapos költségvetési évben a maximumot számítja. A negyén kívül természetesen Arad városa és a községek még külön pótdótot fognak kivetni. A törvény szerint a város és a községek még külön a földjövödelmek után 3 százalék, az épületek után 6 százalék, a kereskedelmi jövedelem után 3 százalék és egyéb foglalkozások után 3 százalék pótdótot fognak szedni. A megyei értékelő bizottság még nem alakult meg, de a közeljövőben megtörténik a bizottság összeállítása is, amelyben a megye községei megfelelő módon képviselőket kapnak.

Az új megyei költségvetés 6.397.015 leit tüntet fel, míg a tavalyi 2.656.924 leies összeget szükségelt. A nagy különbözet onnan származik, hogy most már nem kapja meg a megye a hozzájárulásokat. Így eddig az állam adta az utalaprészére szükséges 1.800.000 leies összeget, amelyet most a megyének kell adnia. Az imperium átvétele óta nem javították a középületeket, ezért a kormány a költségvetésben 284.000 leit engedélyezett a megye középületeinek renoválására. Engedélyeztek ezen felül bizonyos összeget arra is, hogy abból egy főispáni lakást butorozzanak be. Ennek az engedélyezésénél a kormány azt tartotta szem előtt, hogy amíg eddig aradi embereket neveztek ki prefektusokká, most a prefektus régi királyságbeli, aki nem jöhetett Aradra bebutorozott lakással. A kormány távirati rendelkezést intézett most a megye vezetésére, hogy az átmeneti időben min-

den hónapban megfelelő előlegeket vehetnek fel az állampénztártól mindaddig, amíg az új adók kivételével mincsenek és azokat a megye nem szedheti. Aradmegye ebben a tekintetben igen jó helyzetben van, mert a megyei alapok nagy összegeiből is vehet fel mindaddig előlegeket, amíg az átmeneti állapot tart. Így a megye tisztviselői ma már pontosan megkapják jövő havi fizetéseiket.

Közgazdaság.

Bucurestii tőzsdézariat. (Március 31.) Devizák: Páris 13.80, Berlin 0.0104, London 994, New York 212.50, Milano 10.375, Zürich 39.30, Bécs 0.0031, Prága 6.50, Budapest 0.580. Valuták: Napoleon 800, márka 0.0150, léva 1.22, török lira 1.25, angol font 990, francia frank 13.75, sváici frank 40, lira 10, drachma 2.70, dinár 2.10, dollár 212, lengyel marka 0.0060, osztrák korona 0.0031, magyar korona 0.05, szokol 6.

— Szünet a tőzsdéken. Budapestről táviratozzák: A világ tőzsdéin, Newyorkot kivéve ma mindenütt szünetelt a forgalom és ezért tőzsdelenkéntek sehonnan sem érkeztek. Budapesten is teljes volt az üzlettelenség és a bankközi forgalomban kötések egyáltalán nem fordultak elő.

— Az Aradmegyei Takarékpénztár április 2-án délelőtt 10 órakor tartja 52. évi rendes közgyűlését az Arad-Csanádi Takarékpénztár székházában.

— Nem volt Aradon valutaváltás. Nagyszombaton az aradi magánforgalom üzletelen volt és így valuta- és devizaárfolyamok nem alakultak ki.

— Hivatalos cáfolat a vámemelésről. Egész Erdélyben elterjedt a napokban annak a híre, hogy a kormány 50%-al fel fogja emelni az összes behozatali vámokat. Mivel az aradi Kereskedelmi és Iparkamarának semmi tudomása nem volt erről az általános vámemelésről, kérdést intézett a bucurestii Kereskedelmi és Iparkamarához, amelytől ma a következő sürgönyválaszt kapta: „Vámemelésekre vonatkozó hírek hamisak, kérjük kategorikusan megcáfolni.“

— Aradi ingatlan forgalom. Végli Julianna eladta a Str. Gen. Coanca 27. számú házat 140000 leiert Risti Szávanak. — Vándor Bertalan és neje eladták a Str. Cogăniceanu 8. 10. számú házat 175000 leiert. Trif Borie és nejeinek. Ázv. Jelinek Istvánné eladta a Str. Gen. Doda 10. számú házat 30000 leiert. Hentye Arsz és nejeinek. — Varga Nagy Andrásné eladta a Strada Cornubar 11. számú házat 200000 leiert. Coanavao Constantinnak. — Gerin János és neje eladták a Strada Oituz 68. számú házat 51000 leiert Némethi József és nejeinek. — Klein I. József és neje eladták a Strada Dr. Romul Veliciu 4. számú házat 200000 leiert Engelhardt Ferenc és nejeinek. — Kotzky Jenő és neje eladták a Strada Cornel Popescu 23. számú házat 82000 leiert Mara Magdolnának. — Nagy károlyi önségél-zó népbank eladta a Strada Vendel 4. és 5. számú ingatlanokat 200000 leiert Opletán Lajos és nejeinek.

A forradalmak tönkretették az odesszai kereskedelmet.

(Likvidál a magyar-ukrán kiviteli egyesülts.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Szakkörökben nagy feltűnést keltett, hogy a Hitelbank egyik vállalkozása, a Magyar-Ukrán Kiviteli Egyesülés részvénytársaság felszámol. Az Aradi Közlöny budapesti tudósítója utánajárt az érdekes felszámolás okainak és illetékes helyen a következőket tudta meg:

— Mikor 1918-ban a bresztli-tovszki békét megkötötték, Ukrajnában nagyon kedvező konjunktúra keletkezett. Ez év április havában alakult meg Magyarországon a Magyar Általános Hitelbank égisze alatt egy kiviteli és behozatali szindikátus, melyben résztvett csaknem minden jelentékenyebb magyar export-cég. Ez a szindikátus megindította a magyar-ukrajnai kereskedelmi forgalmat, Kiewben és Odesszában fióktelepeket létesített és igen nagyarányu export-importforgalmat bonyolított le. Kezdetben az üzleti forgalom gazdag hasznokat eredményezett. A szindikátus meg volt elégedve működésével, de mikor kitört az októberi forradalom, nagyott változott a helyzet. Megállott az export is, az import is.

A dolgok sora később még rosszabbra fordult, mert a lengyel forradalom is kitört, nemcsak Magyarországon, hanem Ukrajnában is olyan lett a helyzet, hogy az üzleti forgalmat fenntartani már képtelenség volt. Pontosan ebben az időben jelentékeny nagymennyiségű áru volt utban, az áruk egy része Budapestről, másik része pedig Ukrajnából indult. Ezek az áruk tulajdonképpen a forradalmak prédáivá lettek, úgy, hogy a szindikátus igen súlyos károkat érték. Volt azonban a szindikátusnak Magyarországon is áruak tára. Ebben a raktárban a legkülönbözőbb áruemlékek voltak felhalmozva annak a rendeltetésnek, hogy majd ezeket az árukat Kiewbe és Odesszába exportálják. Ezek az áruk itt megmaradtak és értékük olyan arányban emelkedett, mint amilyen arányban a magyar korona-árfolyama lefelé zuhant. Ez a valutahullámzás annyira jövedelmező volt akkor, hogy a Magyar-Ukrán szindikátus rengeteg kárt, mintegy 90—95% értékig megtérítette.

A szindikátus ezek után várakozó állásontra helyezkedett. Abban az időben még arra gondoltak, hogy majd csak elmúlnak a forradalmak és úgy alakul a helyzet, hogy a magyar-ukrán üzleti forgalmat újból meg lehet indítani. Vártak 1920. évi szeptember haváig, de akkor már nem volt remény arra, hogy a szindikátus visszatérhessen eredeti üzleti tervének folytatásához és akkor a szindikátus megalapította a Magyar-Ukrán Kiviteli Egyesülés részvénytársaságot. Ennek a részvénytársaságnak egyrészt az volt a célja, hogyha netán mégis vissza lehet majd egyszer térni a magyar-ukrán üzleti forgalom felvételéhez, egy régebbi jól akkredi-

tált cég állhasson a magyar piac rendelkezésére, másrészt az, hogy most már az otthon még raktáron levő áruk értékesítésével foglalkozzék. Ez a cég meg is felelt rendeltetésének. A részvénytársasággal szemben fennálló összes követeléseknek mintegy 90—95 százalékát kitudja elégíteni. Most pedig kimondja a felszámolást azért, mert üzleti céljai már nincsenek és mert azzal az 5—10 %-nyi passzívával szemben, amely még kielégíthető volt, bizonyos követelések és egyéb aktívák is léteznek, melyek remélhetőleg a felszámolás során kielégíthetők lesznek.

Még egy érdekes momentuma van ennek a felszámolásnak. Az tudniillik, hogy a szindikátus azokat az árukat, melyek mint fentebb említve volt, a forradalmak idején utban voltak Ukrajna felé és onnét Magyarország felé, igen előnyös feltételek mellett biztosította. A biztosító társaságok akkor kockázatot vállaltak a forradalmi zsákmányolásokból eredő károktól, hogy itt is megtérítéshez jutott. A biztosító-társaságokkal pert folytatott a szindikátus és ebben a perben, noha teljes megtérítést kinyerni nem is sikerült, elég előnyös megegyezést lehetett kötni.

A megye a múlt hónapban

A közigazgatási bizottság ülése.

Ma délelőtt tartotta a megyei közigazgatási bizottság rendes havi ülését Georgescu János vezérfelügyelő prefektus elnöklétével. A prefektus megnyitó beszéde után Boneu Vazul alispánhelyettes főjegyző terjesztette elő az alispáni jelentést. Bejelentette, hogy a prilis elsejétől kezdődőleg az egész román királyság területén és így Aradmegyében is az egységes számvitel lép életbe. Megemlékezett még Maria királyné Öfelsége Aradon való keresztútutazásáról és a királyné fogadtatásáról is. Margineanu Titusz pénzügyigazgató arról tett jelentést, hogy az elmúlt hónapban 976.060 lei folyt be az egyenes adókból, míg a közvetett adókból 4 millió lei folyt be. Dr. Brădean Athanasz megyei főorvos jelentette, hogy az elmúlt hónapban egy aradmegyei községben kanyarójárvány volt, amely most már véget ért és általában a megye egészségügyi állapota jók voltak. Moldován József tanfelügyelő jelentésében elmondotta, hogy egy bizottsággal kintjárt a halmügyi járásban és megállapította, hogy mely községekben szükséges iskola építése. A főügyész jelentés kapcsán az előadó megemlékezett arról, hogy az aradi törvényszék bírái, ügyészei és tisztviselői, ha valahová kiszállanak, sohasem kapják meg a kiszállás után járó illetményüket. A prefektus kijelentette, hogy igyekezni fog odahatni, hogy az elmaradt kiszállási költségeket is kifi-

zessék az érdekelteknek és azokat a jövőben rendszeresen megkapják.

Irodalom, művészet

* **Heti műsor.** Vasárnap d. u. Tul a Nagykrivánon. Huszár Károly vendégfelléptével. Este: Aranymadár. A. bérlet. Hétfő d. u.: Masa. Este: Svihákok. B. bérlet. Kedd: Kiskirály. C. bér. Tompa Béla felléptével. Szerda: Faust. A. bérlet. Andreescu román operaénekes felléptével. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Nincs előadás. Szombat: Nincs előadás. Vasárnap d. u.: Liliom. Este: Erdészleány. B. bérlet. Hétfő d. u.: Svihákok. Este: Erdészleány. C. bérlet.

* **Róman színházi előadás.** Április hó 10-én, a gör. kel. román husvét harmadik napján a bucaresti Népszínház színtársulata Bajat de viaia, Bach 3 felvonásos vigjátékát fogja játszani. Ezen darabot Bucarestiben nyolcvanszor nagysikerrel adták elő ugyanezzel a társulattal. Jegyek a Librăria Diecezanában előre válthatók.

* **Nagy Géza fényképész műterme** állandóan d. e. 9-től d. u. 6 óráig (vasárnap és ünnepnapokon is) a közönség rendelkezésére áll. Műterem: Arad, Bul. Reg. Maria (v. Andrássy-ut) 22. sz., földszint, megegyézzel szemben.

* **A husvét színházi előadások** iránt igen élénk érdeklődés nyilvánul meg. A színház igazgatósága mind a két napra változatos és szép műsort állított össze. Vasárnap délután Farkas Imre operetteje, a Tul a Nagykrivánon kerül színre Huszár Károly vendégfelléptével. Az operettben Balogh Böske új tánckreációkat mutat be. Este három heti távollét után először lép az aradi közönség elé Horváth Mici az Aranymadár címszerepében. A Zerkovitz-operett férfi főszerepét Galetta Ferenc, a többi vezetős szerepeket pedig Balogh Böske, Bányász István és Inke Rezső játsszák. — Hétfő délutánra a Masát tűzte műsorra az igazgatóság, ez alkalommal kerül Galetta-Csányi operette először délután színre. Hétfő este a Svihákokat játsszák, melynek reprice a közelmúltban volt s a közönség zsúfolt házak mellett gyönyörködött a régi, nagyszerű, szepmuzsikájú operett felújításában.

* **Steinitzer és Török fényképészeti szalonja** Bul. Reg. Maria No. 16., a Pannonia szállodával szemben, nyitva van reggel 9 órától (a déli órák alatt is) este fél 7 óráig.

* **Aradi festőművész kiállítása** **Temesvárott.** Paál Albert a tehetséges fiatal aradi festőművész husvét első napján Timisoarán (Temesvárott) a Lloyd-teremben megnyitja kiállítását amelyen negyven festményt mutatja be.

* **Kedd este Erdély egyik legszimpatikusabb bonvivantja:** Tompa Béla mutatkozik be az aradi közönségnek. Ez alkalommal egyik legszebb operett, a Kiskirály kerül színre, melynek címszerepét játssza Tompa Béla. Az operett többi szerepeit Halmos Mici, Bányász István és Balogh Böske játsszák.

— Az „Aradi Fáklya” husvét színművében a következő szenzációs cikkeket vannak: Leánykerés zavarokkal, Önágysága vízben hagyott, Dühöng a hamusként, Igaz szavak: az asszonyhoz, Szegény háziurak és lakók, Börze az utcán, Uj élet a Lloydban, stb.

* **Fodor Ella fényképész** (Urai utóda) külföldi tanulmányutjáról visszatért és műtermének vezetését személyesen eszközöli. Különleges felvételeket tanulmányozott női és férfi portrait és gyermekfelvételekben. Ujításokat készített nagytásokban és aquarellekben. A műterem Str. Metianu (Forray-u) 11. alatt 8—12-ig, d. u. 2—6-ig a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll.

* **Érdekes színházi eseménye lesz szerdán este Aradnak:** a legkiválóbb román operaénekes, Andreescu a Faustban mutatkozik be az aradi közönségnek. Az operát Csányi Mátyás dirigálja.

Mozi.

* **Husvét két ánnepén,** valamint még kedden is izgalmas drámát mutat be az Apolló a Tengeri farkas címen. Munzer bankár, a gazdag ur kettős életet él. Amíg távol van főúri környezetétől, akkor a csempész Harry ó, a vakmerő kalandor, a csempészek koronázatlan királya, akinek lelkét rengeteg bűn terheli s aki könyörtelenül a halálba kergeti mind azokat, akik útjába állnak. De már elég vagyont szerzett, szakítani akar kettős életével. Egy uszályhajóra hívja cinkosait, nagy táncmulatságot rendez nekik s közben megfurja a hajót. Már-már ott pusztul az egész társaság, amikor az órhajón érkező rendőrség megmenti őket s üldözőbe veszi a csónakon menekülő Csempész Harryt, aki dulakodás közben a tengerbe zuhan. Az izgalmas, nagyszerű film premierje — mint jeleztük — husvét vasárnapján lesz az Apollóban.

* **Utazás a föld körül** nyolcvan nap alatt, a híres, fantasztikus Verne-regény második része már csak husvét vasárnapján látható az Urániában.

* **Az utca leánya,** külvárosi történet kerül színre husvét hétfőjén, valamint kedden és szerdán az Urániában. A pompás, a legteljesebb realizmussal, érdekfeszítően megcsinált film főszerepét Prigcilla Dean, a legkiválóbb filmszínésznő játssza, aki ismert és nagyon sokszor méltatott szárnyaló tehetségével, pompázatos művészetével, csodás élethűséggel alakítja az utca leánya tragikus sorsát, akit nyomora bűnre készít, lopásra kényszerít, de akit egy igazi férfi iránt érzett szerelme jó utra térít. Molly, az utca leánya olthatatlan szerelme lobban. Guy iránt, aki ismerve a leány ébredő szerelmét, maga is védelmére kel az üldözött Mollynak s közben súlyos sebet is kap. Az utca leánya hűségesen ápolja a fiút, aki most már minden intrika dacára sem tántorodik el tőle, s úgy a multnak, mint a városi életnek búcsút mondva, a falusi élet csendjébe vonulnak vissza szerelmükkel.

— Székrekedés. Oser bécsi professzor, a gyomor- és bélbajok hírneves szakorvosa, a FERENC JÓZSEF keserűvizet mindig a legjobb eredménnyel rendel-

Husvét első és másodnapján
vasárnap és hétfőn

A TENGERI FARKAS.

Izgalmas
dráma

az Apolloban.

Az utca leánya

PRISCILLA DEAN a főszerepben.
Bemutatója Husvét másod-
napján hétfőn az

Urániában.

Irodalmi vita egy Vörösmarty-költemény körül.

(Vörösmarty írta-e a „Sziklasir“-t, vagy pedig Ignotusnak van igaza?)

A „Reggeli Hírlap“ című miskolci napilapból vesszük át a következő cikket, amely bizonyára érdekli a mi olvasóközönségünket is:

A „Reggeli Hírlap“ az elmúlt hetekben magyar irodalmi nagyságok ismeretlen kéziratái közül olyan gyöngyszemeket hozott nyilvánosságra, amelyek megállapíthatjuk, országszerte feltűnést keltettek és élénk irodalmi vitákra adott okot. Vörösmarty Mihálynak, akit az irodalom-történet abban a tudatban könyvelt el, hogy minden költői termékét ismerik, egy igen érdekes költői elbeszélést mentettük ki az ismeretlenségből, a Sziklasir-t. A Sziklasir tizenhat versszakból áll és kristálytisztá stílusban, pompásan gördülő nyelvezetben meséli el egy juhász fiak és egy leánynak szerelmét és tragikus halálát a hegyi szakadékokban.

A „Reggeli Hírlap“ amikor közreadta az ismeretlen költői művet, a maga részéről csak megnevezte a forrást és a Sziklasir költői értékének mérlegelését az esztétikusokra bízta. Az évtizedek rohanó mulásában megsárgult papírlap, amelyen javításokkal teli maradt meg a késő utódok részére az ismeretlen Vörösmarty-kézirat, élénk visszhangra talált Magyarországon, de az utódállamok magyar irodalmi köreiből is. A Sziklasir-t az irodalmárok nagy része az általunk ismeretlen adatok elfogadásával kétségtelenül Vörösmarty egyik pályafutása idején alkotott munkájának találták.

Ami — ellenvélemény is hangzott el. Nem kisebb személyiség, mint Ignotus szentelt hosszabb tanulmányt a Sziklasirnak, aki a „Kassai Napló“-ban foglalkozott a dr. Pfligler Imre tulajdonában lévő becses kézirattal. Ignotus két ségbevonta azt, hogy Vörösmarty írta volna a Sziklasirt, irodalmi analabétának titulálva azokat, akik a nagy költő munkájának hiszik e költeményt. A Bécsben Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő „Tüz“ című irodalmi folyó-

irat is Ignotus álláspontját tette magáévá. A Brassóban megjelenő „Brassói Lapok“ Ignotus véleményével szembehelyezkedik, védelmébe vette a Sziklasirt és a költemény szövegét bemutatta az egyik ottani kiváló irodalomtörténésznek, aki véleményét ezekben fejtette ki:

— Ez a vers elejétől végig olyan, mintha valóban Vörösmarty zsenije volna. Mivel a Sziklasirt paptól szerezte jelenlegi tulajdonosa, az eredetiséget ez a körülmény megerősíteni látszik. — Tudvalevő tudniillik, hogy Vörösmarthynak sok tisztelője és barátja volt a papok között s bár Vörösmarty sohasem szerette, ha kéziratába idegenek tekintenek, nem lehetetlen, hogy ezt a kéziratot — mint szerinte hasznavehetetlent — eldobta s így került valamelyik pap barátja révén Máday püspökhöz. A kézirat, illetve vers eredetiségét azonban csak akkor lehet megállapítani, hogy ha a kézirat írását Vörösmarty írásával és tintából a kézirat korát megállapítják. Addig pozitívumot mondani nem lehet.

A „Brassói Lapok“ e nyilatkozatához ezeket fűzte hozzá:

— Ugy hisszük, hogy ezt a véleményt — velünk együtt — osztja mindenki s a Sziklasirt ért támadásra mihamar megkaphatjuk a feleletet azoktól a szakértőktől, akiknek módjukban van a Sziklasir kéziratának eredetiségét a grafológiai tudomány segítségével megállapítani.

A Sziklasir körül keletkezett irodalmi vitára vonatkozólag meg szólaltattuk a kézirat tulajdonosát, dr. Pfligler Imrét, aki azt a felvetést, mintha hamisítvány volna a Sziklasir, ezekben döntötte meg:

— A kéziratot az irodalomtörténészeknél kívül grafológusok is megvizsgálták, akik a Sziklasirt összehasonlították Vörösmarty hátramaradt írásaival és megcáfolt határozottan megállapították, hogy szerzője igenis Vörösmarty Mihály volt. Az írásszakértők ez adatain kívül igen sok más is a

költemény valódisága mellett szól. Mivel a „Reggeli Hírlap“ nyomán nagy vitahullámzás indult meg az érdekes kézirat körül, elmondom, hogy milyen uton-módon került hozzám a kézirat. Feleségem nagyapja Máday Károly evangélikus püspök volt, akkoriban a miskolci evangélikus gyülekezet lelkesze, felesége híres szép asszony, miskolci házában állandó vendégjárás volt, valósággal irodalmi udvar fejlődött ki Máday püspöknél. Tompa, Lévy és a szabadságharc korának megannyi költő nagysága megfordult. Valószínű, hogy ezek révén került Vörösmarty kézírata Máday püspökhöz, akitől Horváth Lajos volt főrendiházi tag — feleségem nagybátyja — vette át ereklyeként és tőle jutott hozzám. E felsorolt bizonyítékokon kívül a kézirat valódiságát még eklatánsabban bizonyítja egy harmadik tény, hogy a valódiság agnoszkálása után a kéziratot egy régiségkereskedő már meg is vásárolta.

A „Reggeli Hírlap“ értesülése szerint a budapesti régiségkereskedő tett ajánlatot Pfliglernek a Sziklasirra. Tompa Mihálynak, Lisztnak, Egressynek és Arany Jánosnak publikált leveleire. A régiségkereskedő ajánlata a Nemzeti Múzeum ajánlatával egyidejűleg érkezett a tulajdonoshoz. — A felsorolt kéziratokon kívül még néhány okmányt adott el, amely az eperjes-miskolci gyorskocsira vonatkozólag tartalmaztak néhány érdekes adatot. Tudunkkal két millióért cseréltek gazdát az irodalmi ereklyék, amelyek megkezdtek vándorutjukat — ki tudja meddig, ki tudja hová. Az az egy bizonyos, hogy a legméltóbb helyre, a budapesti Nemzeti Múzeumba nem.

Sport.

— Husvétii football-mérkőzések a Gloria óvártéri sporttelepén. Vasárnap d. u. fél 3 órakor ATE—AMTE., fél 5 órakor oradea-marei (nagyvárad) Törökvs—Gloria-CFR. Hétfőn d. u. fél 3 órakor ATF—Gloria-CFR., fél 5 órakor oradea-marei (nagyvárad) Törökvs—AMTE. Mindkét nap délelőtt a kettő csapatok mérkőzése. A váradi bajnokságot idei első szereplése alkalmával nagy érdeklődés mutatkozik.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Új ruhafestő és vegytisztító-intézet!

Van szerencsém a n. é. közönség számos tudomására adni, hogy

Aradon, Strada Consistoriului 54. (Batthyány-u.) 3. sz. alatt, a gör. kel. román püspöki épület mellett

modernül berendezett ruhafestő- és vegytisztító-intézetet nyitottam, ahol női- és gyermekruhák, butorszövetek, szőnyegek, csipkefüggönyök festését és tisztítását a legmagasabb igényeknek is megfelelően elkészítem. Valamint szőnyegruhák festését azonnal eszközölöm. Gyapjufonal-festés. Vidéki megrendeléseket gyorsan elintézem. — A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérem.

Teljes tisztelettel:

Hoszpodár Miklós.

Kölesmag

uradalmi áru legolcsóbb árban kapható

Szücs Pál

aradi cégnél. 13092

Telefon 618.

BOGSDA

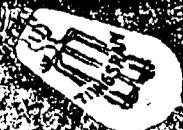
A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

telef.

Cenzurat:

IOAN NICHIN.

TUNGSTRAM

A legjobb villanykoste! Mindenütt kapható!

EZ ARAD!

Április 1.

Monadják, hogy ez a hónap a bolondoké. Ha ebben a hangulatban nem zavarna meg a Feltámadás ünnepe, amelynek színes és csodálatos örömei a festett tojástól egészen a locsolóig terjednek, akkor a bolonának hozsonnáznék má, az Élet megütöttjeinek, akikre a fiút száll és akik a gyermekeken kívül egyedül monadják meg ma az igazat. De — hi tehet róla — a húsvéti öröms hangulat csodáiban is valami furcsa fájdalom szorítja meg a szívcsacsokat. Április már nem a bolondoké.

Egyáltalán nincsenek ma bolondok. Gyerekek sincsenek. Ma mindenki felnőtt és okos ember és már nem vesz több Ganz-Danubiust, mert a bolond és a gyerek is tudja, hogy veszíteni lehet rajta. A bolondok és a gyerekek is kosztba adják a pénzüket és az egész élet, így, ahogy van. Híján van a régi áprilisi dolgoknak. Minden karácsonykor és húsvétkor és virágvasárnapkor a magunk részéről visszaszaladunk a Multba, gyertyafényért, locsolókért és vásárlásokért és főleg hangulatokért. Hogy van az, hogy új ápriliseink komoly áprilisek? Véres áprilisek? Fekete áprilisek? Hogy van az, hogy nincs olyan tiszta, igazi április, amelyekben el tudnánk felejtetni ellopott éveinket, megszagott idegeinket, összetaposott bá natainkat? Miért van áprilisban október és miért nincs, mint régen, októberben is április?

Tegyünk egymás mellé a szíveinket, emberek és folyjon egymás felé a vérünk. A kezünk remegésében támadjon föl a régi Április. S kacagjunk apró csengetyűk eziüst-muzsikáján, támadjon fel bennünk is az idő, amely elszaladt és nem jön vissza többet soha.

(f. 1.)

Tavaszi árjegyzék.
„RENAISSANCE“

divatárubáz

Str. Bratiana 2. Minorita palota. Weitzer-u. 2.
1 mtr. tiszta gyapju női szövet Lei 145.—
1 mtr. tiszta gyapju férfi szövet Lei 255.—
1 mtr. valódi angol Covercoat Lei 585.—
1 mtr. selyem Crep Marocain Lei 250.—
1 mtr. nyers selyem Lei 178.—
1 mtr. gyönyörű mintás kabátbélés Lei 88.—
1 mtr. Foulard mintás Lei 135.—
1 mtr. cérna grenadin Lei 87.—
1 mtr. cérna zefir Lei 57.—
Mouszlin harisnyák, keztyűk, ruháselymek, vásznak, szőnyegek, costum epongeok stb. legolcsóbb bevásárlási forrása! 13098

Kornis Testvérek, Arad

Bul. Reg. Mária 5., volt Andrassy-tér.
Telefon szám: 501. és 623.
Állandóan raktáron tart prima minőségű tordai portland cementet, tordai stukkatur, alabastrom és modell gipszet, prima boszniai carbidot. 18090

Lakásának

festése előtt forduljon bizalommal Varga és Rosenfeld villanyszerelő céghez (Legett Neumann-ház), hol világítási, csongó vezetők, csillárok átalakítását jutányosan készítik. Nyári vendéglő berendezések szerelése. Szerelési anyagok, villamos izzók nagy raktára. Költségvetéssel díjtalanul szolgálunk. 19358

Gróf Karácsonyi Jenő

bánlaci uradalmából eredő 4 éves teljes hibátlan pedigrés és fedezetési engedéllyel bíró almás szürke

m é n

Lipizai-Haringi
leszermazás eladó.

Felvilágosítással szolgál:

FRANKL ZOLTÁN

Detta Bánát. 18092

Kovács Soma és Társa Arad.

Alapítva 1898.

Malomkőgyár.

Csőplégép és gyári üzemi anyagok. Malomszerek, szitaselyem, szerszámok. Husiparigépek, motorok, pincészeti eszközök, permetezők.

Modern cégtáblák

a legolcsóbban és leggyorsabban kizárólag

SONNENWIRTH

festőműtermében készülnek.

Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 20-22. (33-34.)

Kellő munkaerő. Pontos és izléses munka.

Tanoncok fizetéssel felvétetnek. 1797

Az igazi sörszakértők és sörkedvelők csakis temesvári sört isznak.

Utólérhetetlen zamat — tökéletes kezelés.

Figyelemztetjük a sörfogyasztó közönséget, hogy mindenütt, ahol temesvári sört árulnak ez a plakát látható.

Főraktár: Reusz Sándor, Arad. Telefon 141. Bul. Regele Ferdinand I. No. 33. (Boros Beni-tér 5.)

Legmodernebb újonnan felszerelt sörféjtő, sörhűtő és jéggyártó gépek.

Állandóan raktáron: világos Casino sör pilseni módon gyártva. Különleges duplamalátá Corvin sör müncheni módon gyártva. 1717

Állandó, gyors, pontos és gondos kiszolgálás garantálva.

Kardos B. Dezső

gőzfavágója és
fakereskedése

Astra motorgyárral szemben.

Elebrándú búkk és cserhasáb tűzfűfa őshen és aprítva. (—) (—) (—) (—) (—) Hiteles hidmérlegelés.
Száraz asztalos és építő anyag állandóan raktáron. — Telefon 838. szám. 13749

„Megbízás“ vállalat

Str. Horia (Széchenyi-u.) 2.

AJÁNL: Belvárosban magánházakat 3-4 szobás átvethető lakással, ugyanilyet az állomás közelében, továbbá emeletes bérházakat. — Házakat italmérés és korcsmával, fűszerüzlettel, fűszer és élelmiszer üzlettel. — Szent-Amián sarokházat üzlettel, nagy telken. — Fürdőhelyen 6 szobás nyaralót. — Vidéken házat üzlet és italméréssel, szodavizgyár és mészárszékekkel. — Hegyalján házakat, szőlőket, kolná és felszereléssel. — Negyven HP. hajtású hengermalom 2 pár kövel, villanyvilágítás és egyéb felszerelések. — Husfeldolgozó gyárberendezés. — Nyersolaj motorok 50-30 HP. — Vászónfedeli hintó, szalongszék, ebédülő zongora, hegedű, tükrök, jég szekrény, méhkaptár 16 családra, bogár szerszámok.

KERESÜNK: Arad határában 20-300 holdig szántókat tanyával. — Birtokot bármelyikmezében 800-2000 holdig, benne 300-500 holdig szántó, többi tölgyes és 100-150 holdig szántó tanyával, agrármentesség nem fontos.

VÉTEL-ELADÁSRA előlegzünk minden ingatlant és inozságot
„Megbízás“ vállalat
Str. Horia (Széchenyi-u.) 2.

Radio Hirdetési iroda 3348 sz.

Football, tennis és minden más sportág összes felszerelési cikkei

óriási választékban és legolcsóbb nagybani árk mellett szerethető be „HELLAS“ Sportfejlesztő és Aruforgalmi R. T.-nál, 1802

Oradeamare (Nagyvárad) Str. Avram Jancu 14. Telefon 980.

Sürgönyelm: „SPORTHELLAS“ Vidéki megbízásokat a leggyorsabban intézi el

„LAMELLA“

FÉMLEMEZÁRU-GYÁR.
Trattner mérnök & társa

Arad, Str. Románului (Zrinyi-u.) 5. sz. alatt működését megkezdte. Előállít legjobb kivitelben cipőkrémek és gyógyszerészeti bádogdobozokat, tégelytölköket, koronadugókat és e szakba vágó egyéb munkákat.

A lakást kereső Berlin.

(Kétszázötvenezer ember hajlék nélkül.)

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.) Berlinben a háború óta nem lehet lakáshoz jutni, ebből logikusan következik, hogy körülbelül hat-hét esztendeje páratlan energiájú lakáshivatal tevékenykedik a német fővárosban. Nálunk mindenkinek szent meggyőződése, hogy a mieinknél rosszabb és feleslegesebb lakáshivatal nem képzelhető el, talán vizsgálatul szolgálhat, hogy a berlini bennszülöttnek teljesen azonos a felfogása a berlini hivatalról és alaptalan lokálpatriotizmusnak tartja, ha valaki idegen a saját városának lakáshivatalát tartja a legkétségbeejtőbb intézménynek.

Berlin hatalmas kiterjedésének megfelelően van egy központi és számtalan kerületi lakáshivatala, kijelölő, egyeztető stb. bizottsága. E hivatalok egy része azzal foglalkozik, hogy egymással a hatáskör felett vitázzik, vagy mint felesleges hatóság megváltoztatja az alantás hatóság rendelkezését. A hivatalok és hivatalnokok legnagyobb részének munkaerőjét azonban az emésztő fel, hogy ügyes kartoték-rendszerben nyilvántartják a lakáskeresőket. Ez a szám most kétszázötvenezer körül van és miután a múlt egész esztendőben a berlini lakáshivatal összesen ezer lakást utalt ki, fölöttébb valószínű, hogy akik a listán kissé hátra vannak, hosszabb ideig kell, hogy várakozzanak.

Sőt, amint a lakáshivatal egyik

vezetője bizalmas körben elárulta, eddig még nem is fordult elő, hogy a kétszázötvenezer listájáról, a C-listáról valaki lakást kapott volna. A C-lista előtt van ugyanis még egy B-lista, a sürgősségi lista. Ide a feltétlenül sürgős, azonnali közbelépést igénylő esetek kerülnek, például, ha fertőzőbeteg, tüdőbajos stb. elhelyezéséről van szó. Ezen a listán másiél-két esztendő alatt sorra kerülnek azok a szerencsések, akik ideverekedték magukat. A B előtt van még egy A-lista, a soronküüli, külföldi diplomaták, antant-bizottságok, távozó miniszterek részére, akik azonnal lakáshoz jutnak. És még kell adni a berlini lakáshivatalnak, azonnal elhelyezést találtak a menekültek, akiket Elzász-Lotharingiából és Posenből jöttek egészen az utolsó időkig. Az utolsó másiél esztendő különösen a Ruhr-vidék menekültjeivel már baj van, de azt a szegényt még sem kell a németeknek elviselniük, hogy hősiessen helyükön kitartó testvéreik a hazai földön vagonokban laknak.

Tekintve azonban, hogy kétszázötvenezer óhajtanának sürgősen lakáshoz jutni, érthető, hogy a hangulat nagyon izzó a lakáshivattal szemben. Annál inkább, mert a berlinieknek azt kell látniuk, hogy csodálatosképpen a pénzes emberek még mindig hozzájutnak rövid úton megfelelő lakásokhoz. Elsősorban természetesen a leggénesebb emberek, a külföldiek, akiknek népszerűtlensége nem utolsó sorban erre ve-

zethető vissza. A külföldiek egy része — igazán kis elenyésző töredéke — megpróbál becsületes úton lakáshoz jutni, ezeket szörnyű módon megnyuzza a lakáshivatal. Egy orosz, aki a szovjet-kormány részéről a Stinnes-konzernnek lekötött fa szállítást vezet, sulyt helyezett arra, hogy törvényes úton beköltözhessek az egyik grunewaldi előkelő villába. Ezért fizetett Berlin városának százötven millió márkát és az élelmes városi hivatal még azt is kialakította, hogy az orosz a bentlakókat a saját költségén elhelyezi és a villa rendbehozását is, ami a város kötelessége lett volna, magára vállalja. Berlin város mindenestre jól járt és remélhetőleg az orosz proletariátus is büszke volna, ha e sikerült proletárizletről hallana.

A külföldiek legnagyobb része azonban nem választja ezt a sűrű de drága utat. Inkább közvetlenül a lakástulajdonosokkal alkuszna és mint albérlők vonulnak be a lakásokba. Vannak lakástulajdonosok, akik szédületes összeget keresnek ilyen módon. Charlottenburgban lelepleztek egy lakásadót, akinek tizenöt lakása volt tizennégy albérlővel és csak egy lakásért a Kurfürstendammon 17 dollárt kapott havonta. A külföldiek közt legnagyobb tömegben az oroszok élnek Berlinben, akiknek számát ötszázezerre becsülik.

Külön titokzatos fejezet a galíciaiak kérdése. Nincs ember, aki tudna, hány keleti zsidó él Berlinben. 1919-ben, a forró forradalmi időkben naponként 300—400 zsidó család vonult be a német fővárosba, akiket a határzár ellenére kü-

lön vezetőik vezettek át Lengyelországból. Poroszország kormánya különös meleg és humánus érzésekkel fogadta ezeket a bevándorlókat és így kezeli őket még ma is Severing szociáldemokrata belügyminiszter. A kormány kijelentette, hogy a galíciaiakat nem lehet kiutasítani, mert politikai menekültek és katonaszökevények. Sőt, hogy minden esetleges zaklatástól mentesítse őket, külön törvényben kimondta a többség, hogy külföldieket, ha rendőri bejelentés és engedély nélkül laknak is valahol, emiatt még nem lehet őket kiutasítani.

A belsődiak közül azok juthatnak lakáshoz, akik a beköltözésbe beleegyező lakástulajdonosnak ilendő kelézési díjat fizetnek. Ez legutóbb 500.000—1 millió márkát volt háromszobás lakásnál, most a dollárnak megfelelően emelkedett. A lakáskeresőket szájról-szájra adják az ilyen eseteket és a hivatalnokokról sutognak, akik már nem eléggé hozzáférhetetlenek, de konkrét eset bizonyítékokkal csak egy-kettő került a bíróság elé. A lakáskutató detektívekkel nincs semmi baj, mert ilyenek egyáltalán nincsenek, ennek az intézménynek berendezését túlköltségesnek találták.

A porosz kormány megpróbált építkezésekkel segíteni a lakáshiányon. Aki hajlandó a Berlin környékén fekvő nyári kertes lakásába kiköltözni, annak a város téli tartózkodására átépíti a villát, ennek ellenében a városi lakás felett a lakáshivatal rendelkezik. Nagy tömegekben az ilyen cserék nem fordultak elő. Ugyancsak hiába fizet minden berlini bérlő bérösszege után lakásépítési adót

Reiner József

Budapesti műveoharika és órákészítő ipariskolát végzett művész
Lechner József volt fejedelmi udvari órák tanítványa.

Preciz óráraktár és javítóhely

ARAD, Bat. Rega's
Ferdinand 22. sz.
Latoranus templom mellett

Joanovits Antal szücs

Bulevardul Regina Maria No. 3. (Neuman-ház).

Szőrmetárgyakat nyári megóvásra teljes értékben tűzkár ellen biztosítva továbbra is elvialal. :: Bőrök kikészítését és szőrmék javítását a nyár folyamán jutányosan elviallja.

Tavaszi és nyári női kalap ujdonságok kaphatók és rendelhetők finom és izléses kiviteiben jutányos áron

kalap és iparművészeti szalonjában. Str. Georgehe Popa (Ferdinánd-u.) 8. sz.

Bóra Margit

1000

Cipőket olcsón vásárolhat Apponyi Testvéreknél!

Erdélyi és Bácskai Iparáruraktár

Reich B. Károly fia és Társa

ARAD,

Bulev. Regina Maria 6.

Interurban Telefon 649.

Sürgöncim Reich kötélgyár.

Gyárt: Gazdasági kötélárut, Zsinórokat, Zsinegeket, Hevederokeket (Gurinikat), Halász hálókát, Tenis középhálókát, Lóhálókát, Géphajtó Pötekek, Tuta-köteleket.

Gyári raktáron állandóan van: Redőny zsávoly (Roletta Gradli) Impregnált vizhatlan Matracz vásznak.

Ponyva Vitorla vászon sima és csukos. Gabona zsákok, szalmazsákok és jute vásznak.

Tűzfecskendő tömlők és egyéb Kender, Len és Jute készítmények. Lószőrfonóda.

mert mire a pénzt a város megkapja, már aig ér valamit.

Nem tulságosan sikerdus működése ellenére belekerült a lakáshivatal. Berlinnek a múlt évben összesen egymilliárd márkájába, szóval egy kiutalt lakás egymillióba. A kétszázötvenzrek és az adófizetők ennek megfelelően lármáznak és a városi tanács elhatározta, hogy csökkenti a lakáshivatalok létszámát.

Az aradi bélyegbörze.

(A bélyegek eladása csak aranydólarért. — Román bélyeg, mint valutajavitó.)

Aligha van Aradon intelligens pályán lévő ember, aki bélyeget ne gyűjtött volna. A bélyeggyűjtés szenvedélye egyidős magával a bélyeggel. Egy szépen rendezett bélyegalbum sok ezer bélyegével olyan szinpompás képet ad, hogy ez maga is megéri azt a sok fáradságot, amivel a gyűjtés jár. A diák földrajzot, történelmet és mennyiségint tanul a bélyeggyűjtéssel, a felnőtt élvezetet talál benne és sok pénzt kereshet vele.

A mozgalmassabb, de értékekben kisebb szabású üzletkötések és cse-reberék az aradi középiskolák, sőt az elemi folyosóin a tíz perces szünetekben bonyolódnak le. A tudományban és években fiatal emberek azonban nem tudnak vigyázni, nem kezelik szépen a bélyeget, a kezükön sok bélyegérték elszikkad. Az igazi és nagy bélyegbörze a Városi kávéház első emeletén egy külön terem-ben minden szerdán este tart töz-szenapot. Itt találkoznak az aradi és a megyebeli bélyeggyűjtők, akik között van: ügyvéd, tanár, mérnök, könyvelő, gyáros, földbirtokos, kereskedő és még sok társadalmi állású ember.

Ha az összejövételnek valami eseménye van: egy-egy értékesebb bélyeg megjelenése, vagy nagyobb árváltozások, épen olyan nagy az izgalom és az érdeklődés, mint akár melyik fővárosi börzén. A jó mult-korában történt, hogy egy magán-tisztviselő felvitt néhány darab 1871-ből származó, könyvatos 2 és 15 krajcáros magyar bélyeget. Egy aradi szobafestő ezer leit ígért a legnagyobb csendben a néhány darab bélyegért. Egy jelenlevő bélyegkereskedő ezt meghallotta s rögtön 3 ezret ígért a bélyegekért. A versengésből komoly összetűzés lett a két ígérő között, mire jött egy harmadik, ennek kaparták ki a gesztentvét, aki 5 ezret adott értük.

Ezeknél a bélyegeknél sokkal értékesebb az 1871. évbéli Ferenc József fejés 3 krajcáros könyvatos bélyeg, amelyért Aradon ma gondolkodás nélkül megadják a 200 svájci frankot, tehát majd 10.000 leit s közel egy negyed millió magyar koronát. A magyar bélyegeket általában nem nagyra értékelik. Értékesebbek vannak az 1901-ben kiadott turulos sorozatban és ezeket is csak a speciális vízzel teszi értékessé. Kere-

settek a nyugat-magyarországi Prónay-féle Lajta-Bánság bélyegek. Az „Occupation française” és a „Regatul” átnyomásu magyar bélyegek kereslete ellanyhult. Emelkedtek értékben az eredeti magyar szovjetbélyegek. Az öt bélyegből álló sorozatért nem régen még csak 25 leit kértek, ma már hetvenért se adják. De ezek közül csak a vízjelesek valódiak, a vízjelektülick bécsi hamisítványok. Jobban értékelik még a „Repülőposta” átnyomásu magyar parlamentes bélyegeket.

A ma forgalomban levő román bélyegek, lebélyegezetten feltétlenül megérik a névértékük öt százalékát, sőt adnak érte Aradon is, hét-nyolc százalékot is. Ha a rengeteg romániai vállalkozásnál intézetnél, banknál mind össze gyűjtenék a bélyegeket, amelyeket biztosítékul is elfogadnak az aradi bélyegkereskedők vagy gyűjtők. Külföldön nagy a kereslet a román bélyegek iránt, ahová tíz, meg százazres csomagokban küldik ki. Vannak Aradon bank-beli gépiró kisasszonyok és magán tisztviselők, akik játszva megkeresnek azzal havonta ezer-ezeröttszáz leit, hogy bankjuk, illetőleg vállalatuk postájának a borítékjait nem engedik eldobni, hanem összegyűjtik és kereskedőnek vagy gyűjtőnek eladják.

Érdekes, hogy a koronázási bélyegek kibocsajtása után egy-egy 7 darab bélyegből álló sorozatért már 1200 leit is adtak. — Ezeknek a bélyegeknak az értéke néhány hét alatt 25—30 leig vissza esett. Most megint emelkedett, 110 leien alól nem adnak teljes sorozatot. Kereskedők nagy gyűjtők 70—80 leit fizetnek nagyban egy hetes sorozatért. Ötös sorozatot, — 3 és 6 leies bélyeg nélkül — már 25 leiert lehet kapni. Érdekes még megjegyezni, hogy a román bélyegek közül ma a legértékesebb az 1848-ban kibocsajtott ökörfeies bélyeg, amelynek a felirása még cirillbetűkből áll itt meg sem tudják becsülni, annyira értékes. De 100.000 leit azért megadnak érte. Egy darabért!

Ma külfölddel az aradi bélyegek csak arany dollárban érintkeznek, mert ennek van ellenértéke. De ezt is minden esetben átszámítják a napi kurzusra.

A román bélyeggel ellentétben a csehszlovák és a jugoszláv bélyegek iránt igen gvenge a kereslet itt is, külföldön is. Jelenleg forgalomban levő magyar bélyeg, meg ugyszólván egyáltalán nem kell, annyi van belőle mindenütt. Most osztrák se kell, mert nagyon olcsó. A valutáris különbség miatt. Meg Ausztriának nagyon nagy a nemzetközi postája.

Fabrica de Celuloza
(Papirgyár)
Gyártmánya fehérített celuloze

13741

BERSON
GUMMISAROK ÉS GUMMITALP
olcsóbb és tartósabb mint bőr! Legjobban évnedvesség és hideg ellen!

„FEMINA”
gyógyhaskötő
orvosilag ajánlva, törvényileg védve.
Egyedüli készítője:
Horváthné
Piața Catedraliei (Thököly-tér) 6. szám.
Ezenkívül készítek és átalakítok modern csipőfűzőket. 1706

Weisz és Benjámín
kézimunka és rövidáru üzlet
ARAD, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 22.

Mayer Markovits
tollnagyszerkedő
ARAD. 1708
(Régi keményítő gyár.)

Butorokra szánt pénzből sokat megtakarít, ha
Baricz butorüzletében vásárol
Arad, Str. Metianu (Forray-utca)
Szolid árak! 1692

Sportegyesületek és kereskedők mindenemű **sportfelszerelést** legnagyobb választékban, a legolcsóbb árak mellett eskis a **HELLAS Sportfejlesztő és Aruforpalmi R. T.**
ORADEAMARE, Str. Avram Iancu (Kossuth u.) 14. vásárolhatja be. Nagyban árak. Telefon 260. 1442. Sürgönycim: SPORHELLAS.

WEISZBERGER SÁMUEL UTÓDA
Alapított 1857. Telefon 651.
Szilva- és Törkölypálinka főzadék,
Rum és Likörgyár, Szőlőbirtokos és Bornagykereskedő
Sürgönycim: Weiszberger, Arad.
Arad, Bulev. Reg. Maria (Andrássy-tér) 22.

Banca Centrală pentru industrie și comert s. a. CLUJ.
Telefon 860. Aradi fiókja saját ház.
Foglalkozik a bankszakmába vágó összes ügyletek lebonyolításával.
Elfogad betéteket, melyeket a legelőnyösebb kamattal és mellett gyümölcszöttet. (5—6%.) Adót külön a sajátjából fizeti. Külön deviza osztály. Előlegeket nyújt árukra, amelyeket a saját raktárában helyez el. 1709
Különféle áruk vétele és eladása.

Vizmentes ponyvák, kender-tömlők, kenderhevederek, zsák, zsinag, kötélárak Arad. Str. Muresului (Maros-utca) 1. szám. Telefon 956. 1684

Löwinger Árpád harisnya, kötött és szövött áruk nagykereskedése ARAD, Str. Colonel Pirici 1. (Várösmarty-u. 1.)

Kellően meglepetést szerez magának, ha tavaszi ruházókészletét

„FORTUNA“

női divat és confecció áruházában. (Szinház hátsó bejáratával szemben) szerez be. Szolid árak! Pontos kiszolgálás! Tavaszi újdonságokban nagy választék.

Nánássy László

festékkereskedése, Piața Plevnei No. 4. Vaslakat alatt izr. templommal szemben, hol a legjobb anyagi postus kiszolgálás és olcsó árak mellett kapható. Szoliditás tagoknak nagy kedvezmény. 18091

Közsegi adókönyvek lezárására

ujjak feltektetésére, adók kivetésére s előírására, számadások összeállítására vállalkozom. Megkereséseket „Pontos munkaadó” jellegre Kelet hírlapiroda Arad továbbít. 18089

Kardos Miklós ásványvizkereskedő

ARAD, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 16
Telefon 686.

Érkeztek friss töltésű ásványvizek: Bikszádi, Bodoki, Matild, Előpataki, Ivándi Magus, Kristály, Lippafüredi, Málnási Mária, Sicilia, Rohitochi, Salvator és Seltors. Legjobb valódi málnaszörp kapható. Használt ásványvizos, boros, cognacos és sósborneszesez palackokat jó árban átvessz.

Saját készítésű férfi, női és gyermek-cipők, szandálok, fehér cipők legolcsóbb árban szerzhetőek be
CZERNOCZKI
cipőüzletében, strada Marasesti
7. (Kosztu-u. 3.) 1701

Csetey & Seitz

ARAD, Bulv. Regéle Ferdinand 61.

Műszaki, fém és vasárkereskedés

Szivattyúk, armaturák, fittingek, gázcsövek, tömítőlemez, tömlők, tömitések, gépolajok, műszaki cikkek, szerszámok, hajtó-gépszijak, fémek, gazdasági gépek és szerszámok, vasárúk, csavarok, graphit-tégelyek, csiszoló és fényesítő korongok, fenőkövek, minden ipari célra. Emelő és felvonó gépek. Gatter, kör, kereszt és hasas-türészek stb. állandóan raktáron. 1704

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

RÁCZ EMIL

okl. építész és építőmester tervező és építő vállalati irodája
ARAD, Bulvardul Regina Maria (Andrássy-tér) 17. sz

Lakónáz, bérház és villa építkezések, gyárépítkezések, régi épületek felülvizsgálása és renoválása szakszertűen és olcsón. 1705

Bruder Auto Garage, Lugoj.

Ajánl eladásra teljesen üzemképes, ujonnan lakkozott, bőrozott, teljesen felszerelt következő autokat:

AUSTRO-DAIMLER 6 üléses, 1921-es típus 35 HP. Bosch.
CASE 4 üléses, 1917-es típus 35. HP. Önindító villanyvilágítás.
HANSALLOYD 24 HP. 6 üléses.
BENZ 45 HP. levehető csukott karosszériával.
N. A. G. 2 1/2 tonnás teherautó. — FORD normáltípus.
TOVABBA ELADÓ: Kukorica morzsoló állítható francia kövekkel. Fali szomszivatyu motorhajításra. — ALLÁST NYER: Fényező és nyerges, ki automunkákhoz teljesen ért és önálló munkás. Soffeur, aki a szereléshez ért. 1768

FEDOL

Uzinele Chimice :: Vegyészeti művek

Vadász Zsigmond és Társa, Arad

Fiókgyárak: Wien, Budapest, Carlsbad

Telefon 7-07. 18091

Ajánlja elsőrendű minőségű közkedvelt gyármányait:

FEDOL PIPERE és

FEDOL GLYCERIN SZAPPAN

„Szent-György” fertőtlenítő-szappan

Felhívjuk különösképen a vevőkörünk figyelmét amerikai recept szerint legnemesebb nyersanyagokból készült

FEDOL Borax american szappan

ujdonságunkra, mely

bőrkonzerváló és kézfinomító hatásán kívül

SELYMEK, CSIPKÉK

és selyemfonalu kényes ruhaneműek mosásához ártalmatlan összetételénél fogva kiválóan alkalmas.

FEDOL terpentines cipókrém felülmúlhatatlan.

Alkalmi ajándékok; zsebórák, fali-, inga, irodai és ébresztő órák, ugyazintén ékszerak legjobb minőségben és a legolcsóbb árakon:

Csáky
óra, ékszerés és vésnöknel
a városkásával szembeni épületben! Elsőrangú sajtó nyomdát, vésnök-műterem. 18615
Aranyat, ezüstöt legmagasabb áron vesz!

Érkezett friss mész,

cement, gipsz, nádfonat, fedőlemez legolcsóbb árban: 18359

SAMUIL RUDAS,
Piața Catedraliei (Tökölly-tér) 1

Olajok:

Növényi olajok étkezésél és ipari célra
Ásványolajok kenési célokra

Hengerolaj
Olajgyársa
Abaktapasz (Kitt)
Padló olaj
Lencsölajkenes
Tovottó-szár és Keosikenőcs
1735 kapható:

Industria de Ulei din Arad S. P. A.
Aradi Olajipar Részvénytárs.

No. 1304—1923.

A N U N Ţ.

La Pepinierei Statului Ceala sa pune la vanzare cca:

3.000.000 bucati portaitoi cl. I. fara Radacina.
200.000 bucati portaitoi cl. I. cu radacina.
200.000 bucati Altoi cl. I.

Informatiuni se pot obtine la Seful Regiunei 1. Viticole Arad-Ceala. 1739

Regiunei 1. Viticole.

Saját termésű 5 éves hegyaljai bor 1 literes palackokba 10 Leiért kapható

Schuch Ferencnél,

Bulv. Carol I. (Erzsébet-kört) 38—32.

Háló-, ebédlő- és konyhaberendezés

komplett, modern, teljesen új, jutányos áron külön-külön is eladó. Cím: Kelet hírlapiroda. 18084

Uradalmi beoltott fajmalacok eladók

délután 4—6-ig Str. Corabiei (Majó-utca) 16., gázgyárral szemben. 1738

Vételkényszer nélkül látogassa meg

DAMA

harisnya áruházat Str. Alexandri (Salacz-u.) 1. Kelet hírlapiroda mellett. Mindennemű női, férfi és gyermek harisnyák nagy választékban Ugyanott Dama fűsöterem eselőtt Neustadt és Herzog. 19084

A „Dácia”

kévéházi Andreó A. Jónosf főhírnevű karmester közkedvelt szalonzenekara

ma és minden este

a csinosan be rendezett

„Metropol”

kávéházban, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Bucur (Métrás-utca) székén hangversenyek tart.

Husvételi occassió PLESZ

ruháruházában, a Szin-
ház-épület hátsó bejárá-
tával szemben.

Versenyruha ... Lei 500.—
Szövetruha ... Lei 650.—
Divatruha ... Lei 850.—
Modell ruha ... Lei 1000.—
Tavaszi felöltés ... Lei 1400.—
(Kérjem a címre figyelni!)

Husvételi illatszerek kicsinyben és nagyban ^{kap-}_{hatók} **Vojtek & Weisz drogueriában, Aradon****Paulina DEIN Paula**

női kalap divatterme Arad,
Strada Bratianu (Weitzer J.-utca) 9. 1099

Fris és kellemes ízű

Csukamájolaj

most érkezett, ára egy nagy üveg-
nek 35 Lei. 12061

Asztmás betegeknek
reggeli könnyebbülést idéző első
„Astmin“ cigaretta 24 drb. 10 L.

Ma tyukszeme
fái és gyötri a kin, legjobb gyógy-
szer az Anagalin 1 üveg 10 L.

Kapható:

Hajós gyógytárban
Aradon, Bulv. Regina Maria 22.

Női modell kalapok nagy választékban

ugyszintén azok átvarrását, festését a legújabb modell után elvállalom.

Férfi kemény és puha kalapok, valamint sport sapkák nagy raktára.

Bármilyen kalap tisztítását, festését, szalagozását vagy bőrrel ellátását
legelőcsöbben készítem. Tisztelettel.

Bittenbinder Konrád első aradi villanyerőre beren-
deztet kalapgyártás.

St. Emineon 42. (Deák Ferenc-utca)

1287

"COLUMBIA"**FEHERNEMUGYAR RESZVENYTARSASAG****ORADEA-MARE**

Sárgőnyelm: Columbia.

Aradi-ut 23-25. sz.

Gyártmányai: az összes férfi és női fehér-
neműek a legegyszerűbb commerce-árutól
a legfinomabb kivitelig.

Radio 2727

5336

Dumitriu Anastasiu cégnél

Aradon, Bulevardul Regele Ferdinand 1/a)

Állandóan kapható:

„Destrée“ jegyű Belga ultramarin és kékitő

Belga kávépótlék

Franck kávé,

13086

Bor- és szőlőgazdasági gépek, gépré-
szek és anyagok.

Seidner Bernát és Fia**fatermelés és mészgyár****Központi iroda: Arad.**

Str. Bucur (Eötvös-u.) 13.

1672

Telepek:**Savarsin, Vata de Jos, Barzava.****Minden nő**

használjon

SERAIL CREMET

ha azt akarja, hogy szép és tiszta arca
legyen. Kapható nappali és éjszakai hasz-
nálatra: 12171

a ROZSNYAI gyógytárban Arad.

FOG

JEANETTA MOHR

visz. fogtechnikusné,
Arad, Luther-tér 1.
Rendel 8-12, 2-7-ig.
Minden csatlósított szag-
nyelvet ingyen fogszív.

FOG

19041

Épületi bádogos

új munkákat és javításokat legelőcsöbben
készít 1582

Sztojka Kálmán

bádogos mester Str. Bratianu 21. Weitzer-utca.

Egy drb. ca 40 HP használt 600 mm
nyomtatási háromosító

Oberursel gyártmányu
és egy drb. 22/25 HP. 700 mm. nyomtá-
volságu „Deutz“ gyártmányu

benzinmozdony

ugyanoly garanciával, mint újak, Buda-
pesten raktárról juttatva eladók.

Bővebbet: Mauthner Dezső mér-
nöke, az Oberursel motorgyár vezérkép-
viselőjénél Budapest, VIII. Vici Imre-u. 7

Nem is hiszi

milyen megkönnyebbülést
nyúj sok viszontagságunk
közepette a

DIANA**sósorszesz**

állandó használata. Szer-
vezetünk állandó képessé-
gét már kora ifjúságunk-
tól fogva ápolnunk kell.
Semmiféle szerrel sem
érhetjük el az oly bizto-
san, mint a 13678

DIANA**sósorszeszszel.**

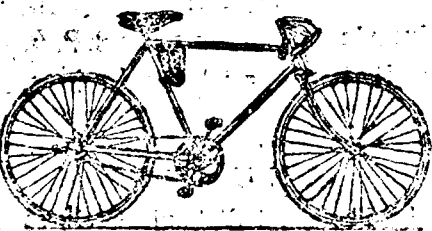
Házak átalakítása emeletek rá-
építése, továbbá minden né-
ven nevezendő új épületek
felépítése, valamint tőkéletes tervezése
szolid árak mellett elvállaltatik.

Graf Sándor

Építőmester

1591

Arad, Str. Ioan Kálmán Nr. 12.

! Kerékpárok !

ujjak és használtak, külső
és belsőgumik és egyéb
alkatrészek legelőcsöbben be-
szerzési forrása.

Nagy javítóműhely!

Schwarz Árpád

Str. Brancovici (Lázár Vilmos-u.)

Knapp Sándor

kelmefestő és vegytisztító Arad.

Strada Bratianu si Strada Iosif Vulcan (Weitzer János- és Kazinczy-utca) sarkon.)

Gyár: Str. Episcopul Radu

10. (Magyar-u) 26. sz.
Elvállal minden e szakmába vágó kel-
mefestést, ruhatisztítást vegyileg, száraz
utca. 1581

Építetők és építészek!

Falazásra kiválóan alkalmas

pormeszet

nagyobb mennyiségben — esakis
sugrottételben, mérsékelt áron
szállít azonnal. 13089

Alvázai Mészégetőtelep.

Központi iroda: Klein B. Vilmos
Arad. Telefon 322. szám.

Figyelem!

Jó minőségű faszén kovácsok, lakatosok és malomtulaj-
donosok részére, minden mennyiségben a legelőcsöbben árban
kapható. 1707

Stefán Henriknél

Bulv. Carol I.
(Erzsébet kir.
körút) 2.

Ha a bőrarak folytonos emelkedésének, abban a kellemes helyzetben
szünk, hogy kedvező árbeszerzéseink folytán igen méltányos
árak mellett bocsáthatjuk át a vásárlóknak a t. vevőközönség rendelkezésére (→) (←)

Steiner Testvérek bőrkereskedők

Arad, Strada Banatulul (Asztalos Sándor-utca) 2-3. sz.

FIÓKOK: Aradul-Nou (Ujarad), Santana-Nou (Ujzentanna.)

Gyönyörű tavaszi ujdonságok érkeztek

Vándorhoz,

Str. Metiani (Fotray-u.) Velourek, Cover-Coot-ok, Berberek. Impregnált kabát kelmék. - Iratás esites szövetek és mindenemí mosó árak nagyváltékban. - Olcsó árak!! 13084

Dijtan moly elleni biz- tosítást nyer! Beregszászy Lajos

törvényszéki legjegyzett szőcs cégnél Str. Erdőseos (Deák F.-u.) 31., aki 300 laien felüli rendelést tesz, megviselt szőrgéi javítása, átalakítása v. festése céljából. - Továbbá ez üz- let több millió biztosítással és társasági helyiséggel van ellátva. 1656

Frații Rosenczweig Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand (Boros B.-tér) 11. Interurban telefon 718. Gépszijjak, Grouponok és varrósijjak gyári lerakata.

Adolf Lusztbáder

Ingatlanforgalmi iroda 246
Arad, Str. Desseanu (Révay-u.) 2.
Elfogadok megbízásokat házak, szőlők és birtokok eladására. Előjegyzésben több kisebb-nagyobb bér és magánház.

Konyhaberendezések
szép kivitelben.
Leányzóba, } dns választékban
Előszoba, } raktáron.
Hálószoba }
CZIRKAL, Arad, Bulv. Reg. Ferd. (Boros Bény-tér) 7. Telefon 584. 1402

BUDAPESTEN BÉKÉLTÖZHETŐ
A LAKÓHIVATAL ALÁ
NEM TARTOZÓ
UL. CSALÁDI
HAZÁK
KÉSZÍTÉSEK ELADÓI
TULAJDONOSOK BUDAPEST
BÉKESIRTI VILÁLMÁSI TER. 8.
TELEF. 33256-12-38

Legmodernebb és leg-
elegánsabb fagonok:
Schäffer & Cristea
uri szabó cégnél 1597
Arad, Bulev. Regina Maria 25. készülnek.
Szolid és pontos kiszolgálás!

„IDET”
szállítás vállalat Aradon.
saját teherautóján
ORADEA-MARE—ARAD (Lei 110)
ARAD—TIMISOARA (70 bani)
között legelőnyösebben
áruszállítást eszközöl.
Telefon 305. és 306. 1638

Tiz—tizenöt waggon
egészséges, ete-
tésre alkalmas

takarmányrépa
eladó azonnali szállításra. Ci-
meket kiadóhivatal továbbít. 1688

Szilágyi Dezső

fűszer-, csomoge-kereskedé-
se és „Mercur” bodegája.
Str. Bucer (Eötvös és Erzsébet-körút sarkán.)
Kellemes eszonnázó, hideg
felvágottak, sonka, sajt, finom
likőrök, hegyaljai és baka-
resti borok, továbbá minden-
nemű fűszerárak jutányosan
kaphatók. 1587
Pompás édes úrmős.

Cassa de Pastrare a Judetului, Arad.

Convocare.

Prin aceasta invităm cu tot respectul on. acționari ai CASEI DE PASTRARE A JUDEȚULUI ARAD, la

adunarea generală ordinară a 52-a

ce se va ținea la 2. Aprilie a. c. orele 10 în palatul Casei Agricole de Pastrare Arad-Cianad.

O B I E C T E:

1. Raportul anual, prezentarea bilanțului pe anul 1922 și a raportului comitetului de supraveghiere, staverirea bilanțului, deciderea asupra distribuirii profitului curat precum și darea absolutearelor.
2. Alegerea a 2 membrii de direcțiune și a 13 membri în comitet pe timpul de 2 ani.
3. Modificarea §-lui 127. din statute.
4. Eventualele propuneri din partea on. acționari.

On. acționari, cari doresc să ia parte la adunarea generală, sunt rugați să depună până la 31. Martie a. c. orele 12 contra chitanței acțiile la Cassa principală a institutului din Arad, sau la Sucursale

Propunerea direcțiunei cu privire la bilanț și la distribuirea profitului sta la dispozițiunea on. acționari opt zile, înainte de adunare generală.

Arad, la 17. Martie 1923.

Direcțiunea Casei de Pastrare a Judetului Arad.

Aradmegyei Takarékpénztár, Arad.

Meghívó.

Az ARADMEGYEI TAKARÉKPENZTAR t. részvényeseit a folyó évi április hó 2-án délelőtt 10 órakor az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár r. t. palotájában megtartandó

III. évi rendes közgyűlésére

ezenel tisztelettel meghívjuk.

T A G Y S O R O Z Á T:

1. Az évi jelentés, az 1922. évi mérleg és a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, a mérleg megállapítása, határozat a tiszta nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása.
2. Az igazgatóság 2. tagjának és a választmány 13 tagjának megválasztása 2—2 évre.
3. Az alapszabályok 127. §-ának módosítása.
4. A részvényesek netáni indítványai.

A t. részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkérjük, hogy részvényeiket folyó évi március 31-ig déli 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókpenztárainál nyugta ellenében letéteményezni sziveskedjenek.

A mérleg, valamint a nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat a t. részvényesek által a közgyűlés előtt 8 nappal az intézet helyiségében betekintheők.

Arad, 1923. március hó 17.

Az Aradmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

1420

Zsák, zsineg, kötél, ponyva, kender, len és jutagyártmányok, szalmazsákok és függőágyak készítése

Schönberger és Grünstein cégnél

Aradon, Balovardul Regele Ferdinand 21. (volt József főherceg-ut 11.) szám alatt. Telefon 700.

Csofás hatáson arcszépítő és finomító a
Földes MARGITCREME
és MARGITSZAPPAN
Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. Pár napi használat után szüntet szep-
lőket, májfoltokat, bőrkiütéseket, rán-
cokat, redőket és minden bőrbajt. Az
aro pár napi használat után úde. ham-
vas, rózsás lesz. 13595
Dr. Földes és Hehs Margitcreme gyára
Budapest, I. Bertalan-utca 26.
Arad—Uj-Micalaca. 13595

Sárber Lajos
fűszer,
és festékárú
nagykereskedő
ARAD. 1874

A szab. lugojl hornyolt cserép

waggontételekben azonnali 1693
szállításra kapható

Stefán Henrik,
Bulev. Carol (Erzsébet-körút) 2

Szerszámok „Prompt”
Építkezési vasalások
Technikai árak
Emelőgépek
12182

Allandó nagy raktár mindennemű csavar
és szegecsáruban.

Obernik és Drucker

Timisoara (Temesvár), Józsefváros,
Str. I. C. Bratianu (Uri-utca 12. sz.)

Zongorák

teljesen békebeli minőségben, első-
rangú gyártmányok nagy választékban
kaphatók: 1588

Faix Jacques

zongoratermben Aradon, Str. Cossistor-
riul 25. (Batthyányi-u.) 35. sz. alatt.

„MISSIR”-nél cipő-ujdonságok. Női antilop 295.— Lack 350.—

Elsőrendű mi-
nőségű valódi márkás illatszerek, husvéti öntözők és egyéb pipere cik-
kek nagy választéka **VAS-** (regueriában, a Szt.-Márem-
ság szoborral szemben.)

CONVOCARÉ.

La a XXV-a adunare generală ordinară anuală

a Cassei de Pastrare și Comerciului Societate Anonimă de pe Valea Crișului care se va ține în ziua 11-a lunii Aprilie 1923. ora 11 a. m. la Arad în localul Societății (Bulev. Regina Maria No. 9.)

ORDINE DE ZI:

- 1. Alegerea a 2 actionari pentru verificarea procesului verbal al adunării.
2. Stabilirea bilanțului și a contului de profit și de pierderi, raportul Direcțiunii și al Cenzorilor, dispunere în privința repartizării a profitului net.
3. Descărcarea Direcțiunii și a Cenzorilor.
4. Încărcarea Direcțiunii a se lua măsurile necesare pentru sporirea capitalului societății de două milioane lei la cincimilioane de lei.
5. Mutarea la Arad a sediului societății.
6. Schimbarea denumirii a firmei societății.
7. Modificarea articolelor 1., 2., 4., 5., 6., 18., 34., 64. și 73. din statute și reinstalarea în mod exact a textului român al statutelor.
8. Discutarea eventualelor propuneri conf. art. 26 din statute.
Ineu, la 15. Martie 1923.

DIRECTIUNEA.

§. 29. Acționarul respective reprezentantul său legal este dator a depune la societate acțiunile, după cari dorește a exercita dreptul de vot împreună cu cupoanele neexpirate cel puțin cu 8 zile înaintea adunării generale. În loc de depunere este suficient, dacă depune chitanța de depuneri sau alte documente doveditoare, în care vreun institut financiar scris la societate publice sau orice casieră publică certică, ca acțiunile sunt depuse la sine.

MEOHIVO.

A Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság XXV-ik évi rendes közgyűlésére,

mely 1923. évi Aprilis hó 11-én délelőtt 11 órakor fog megtartatni Aradon, az intézet helyiségében (Bul. Regina Maria No. 9.)

TÁRGYSOROZNT:

- 1. A közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítő két részvényes megválasztása.
2. A mérleg-, nyereség- és veszteség-számla megállapítása, az igazgató- és felügyelő-bizottság jelentése és a tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az igazgató- és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Felhatalmazás arra, hogy az igazgató- és felügyelő-bizottság az alapítóknek kétmillió leiről ötmillió leire való felemelése céljából a szükséges intézkedéseket megtegye.
5. Az intézet székhelyének Aradra való áthelyezése.
6. Az intézet cégnevezésének megváltoztatása.
7. Az alapszabályok 1., 2., 4., 5., 6., 18., 34., 64. és 73. §-ának módosítása és az alapszabályok román szövegének helyes írászövegezés.
8. Az alapszabályok 26. §-a értelmében tett beérkezett indítványok tárgyalása.
Ineu, 1923. évi március hó 15-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

§. 29. §. A részvényes, illetőleg annak törvényes Képviselője tartozik azon részvényeket, melyek után a közgyűlésen szavazati jogát gyakorolni kívánja, a közgyűlés határnapját megelőzőleg legalább 8 nappal le nem járt szelvényeivel együtt a társaságnál letétbe helyezni. A letétbe helyezés helyett elegendő, ha letétjegyet, vagy más igazoló oly okmányt helyez letétbe, amelyben valamely közpénztár vagy nyilvános számadásra kötelezett pénztár tanúskodik, hogy részvényei nála vannak letétben.

ACTIVA-VAGYON.

Bilanț la 31 Decembrie 1922. — Mérleg-számla 1922. évi december hó 31-én.

PASSIVA-TEHER.

Table with columns for asset categories and values. Includes items like Cassa, Imobiliare, and Mobilie.

Table with columns for liability categories and values. Includes items like Capital social, Fonduri de rezervă, and various debts.

Ineu, la 31. Decembrie 1922. — Ineu, 1922. december hó 31-én.

ss. Karion Ádám, director general — vezérigazgató.

ss. György Ignác, secretar, expert-contabil — titkár.

DIRECTIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

ss. Dr. Éles Géza, președinte — elnök.

Examinat și găsit în concordanță cu registrele principale și secundare. — Megvizsgálta, a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítva helyesen egybeállítottak taláta.

CENZORII: — FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

ss. Rényi Miklós, președinte — elnök.

RAPORTUL CENZORILOR.

Osorath Admaro!

Avem onoară a Vă raportă că l'am revizuit în mai multe rânduri în treaga gestiune, comptabilitatea, stocurile de mărfuri cassa și toate valorile, precum și creanțele pe anul de gestiune 1922. ale Cassei de Pastrare și Comerciului Societate Anonimă pe Valea Crișului găindu-le în cel mai perfectă regulă. L'am examinat Bilanțul și Contul Profit și Pierderi și confruntându-le din post în post cu registrele principale și secundare l'am găsit în perfectă regulă corespunzând intru toate realitățile. Prin urmare primim propunerea Direcțiunii referitoare la distribuirea profitului net de 348.094.10 lei și solocităm descărcarea pe anul de gestiunea 1922. atât pentru direcțiunea cât și pentru Cenzorii. Ineu la 27. Februarie 1923.

ss. Nicolae Rényi, președinte.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk jelenteni, hogy a Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezetését, könyvelését, pénztári, áru- és egyéb értékkészletét, valamint követeléseinek minőségét az 1922. üzletév folyamán több ízben megvizsgáltuk és mindannyit példás rendben találtuk. Az igazgató- és felügyelő-bizottság által előterjesztett 1922. évi „Mérleg”, valamint „Veszteség és nyereség számlát” a fő- és segédkönyvekkel tételről-tételre összehasonlítottuk és ezeket a valóságnak megfelelőleg, mindenben meggyezőeknek találtuk. Ennekörva magunkévé tesszük az igazgató- és felügyelő-bizottság javaslatait és hozzájárulunk a 348.094.10 lei tiszta nyereség felosztására vonatkozó indítványhoz és kérjük, hogy az igazgató- és felügyelő-bizottságnak, valamint a tisztelettel alulírott felügyelő-bizottságnak, az 1922. üzletévre vonatkozó felmentvényt megadni méltóztatassanak. Ineu, 1923. február 27.

Rényi Miklós, s. k. fel. biz. elnök.

Női fehérneműek, harisnya és keztűj- donságok divatos színekben megérkeztek

Fischer M

fehérnemű és harisnya-tízletében Str. Bratianu 2. (Weitzer l.-u.) Minorita-palota

Schamberger László

kocsigyártó Arad, Bul. Reg. Ferdinand 21/ (József hgy.-ut 11.) Raktáron tart új és javított hintókat, kocsikat, kocsikereket minden formában. Készít a legmodernebb autók karosszériáit a legújabb divat szerint, fényes jótállás mellett. Minden javítás a leggyorsabban, igen szelíd árban készül. Jó kocsikat bismányba vesz, becsarél. Törött kocsikat megvesz. — Ismételőknak, kocsigyártóknak 10% engedmény. Legnagyobb kocsigyár Erdélyben. Alami kitalatások.

Zágony István

szűcsüzletében mindennemű a szakmába vágó munkákat valamint szűcsök festése a legzsebb kivitelben és legolcsóbb ár mellett teljesítetnek. Ugyanott mely elleni biztosítás a szavatolás, tűz és betöréses lopás ellen biztosítva, a legolcsóbb árban elvállaltatik. Arad, Strada Consistorului (Batthányi- és Weitzer-utca sarok.) 1673

Mindennemű asztalos munkálatokat a legszebb és legolcsóbb ár mellett valamint mindennemű bútörjavításokat is vállal

Erki Balázs Str. Harasesti 36. (Kossuth-u.) 1675

villanyberendezést elvállal ugy helyben mint vidéken

NÁVRÁDY Arad, Strada Metianu (Forray-u.) Valcán: Strada Gara (Vasut-utca)

Nagy raktár csillárookban és szerelési anyagokban.

Női felöltők, ruhák jemperek legelősőbban kaphatók

„PARIS” Modellházban

Höllerer és Balla cégnél vásároljon női és férfi szövet, vászon, mosó és harisnya-árut. Strada Metianu 8. (Forray-utca 6. szám).

Parkirozást, koszorukat legelősőbban és legizlésebben készít a „Chrysantheme” virágszalón, Vadászkiút kávéházzal szemben. -: Ugyanott valódi németországi virág és vetemény magvak kaphatók

Apró hirdetések

Ingatlan.

STR. GELU 8. (volt Almos-utca 7.) 3. számú csinos magánházam parkirozott udvarral, villanyvilágítással, az ünnepek alatt eladó az állami fűtőház mellett. 1811

A VASUT állomás közelében Str. Elena (Gizella-utca) 1. számú sarokház két háromszobás lakással, világos nagy pincével, elköltözés miatt eladó. 1789

STR. ROMÁNULUI (Zrinyi-utca) 3a) sz. ház 25 méteres pincével, mely raktárnak, bornak, vagy üzemmek alkalmas, eladó. — Str. Episcopul D. Radu (Magyar-utca) 10. sz. ház modern lakással, főhíri vendéglővel eladó. — Értekezni ugyanott háztulajdonosnál. 1776

BIZTOS TÖKEBEFEKTETÉS. Kétszáz holdas birtok Aradmegyében kisajátítás alól mentesített, 4000 Leiért kat. holdaként sürgősen eladó. Haász-iroda Strada Románului (Zrinyi-utca) 6. 13520

NAGY KERTES 3 szobas, fürdőszobás ház eladó. Strada Sft. Georghe 33. (Dezső-utca) 4a) 1798

A VÁROS KÖZPONTJÁN két utcára nyíló egy 3 és 4 szobás lakásos ház olcsón eladó. Cim a kiadóban. 1799

NYOLC TELEK eladó. Bővebbet Dömötör mérnöknel, Str. Muresului (Maros-utca) 3. II. Husvét hétfőn délelőtt 10—11 közt. 1752

ELADÓ HÁZ 461 □-öl telek, nagy gyümölcsös kert az udvarban egy különálló nagy asztalos műhely. Cim a kiadóhivatásban. 1750

KÉTÉZERNEGYVENNÉGY □-öl telkes ház belvárosban 4 szobás lakással, istálló és gyümölcsössei eladó. Cim a kiadóban. 1737

HÁZVEVŐK figyelmébe 1—2—3—4 szobás magánházak vasutnál, belvárosban és külvárosban nagy választékban eladásra előjegyezve. Szőlők, tanyák bérbeadók és eladók. Üzletházak, üzletek előjegyezve. Str. Eminescu (Deák F-utca) 1. „Argus”-iroda. 13419

HAZELADÓK FIGYELMÉBE. Megvételre keresünk bel- és külvárosban magánházakat, bérházakat, üzletházakat, szőlőket, birtokot, üzleteket, biztos bevők részére. Eladási előjegyzéseket díjtalanul fölveszünk. Strada Eminescu (Deák F-utca) 1. „Argus”-iroda. 13419

MAGÁNHAZ a vasúthoz közel 3 szobás lakással, fürdő és előszobával, virágos udvarral, 250.000 Leiért eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13017

DARÁLÓ malom lisztőrlésre berendezve 7000 Leiért eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13017

BELVÁROSBAN házat keresek megvételre. Cim a kiadóban. 1801

STR. EPISCOPUL RADU 18. (volt Magyar-utca 23.) számú ház, 3 szobás lakással eladó. 1805

KÉTJÁRATU új malom 25 lörös szívógáz benzínmotorral, radiál felvonó és koptató gépekkel eladó. Esetleg a gépek külön is eladók. Cim a kiadóban. 1807

MICALACA-NOU (Ujmiklakán) Zrinyi-utca 3. sz. és Rákóczy-utca 15. sz. magánházak elfoglalható lakással eladók. 1806

MODERN ház lakással eladó. Str. General C. Coanda 17. (Borona-utca 49b) 1812

MOSOTZY-TELEP Strada Războeni (Apaffy-utca) 42. számú magánház lakással eladó. 1813

HÉT SZAZALÉKOT jövedelmező sarok ház eladó. Strada General C. Coanda (Borona-utca) 21. 1723

SAROK MAGÁNHAZ forgalmas vendéglővel, fűszerüzlet, trafik és bélyegárudával eladó. Cim a kiadóban. 1729

MAGÁNHAZAK, kisebb bérházak lakással, vagy anélkül a belváros területén eladók. Savoy-cég fukereskedelmi iskola mellett. 13787

BIZTOS TÖKEBEFEKTETÉSEK. Temesben 340 hold, Krassóban 800 hold, Aradmegyében 400 és 200 hold, kisajátítás alól mentesített birtokok. — Belvárosi ház 4 szobás, fürdőszobás lakással 280 ezer Leiért. — Magánház 4 szobás lakással, nagy kerttel 200 ezer Leiért. — Magánház 3 szobás lakással, parkirozott udvarral 90 ezer Leiért. — Három magánház 5—6 és 7 parkettás szobákkal. — Bérházak 3—6 szobás lakásokkal. — Kiseb házak 60 ezer Leiől 150 ezer Leiig. — Öt ház üzlettel 120 ezer Leiől 450 ezer Leiig. — Vendéglők és szállodák a vasút közelében. — Szőlők a hegyalján. Ménéstől Apatelekig 2 holdtól 20 holdig eladó. Díjtalan felvilágosítás. Haász-iroda Str. Románului (Zrinyi-utca) 6. 13520

ALKALMI VÉTELEK! Kisebb magán- és bérházak, üzletek, vendéglők olcsón eladók. Bővebbet Lukácsnál, Str. Popescu (Edelspacher-utca) 20. 1820

MODERN magánház 3 szoba, elő- és fürdőszoba, lakással, parkirozott udvarral eladó. Ormay Norbert-utca 2. sz. (Waggongyár mellett.) 1818

ELADÓ 12 kislakásos bérház és egy 20 lakásos bérház üzlethelyiséggel. Cim Kelet hírlapiroda. 13090

ALKALMI ELADÁS. Birtokot Aradmegyében, agrármentesek. kat. holdaként 3600—4500 Leiig. Szőlők: Muscan 6½ hold kolnával, felszereléssel 350.000 Lei. — Pancotan 5 hold felszereléssel 500.000 Lei. — Ghiorcon (Gyórokon) 5½ hold kastélytal, butorral, felszereléssel. — Kovasint (Kovácsin) 4 hold 90.000 Lei. — Sirian (Világoson) 3 hold kolnával, felszereléssel 70.000 Lei. Savoy-cég fukereskedelmi iskola mellett. 13787

Üzletek.

FÉNYES ÜZLETE EESZ. ha hirdetését az „Aradi Közlöny” „Üzletek” rovatába feladja.

KÉT ÜZLETHELYISÉG ELADÓ. Cim a kiadóhivatásban. 1731

VEGYESKERESKEDÉS más vállalkozás miatt lakással eladó. Str. Budai Deleanu (Csokonay-utca) 9. 1800

EGY jóforgalmu nyári vendéglő bérbeadó. Cim Mészáros virágüzletben. 1793

BELVÁROS forgalmas helyén épülő üzlethelyiség kiadó. Cim a kiadóban. 1791

REALJOGU gyógyszerár házzal, vagy ház nélkül, sürgős megvételre kerestetik Haász-iroda Strada Románului (Zrinyi-utca) 6. 13520

FÜSZERÜZLET italmérséssel, kétszobás lakással, butorokkal 45 ezer Leiért kivándorlás miatt eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13017

PODRÁSZÜZLET jóforgalmu a piactéren eladó. Cim a kiadóban. 13092

Oktatás.

BÁRMILYEN iskolai tanulóval correpetál, az összes nyelvekből, magyar és német gyorsírásból alapos oktatást ad tanár. Cimet „Tanárnak” a kiadóhivatásban kér. 1784

MAGÁNTANULÓKAT iskolai tanulókat vizsgára előkészítik. Kezdőknek francia órákat adok. Str. Calvin 8. em. 13223

Különféle.

KERÉKPÁROKAT, varrógépeket, gramofont, legjobban javít Schwarzcz műszerész. Str. Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 13641

ASSZONYOK, leányok részére gyorsan és pontosan elsajátítható varró- és szabásati tanfolyam van Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) II. emelet udvari feljárt. 12971

LOKOMOTIV, lokomobil és stabil kazánok szakszerű javítását szavatosság mellett vállalom. Kuba György, kazánkovács Calca Radnai-ut 21. 1725

ELVESZETT egy fehér faj spitz kutya Bobi névre hallgat. Megtaláló jutalom ellenében Bratoianu huszár őrnagynak, Strada Vulcan (Kazinczy-utca) 25. szám alá adja le. 13089

JÓL JÖVEDELMEZŐ vállalkozó társ kerestetik 250.000 Leiért. Savoy-cég fukereskedelmi iskola mellett. 13787

Olcsó marhahus

PAVEL BŪLA

Arad—Gáj,

március hó 31-től kezdve

8—10—12 leies árban

marhahust árusít

1740

A bukaresti Központi Deviza-Ellenőrző Bizottságtól 324. szám alatt 1923. márc. 26-án nyert végleges jogosítás alapján az

Aradi Polgári Takarékpénztár R.-T. Deviza-Osztálya

Bul. Reg. Maria 8. (22) I. em. a vármegye házzal szemben és az összes fiókok

a legelőnyösebb feltételek mellett és a leggyorsabban teljesítenek

külföldi kifizetéseket.

Romániai fiókok: Aradszentmárton, Glogovaț, Lipova, Perjámos, Aradul-nou, Ujszentanna.

Részvénytőke és tartalékok: 18.500.000 L.

1816

Megérkezett a linoleum futószőnyeg, gummiárak, békebelli minőségben és nem a felmeit árak mellett. Dus nagy raktárt állandóan tartok. Szives pártfogást kér: **Kramer Béla**, Str. Metianu (Forray-utca) Hnyadi-palota

Utlevelekre vizumot 55 Leiért legpontosabban leggyorsabban a **KELET-hírlapiroda** szerez, Str. Alexandri Salacz-u. 1

Csoko'ádé Király Str. Metiana (Forray-utca) 2. szám. :: Telefon inter. 309. :: Leggazdagabb választék bel- és külföldi csokoládé és cukorkakülönlegességekből. Record, Renesans, Rigoletto Bip, Sylvia csokoládé esemege-különlegességekből. 1308

SZIRMAI „NOVUM”

Művészi, adásvételi és hirdető-irodája, Strada Trifanul Axente 23. (Dumauloh-utca 14.)
Képeslapok nagyban eladása. — Házak, üzletek, birtokok eladásának köz-
vetítése. — Hirdetések felvétele. — Díjtalan előjegyzés. — Utólagos díjazás. 18478

**Utleveleket 55 leleért láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Fürst Jenő pénzváltóüzlet, Bulv. Reg. Maria (An-
drassy-tér) 20. és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Mărășesti (Kossuth-utca.)**

Apró hirdetések.

Levelezés.

KAZI uriember barátságát keresi intel-
ligens fiatal asszony. Leveléket „Nem
bírja meg” jelzéssel írjon a kiadóhiva-
talba. 1771

Házasság.

ÖTVEN EVES jómódú izr. iparos lá-
zasság céljából szeretne megismerkedni
50 év körülü gyermektelen özvegyvel,
vagy idősebb leánnyal. Ajánlatokat
„Unalmas egyedül” címen Wallinger
hirdetőre továbbít. Csakis teljes című
levelek vételnek figyelembe. Titoktar-
tás biztosítva. 13223

Alkalmazás.

JÓLFOZO szakácsné jó bizonyítvánnyal
felvétetik. Cím a kiadóban. 4000

KERESLEK vasbeton tervező irodám ré-
szére gyors és intelligens rajsolót vagy
fiatal mérnököt. Boros Jenő mérnök,
Bulv. Reg. Ferd. (József tveg-ut) 19. 1681

FIATAL LEANY, esetleg árva házi-
endők végzésére Alba-Julára keres-
tetik. Jelentkezni Piata Avram Iancu 1.
I. emelet. 1711

ÜGYES fiatal szoba leány, aki előkelő
családnál már szolgált s aki románul
vagy legalább németül beszél, felvétetik.
Cím a kiadóhivatalban. 1742

VARRÓLEÁNYOKAT felvesszünk Stern
Testvérek Strada Metianu (Forray-ut-
ca) 2. 13222

RÖVIDÁRU engrosban jártas fiatal se-
géd azonnal felvétetik. Cím a kiadóhiva-
tálban. 13091

MEGBIZHATÓ nevelőnőt keresek 2
éves kis fiam mellé. Spitzné, Strada
Closca 9. 13090

JOBBA ARVALEANY, ki varrni tud, el-
menne idősebb kéttagú uricsaládroz.
Cím a kiadóban. 1758

RAKTÁRNOKI, portást, vagy ehhez ha-
sonló állást keres lezserelt nős, csendőr-
főmester. Szíves megkereséseket Krecz
Jusztin Josas, Gurahont. 1775

VARRÓLEÁNYOK és tanulóleányok ma
gas fizetéssel állandó munkára felvétet-
nek. Trébits szalon, Strada Alexandri
(Salacz-utca) 6. 13091

ÜGYES kézimunkázó és filéző leányokat
keresek Mandi papírüzlet Bulev. Regele
Ferdinand 67. (Boros Béni-tér 15.) 1762

APOLONÓNEK ajánlkozik intelligens nő,
kifűző bizonyítványokkal. — Ajánlatot
„Apolonónék” a kiadóba kér. 1785

MASSZIROZNI ajánlkozik szakképzett,
intelligens masszírozónő. Megkeresést
„Masszírozónék” a kiadóba kér. 1786

BEJÁRÓNÓNEK ajánlkozik urnához,
vagy házaspárhoz élelmezés nélkül is
lelkismeretes nő. Megkeresést „Bejáró-
nónék” a kiadóba kér. 1787

EGY kifűző fiú koszával, szatmari felvé-
tetik. Cím a kiadóban. 1788

HENGEROVÁTKOLÁST szakaszerűen
végez Havváth, Strada Anton Mocioni
(Orczy-utca) 26. 1778

EGY házas, szolid leány kiszolgálónő-
nek és egy tanuló fiu felvétetik. Wild
cukrászdában. 1794

MINDENES jó fizetéssel azonnal felvé-
ttik. Piata Avram Iancu 20. II. em. 13.
13359

GYERMEKTELEN házmeester, hol 22
asszony perfékt szakácsnőként alkal-
mazva lesz, fizetéssel felvétetik. Jelent-
kezni Kaufmannál, Strada Románului
(Zrinyi-utca) 4. 13092

KERTÉSZETHEZ érő házmeesterpár al-
kalmazást nyer szép lakással és fizeté-
ssel. Bővebbet Fischer üveggereskedő,
Neuman-palota. 13092

ÜGYES szobaleányt keresek, német
előnyben. Strada Crisan (Karolina-utca)
5. ajtó 7. 1209

JÓL FŐZNI tudó főzőnő keresetik azon-
nal belépésre. Koch, Str. Bucur (Föt-
vös-utca) 10. I. em. 1815

FÜSZERKERESKEDŐ segéd állást ke-
res. Irodai, raktárnoki ügyekben is jár-
tas. Ajánlatokat kiadóba kér. 1817

NŐI kalapok formázását, bármily színre
festését legolcsóbban vállalom. Strada
Pacur (Eötvös-utca) 6. 13223

Vétel és eladás.

VALÓDI cérna flor női harisnyák (feke-
te, barna és színes) 65—75 Leig kapna-
tó Strasser divatruházában, szemben
a Lutheránus-templommal. 1796

HÁROM m. finom futószőnyeg, lenvá-
szon és lendamaszt ágyneműk, da-
maszt asztalneműk, ezüst kanalak,
chinaezüst keretes tolette tükrök, gob-
lein képek, kézimunka asztalterítő, 2 m.
valódi kék csipkékelt, róka boa, pó-
lyahuzatok, 41-es férfi cipő, dísz tárgyak
stb. eladók. Str. Consistorului 12. (volt
Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

MICHELIN autogummi Stock gyári rak-
tár Kovács Soma Társánál, Arad. 1780

JUMPER horgoló és kötőselymek, bluz-
pamutok megérkeztek. Modern előnyom-
da. Erneszt kézimunka üzlet, színház
mögött. 1795

EREDETI MAGÁNJARÓ nyolcas Um-
rath, tíz légkörös, Hofher-csöplővel,
Horváthnál, Str. Anton Mocioni (Orczy-
utca) 26. 1779

JÓ zongora olcsón eladó. Megtekinthető
12—2 között Piata Mihai Viteazul No. 2.
1792

MODERN rövid zongora, gyermek vas-
ágy, réz villany luszter eladó. Cím a
kiadóban. 1803

PORTALE rolókkal és egy rolós ügy-
ajtó eladó. Cím a kiadóban. 1819

KOMBINÁLT könyvszekrény velencei
tükrökkel és több elegáns butorárb
eladó. Cím Strada Gozdu 2. 1808

EGY tizedes mérleg, egy mázsa és egy
2 áru 5 méteres erős létra eladó. Bő-
vebbet Górbé-utca 5. 1804

EGY nagy mázsa súlyokkal eladó. —
Ugyanott 5 és 50 kg.-os mézesbödönök
kaphatók Str. Mocioni (Orczy-utca) 2.
1814

GYURÓTEKNŐ minden nagyságban cca
300 darab eladó, Basch, Strada Emi-
nescu 10. 1790

KITUNÓ ÜZLETI KÖNYVEK, IRODAI
CIKKEK és olcsó hangjegyek. 100.000
kötetes kölcsönkönyvtár Kerpelnél. Te-
lefon 385. 13625

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédők, háló
szobák, valamint kárpitos áruk olcsó
áron kaphatók. Wiegendorf, Strada Emi-
nescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 13595

NYERSBORKÖVET veszek min-
den mennyiségben írom Arnold Árad.
Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-
utca) 39 sz. 10658

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán
és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst
tárgyakat, perzsa és szmirnászőnyege-
ket, egész gyűjteményeket a legmag-
sabb árban vásárol a Salon Artistique
Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elz-
palota.) 11895

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket,
bélyeggyűjteményeket, festményeket és
hegedűket a legmagasabb áron. Ker-
pel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kö-
tetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385.
13629

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKIN-
TETTEL sürgősen keresünk antik buto-
rokat, perzsa szőnyegeket, festménye-
ket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán
tárgyakat, japán vázákat és ezüst
műveket Vidéki meghívásra kluzunk.
Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota.
13573

CPYINGOFFICE leíró, sokszorosító iroda.
Körlevelek speciális gépeken készülnek.
Szegfű írógépvállalata Strada Luther 1.
Telefon III. 13731

FATYOL harisnyák minden divatszínben
legolcsóbban Dama harisnya áruházban
Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. 13084

SIMAY-fürdőben 4 méteres üvegfal, öm-
töttvas emeletes csigalépcső, falépcső,
8 lóerős villanymotor, vasablakok és aj-
tók, 2 üléses regatta csónak kormá-
nyossal eladók. 13219

NŐI divatelmék, kabátiszövetek és mo-
sóárak olcsó árért kaphatók Posch divat-
üzletében Str. Eminescu (Deák Ferenc-
utca) 8. 13219

EGY pallsander ebédő eladó. Cím Str.
Virginia Hotoran (Erzsébet-utca) 9c) 1722

PERZSA SZŐNYEGEK házilag igen
szépek készíthetők, 120 színezett lapból
álló mintagyűjteményből. Megrendelhető
Vidor Manó könyvkereskedőnél, (Or-
dea-Mare. 1726

SZALON cimbalom egész új; pedálos,
3500 leleért eladó. Cím a kiadóhivatal-
ban. 1728

KÉT-HÁROM LÓERŐS, jókarban levő
villanymotor megvételre kerestetik. —
Ajánlatok F. Szoeke, Muresel (Zsig-
mondháza) küldendők. 13221

EGY új homokfűtő kocsit eladó. Maros-
faj 2. (Laczi-tanya) Str. Oituz (Illés-
utca) végén. 1773

ELADÓ butorok, pénzszekrény, ebédő
szőnyeg. Piata Mihai Viteazul (Ferenc-
tér) 2. ajtó 7. 1772

ADOK ÉS VESZEK antik butorokat, mo-
dern ebédő, háló, őrlemba, irodai be-
rendezést, ír- és varrógépet, pénzsze-
krényt, szőnyeget, festményeket, tükrö-
ket, zongorát, Garai butorüzlet, Calea
Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5.
747

IZLÉSES nő kalapok legolcsóbban kap-
hatók Posch női divat üzletében Strada
Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8., ahol át-
alakítások színtől olcsón vállaltatnak.
13219

BURGONYA legelső rendű jutányosan
kapható. Piata Avram Iancu (Szabadság-
tér) 9., pincében, Gross Jenőnél. 1688

MÉSZÁRSZÉK berendezés, jégsekreány
és hentes műhely berendezés eladó.
Piata Plevnei (Árpád-tér) 4. bent az ud-
varban. 1713

FELVETŐSZAL perzsa szőnyeg készi-
téshez ismét kapható Kovács üzletében,
Strada Gen. Berthelot 8. (Átél Péter-
utca 4.) 13359

PECICA-MAGHIARA (Magyar-Pécskán)
eladó egy négyhengeres motor, autóra,
vagy bármilyen üzemhajtásra alkalmas.
Laza János gépész, Pecica. 1703

KÉT szép nagy üzlet berendezés, egy
fűszerüzlet és egy textil, vagy vasári
berendezés, egy keményfa cassa szép
modern üveg védőfalloval eladó. Cím San-
nicolaul-Mic (Kisszentmiklósi) postahi-
vatal. 1734

PRIMA LÓHERE városban, holdankint
évi kaszálásra kiadó Str. Vasile Pagu-
ba (Báthory-utca) 45. 1753

ABLAKOK teljesen újak, spaletás 130X
90 belvilággal, olcsón eladók. Strada
Vasile Paguba (Báthory-utca) 45. 1754

HASZNÁLT, JÓKARBAN LEVŐ hus-
zuzó gépet megvételre keresek. Baráth
Ernö mészáros Kristyór, Hunyadmegye.
1755

EUFONT (tölcsérsnékülly gramphon) a
opera áriákkal megvételre keresek. Cím
a kiadóban. 1751

HAJAT veszek. Fischer, modern haj-
munka vállalata Str. Mărășesti (Kossuth
utca) 58. 1702

CSOMAGOLÓ PAPIROK TEKERCSE-
BEN és levekben legolcsóbban kaphatók
Knieszer papirkereskedőnél, Str. Vladi-
mirescu (Dobó-utca) 1. 13565

RENAISSANCE és rischeli terítők, di-
ványpárnák, kézimunkák eladók. Mandi
papírüzlet Bulev. Regele Ferdinand 67.
(Boros Béni-tér) 15. 1761

SZMYRNA PÁRNÁKAT, mindennemű
kézimunkákat, terítőket veszek. Mandi
papírüzlet Bulev. Regele Ferdinand 67.
(Boros Béni-tér 15.) 1760

JÉGSZEKRÉNYT, kisebb méretűt, jó ál-
lapothban veszek. Mandi papírüzlet, Bul.
Regele Ferdinand 67. (Boros Béni-
tér 15.) 1759

EGY jókarban levő hatos Nickolson-féle
cséplő garnitúra teljes felszereléssel el-
adó. Bővebbet Varsandul-Nou (Ujvar-
sádon 140. házszám alatt. 1770

KITUNÓ tehéntrágya ingyen elvihető
Strada Cogalniceanu (Mikes Kelemen-
utca) 8—10. 13223

ZONGORA, elsőrendű minőségű, hely-
szűke miatt olcsón eladó. Cím Wallin-
ger hirdetőjében. 13222

URISZOBA vadonatúj, elegáns, angol
klub bõrgarnitúrával eladó. „Salon Ar-
tistique” (Fischer Elz-palota.) 13576

RONGYOT megvételre keresünk. Cím
a kiadóban. 1000

HA AZT AKARJA hogy mindig szép, fehér kezei és finom lágy arcba legyen. Fialat üdeségét és szépségét csak akkor nyeri el — ha használja épolásul az „ELYSEE”
krém: nappalra, vagy éjjelre „ELYSEE” kenőcsöt. Minden ismerősének ajánlja — ha bebizonyosodott annak csodás hatásáról. Nincs többé szepidje, ha használja az „Elysee”
„Diorét-ot. Az összes „Elysee” készítmények főraktára. Szívesen hívjuk a partiumot beszeresni, amiket gyári áron szállítunk: KIGYO nagydrogueria ARAD

Brilliansárat, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árakat és hamis fogsorokat magas áron veszek: Kun ékszerész, Arad.